

Hallitus 28.10.2021

Kokoustiedot

Aika 28.10.2021 klo 10.00 - 12.01
Paikka Etäkokous, Microsoft Teams

Osanottajaluettelo

Varsinaiset jäsenet

Puheenjohtaja	Räsänen Joonas	SDP
I varapuheenjohtaja	Rautio Sari	Kok.
II varapuheenjohtaja	Tölli Tapani	Kesk.
	Kokko Annika	Kok.
	Sankelo Janne	Kok.
	Sazonov Daniel	Kok.
	Lehtonen Harri	SDP
	Lyly Lauri	SDP
	Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	Kesk.
	Taponen Merja	Kesk.
	Lumela Meri	Vihr., saapui klo 10.12
	Rantanen Tuomas	Vihr.
	Kankaanniemi Toimi	PS
	Korhonen Martti	Vas.

Varajäsenet puolueittain sijaantulojärjestyksessä

Mäkinen Tapani	Kok.
Autto Heikki	Kok., saapui klo 11.04
Ikonen Anna-Kaisa	Kok.
Alatalo Juuso	SDP
Lepola Kaisa	SDP
Röppänen Neeta	SDP
Pelttari Pekka	Kesk.
Karjalainen Mira	Kesk.
Hertell Sirpa	Vihr.
Reijonen Minna	PS
Minkkinen Minna	Vas.
Ollikainen Mikko	RKP

Valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

II varapuheenjohtaja	Markkula Markku	Kok.
----------------------	-----------------	------

Muut läsnäolijat

Karhunen Minna	toimitusjohtaja
Reina Timo	varatoimitusjohtaja
Tainio Hanna	varatoimitusjohtaja
Eriksson Nina	kokouksen sihteeri

sekä muut sihteerin laatiman läsnäololistan mukaiset osanottajat.

Hallitus 28.10.2021

Asiat

98	Kokouksen avaus
99	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
100	Pöytäkirjan tarkastajan valinta
101	Esityslistan hyväksyminen
102	Ajankohtaiskatsaus
103	Kuntaliiton talouskatsaus, tammi-syyskuu 2021
104	Kuntaliiton vuodelle 2022 tarkistettut strategiset tavoitteet ja toimenpiteet (toimintasuunnitelma)
105	Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvioesitys vuodelle 2022
106	KT Kuntatyönantajat välitilinpäätös 30.6.2021
107	Ehdotus valtiovarainministeriölle Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT:n valtuuskuntaan 1.1.2022 alkavalle toimikaudelle valittavista jäsenistä ja varajäsenistä
108	Suomen Kuntaliitto ry:n tilintarkastusyhteisön valinta vuosille 2022–2025, B-pöytäkirja
109	Kuntaliiton valtuuskunnan syyskokous 3.12.2021
110	Ehdotus valtiovarainministeriölle Kuntien takauskeskuksen valtuuskunnan kokoonpanoksi 1.1.2022–31.12.2025
111	Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin Suomen valtuuskunnan täydennysvalinta
112	Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus: Kuntaliiton lausunto ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi
113	Kuntaliiton hallituksen seuraaviin kokouksiin suunnitellut asiat
114	Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous
115	Muut asiat
116	Kokouksen päättäminen

Hallitus 28.10.2021

98

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avaa Kuntaliiton hallituksen kokouksen.

Ehdotus

Todetaan.

Päätös

99

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Liite 1, 99 § Kokouksen sihteerin laatima läsnäololista etäosallistujista

Sääntöjen mukaan hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Kutsu lähetetään hallituksen varsinaisille jäsenille ja varajäsenille 21.10.2021.

Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Hallituksen kokouksiin osallistuvat myös varajäsenet.

Kokouksen sihteeri laatii Teamsin kautta kokoukseen osallistuvista läsnäolijoista läsnäololistan, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Ehdotus

Todetaan kokouksen osanottajat ja päätösvaltaisuus.

Päätös

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin kokoukseen osallistuvat hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

100

Pöytäkirjan tarkastajan valinta

Hallituksen pöytäkirjan allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri. Hallitus päätti 16.2.2018, että pöytäkirjan tarkastaa yksi kussakin kokouksessa valittava jäsen.

Ehdotus

Valitaan tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajaksi hallituksen jäsen Sari Rautio.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

101

Esityslistan hyväksyminen

Ehdotus

Hallitus hyväksyy kokouksen esityslistan muutoksitta/seuraavin muutoksin:

Päätös

102

Ajankohtaiskatsaus

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus: Kuntaliiton lausunto ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön varatoimitusjohtaja Timo Reina, lakimies Minna Mättö,

Hallitus 28.10.2021

*maapolitiikan kehittämispäällikkö Matti Holopainen, lakimies
Antti Salonen*

Kuntaliiton vuodelle 2022 tarkistettut strategiset tavoitteet ja toimenpiteet (toimintasuunnitelma)

strategia- ja kehitysjohtaja Markus Pauni

Kuntaliiton talousasioiden esittely

- Talousarvio 2022
- Sijoituspolitiikka 2022
- KT:n välitilinpäätös 30.6.2021
- Tilintarkastusyhteisön valinta vuosille 2022–2025

talous- ja hallintojohtaja Elina Liippola

Ehdotus

Merkittää tiedoksi.

Päätös

Timo Reina, Minna Mättö, Matti Holopainen ja Antti Salonen esittelivät Kuntaliiton lausunnon ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännöksi.

Meri Lumela saapui tämän asian käsittelyn aikana klo 10.12.

Markus Pauni esitteli Kuntaliiton vuodelle 2022 tarkistettut strategiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Heikki Autto saapui tämän asian käsittelyn aikana klo 11.04.

Elina Liippola esitteli Kuntaliiton talousasiat.

Merkittiin esittelyt tiedoksi.

103

Kuntaliiton talouskatsaus, tammi-syyskuu 2021

Liite 1, 103 § Kuntaliiton talouskatsaus, tammi-syyskuu 2021

Liite 2, 103 § Talousraportti, syyskuu 2021

Liite 3, 103 § Sijoitussalkun markkina-arvon kehitys, syyskuu 2021

Jakso tammi- syyskuu 2021:

Kuntaliiton varsinaisen toiminnan tuotot ovat yhteensä 17 871 000 euroa alittaen budjetin 18 065 000 euroa 194 000 eurolla. Kaikki kustannukset ovat yhteensä 17 046 700 euroa, jolloin budjetti 19 898 500 euroa alittuu 2 851 800 eurolla.

Tuotto-/kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa on +824 100 euroa budjetin ollessa -1 833 600 euroa. Eroa budjettiin on +2 657 700 euroa.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos on 6 631 600 euroa budjetin ollessa 2 092 500 euroa. Eroa budjettiin on 4 539 100 euroa.

Sijoitussalkun markkina-arvo 31.8.2021 on 85,7 milj. euroa, mikä on +1,1 milj. euroa verrattuna 31.7.2021 tilanteeseen ja +8,5 milj. euroa verrattuna 31.12.2020.

Hallitus 28.10.2021

Sijoitussalkun markkina-arvo 30.9.2021 on 83,6 milj. euroa, mikä on -2,1 milj. euroa verrattuna 31.8.2021 tilanteeseen ja +8,2 milj. euroa verrattuna 31.12.2020.

Suomen Kuntaliitto ry:n taseen oma pääoma oli tilikauden alussa 99,8 milj. euroa ja syyskuussa 107,3 milj. euroa. Muutos tilikauden aikana on +7,5 milj. euroa. Taseen loppusumma on 123,0 milj. euroa (vuosi 2020: 119,9 milj. euroa).

Ehdotus Merkitään tiedoksi. /MK

Päätös Merkittiin tiedoksi.

104

Kuntaliiton vuodelle 2022 tarkistettavat strategiset tavoitteet ja toimenpiteet (toimintasuunnitelma)

Liite 1, 104 § Kuntaliiton toimintasuunnitelma 2022

Kuntaliiton strategiset teemat, tavoitteet ja toimenpiteet on päivitetty vuodelle 2022. Ne ovat osa liiton laajempaa strategiakokonaisuutta muodostaen Kuntaliiton säännöissä tarkoitetun toimintasuunnitelman.

Työtä on valmisteltu toimivan johdon työpajoissa sekä Kuntaliiton yksiköissä, ratkaisuryhmissä ja strategisissa projekteissa tehdyn valmistelutyön kautta. Työtä on taustoitettu kuntien ja kuntayhtymien johtaville viranhaltijoille suunnatulla Strategiapulssi-kyselyllä sekä liiton talous-, henkilöstö-, asiakkuus- ja prosessitiedoilla.

Kuntaliiton missio, visio, arvot sekä strategiset painopisteet ovat toistaiseksi voimassa: niiden tiivistelmät on esitelty toimintasuunnitelma-dokumentin 1. luvussa. Niihin ei tehdä tässä vaiheessa muutoksia

Ehdotus Hallitus

- hyväksyy Kuntaliiton strategisten toimenpiteiden päivitykset vuodelle 2022 ja
- ehdottaa valtuuskunnalle, että valtuuskunta vahvistaa Kuntaliiton strategisten toimenpiteiden päivitykset vuodelle 2022 (toimintasuunnitelma).

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

105

Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvioesitys vuodelle 2022

Liite 1, 105 § Suomen Kuntaliiton talousarvioesitys vuodelle 2022

Talousarvio 2022

Talousarvion mukaisista liiton yhteensä 23,3 miljoonan euron tuloista pääosan muodostavat jäsenkuntien 17,1 miljoonan euron jäsenmaksutulot, jotka ovat samat kuin vuonna 2021, sekä sairaanhoitopiirien, maakuntaliit-tojen, koulutuskuntayhtymien ja erityishuollonkuntayhtymien 1, miljoonan euron yhteistyöjäsenmaksut. Ulkoisen rahoituksen osuus budjetoiduista tuloista on 3,3 miljoonaa euroa.

Hallitus 28.10.2021

Talousarviossa 2022 Kuntaliiton henkilöstön työpanoksen arvioidaan olevan 183,3 henkilötyövuotta. Vuoden 2021 budjetoitu työpanos on 175,6 henkilötyövuotta ja ennuste vuodelle 2021 on 174,2 henkilötyövuotta. Henkilöstökulujen osuus kaikista kustannuksista on 59 prosenttia. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuloiksi arvioidaan 4,3 miljoonaa euroa.

Liiton talousarvioesityksen tulos on 0,0 miljoonaa euroa.

Sijoituspolitiikka 2022 (sisältyy vuoden 2022 talousarvioehdotukseen)

Kuntaliiton sääntöjen 20§ 10 kohdan mukaan hallituksen tehtävänä on päättää yhdistyksen sijoitustoiminnan perusteista. Kuntaliitto on pitkäaikainen sijoittaja, jonka sijoitustoiminnan on tarkoitus jatkaa toistaiseksi. Sijoituspäätöksissä painotetaan sijoitusomaisuuden odotettua tuottoa pitkällä aikavälillä ja mahdollisuutta tarvittaessa rahoittaa toimintamenoja. Kassavaroja voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti, jolloin painotetaan matlaa riskiä ja likviditeettiä.

Vuoden 2022 budjetin mukaan Kuntaliiton toimintamenojen rahoittamiseen tarvitaan sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottoja noin 4,3 miljoonaa euroa. Sijoitussalkun pitkän aikavälin (10-15 vuotta) keskimääräiseksi reaaliuottotavoitteeksi asetetaan 3,0 % vuodessa. Kassavarojen sijoittamisen (enintään 12 kk) keskimääräinen tuottotavoite on ylittää EKP:n talletuskorko (-0,5 % 30.9.2021).

Riskin vähentämiseksi pyritään sijoitukset hajauttamaan tehokkaasti eri varallisuusluokkiin (osakkeet, korkosijoitukset ja vaihtoehtoiset sijoitukset), varallisuusluokkien sisällä sekä maantieteellisesti.

Sijoitussalkun neutraali allokaatio kuvaa salkun varallisuusluokkien jakaumaa, joka pitkällä aikavälillä odotetaan toteuttavan sijoitustoiminnalle asetetut tavoitteet tuoton ja riskin suhteen. Sijoitussalkun pitkän aikavälin tuotto selittyy valtaosin tämän neutraalin allokaation perusteella. Neutraaliallokaatio on normaalisti pitkäaikainen ja sitä tarkistetaan lähinnä tehtäessä perustavanlaatuisia muutoksia tavoitteisiin kuten esimerkiksi varainkäyttöstrategian muuttuessa.

Kuntaliiton nykyisessä allokaatiossa ei ole vaihtoehtoisia sijoituksia, mutta koska korkosijoitusten tuotto-odotuksen katsotaan laskeneen pitkäaikaisesti, uuteen allokaatioon ehdotetaan mahdollisuutta tehdä vaihtoehtoisia sijoituksia (private equity, private debt, infrastruktuuri, kiinteistöt, muut esim. metsä).

KUNTALIITON ALLOKAATIO	Neutraali-osuus	Minimi-osuus	Maksimi-osuus
Rahamarkkinat	0,0 %	0,0 %	30,0 %
Valtionlainat	10,0 %	0,0 %	25,0 %
Yrityslainat, Investm. Grade	10,0 %	0,0 %	20,0 %
Yrityslainat, High Yield	5,0 %	0,0 %	10,0 %
Kehittyvien maiden lainat	5,0 %	0,0 %	10,0 %
Korkosijoitukset	30,0 %	20,0 %	50,0 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	10,0 %	0,0 %	15,0 %
Osakkeet, Suomi	10,0 %	5,0 %	20,0 %
Osakkeet, Eurooppa	20,0 %	5,0 %	30,0 %

Hallitus 28.10.2021

Osakkeet, Yhdysvallat	20,0 %	5,0 %	30,0 %
Osakkeet, kehittynyt Aasia	0,0 %	0,0 %	5,0 %
Osakkeet, kehittyvät maat	10,0 %	0,0 %	20,0 %
Osakkeet	60,0 %	35,0 %	70,0 %
	100,0 %		

Yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 5 % pääomasta. Näitä sijoituksia voi olla enintään 25 % pääomasta. Näitä rajoja ei sovelleta rahastosijoituksiin.

Vastuullisuus

Sijoitustoiminnan vastuullisuudella tarkoitetaan sijoitusten ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintoon (ESG) liittyvien riskien arviointia ja huomioon ottamista sijoituspäätöksiä tehtäessä sekä sijoitustointia seurattaessa ja arvioitaessa. Kuntaliitto ottaa sijoitustoiminnassaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat ja edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaista toimintaa.

Suurin osa Kuntaliiton sijoituksista hoidetaan ulkoistetusti varainhoitajien toimesta, joten vaikuttaminen tapahtuu ennen kaikkea varainhoitajien välillä ja varainhoitajille annettavan ohjeistuksen kautta välillisesti. Varainhoitajien osalta arvioidaan erityisesti sitä, että varainhoitaja ottaa sijoitusten vastuullisuuden huomioon osana sijoituksiin liittyvää päätöksentekoa.

Hallituksen sijoitusraportoinnissa esitetään tuotto- ja riskilukujen lisäksi myös vastuullisuusmittareita. Talla hetkellä on mahdollista raportoida sijoitussalkun vastuullisuuden kokonaisarvosana (koostuen ympäristö-, yhteiskunta ja hallintoriskeistä) sekä hiilijalanjälki.

Raportoitaville mittareille voidaan asettaa jatkossa konkreettisia tavoitteita, joista päättää Kuntaliiton hallitus vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä. /MK

Ehdotus

Hallitus ehdottaa liiton valtuuskunnalle, että valtuuskunta

- vahvistaa Suomen Kuntaliiton talousarvion vuodelle 2021 esityslistan liitteen 1, 105 § mukaisesti ja
- vahvistaa Suomen Kuntaliiton sijoituspolitiikan vuodelle 2022 liitteessä 1, 105 § esitetyssä muodossa.

Lisäksi hallitus päättää valtuuttaa liiton toimitusjohtajan päättämään talousarvion teknisistä tarkistuksista sekä lisäksi talousarvion tutkimus- ja kehityshankkeiden bruttotulojen ja -menojen sellaisista tarkistuksista, jotka eivät muuta liiton hankkeisiin kohdistaman nettopanostuksen kokonaismäärää. /MK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus 28.10.2021

106

KT Kuntatyönantajat välitilinpäätös 30.6.2021

Liite 1, 106 § KT Kuntatyönantajat välitilinpäätös 30.6.2021

Liite 2, 106 § Suomen Kuntaliitto ry - Tilintarkastajan raportti tehdyistä havainnoista - 20.10.2021

Liite 3, 106 § Allekirjoitusliite Suomen Kuntaliitto ry - Tilintarkastajan raportti tehdyistä havainnoista - 20.10.2021

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta (KT Kuntatyönantajat) annetun lain (254/93) 5 §:n mukaan kuntien keskusjärjestö hyväksyy Kunnallisen työmarkkinalaitoksen (KT Kuntatyönantajat) talousarvion ja tilinpäätöksen, valitsee tilintarkastajat ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annettu laki (254/1993) on kumottu lailla kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä (630/2021), joka on tullut voimaan 1.7.2021.

KT Kuntatyönantajista on laadittu välitilinpäätös 30.6.2021 uuden KT:n kirjanpidollisen alun selvittämiseksi. Välitilinpäätöksen kautta Kuntaliitto luovuttaa omasta taseestaan omaisuutta uudelle juridisesti itsenäiselle yhteisölle. Erillisvälitilinpäätöksellä tämä varojen ja velkojen luovutus vahvistetaan Kuntaliiton päättävien elinten toimesta. Kuntaliiton sääntöjen 20§ 1 kohdan mukaan hallitus valmistelee valtuuskunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja sääntöjen 17§ 8 kohdan mukaan valtuuskunta vahvistaa liiton tilinpäätöksen.

Kauden 1.1.-30.6.2021 KT:n tuotot ovat 707.241,86 euroa, kuntien maksu-osuudet 2.717.974,84 euroa, muut kulut 3.425.216,70 euroa. Kauden tulos on nolla euroa.

Ehdotus

Hallitus päättää

1. hyväksyä ja allekirjoittaa KT Kunnallisen työmarkkinalaitoksen välitilinpäätöksen 30.6.2021 esityslistan liitteen 1, 106 § mukaisena
2. esittää liiton valtuuskunnalle, että valtuuskunta päättää vahvistaa esityslistan liitteen 1, 106 § mukaisen KT:n erillisvälitilinpäätöksen kaudelta 1.1.-30.6.2021 /MK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

107

Ehdotus valtiovarainministeriölle Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n valtuuskuntaan 1.1.2022 alkavalle toimikaudelle valittavista jäsenistä ja varajäsenistä

Kuntaliiton sääntöjen 17 §:n mukaan valtuuskunta tekee valtiovarainministeriölle ehdotuksen Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan valittavista jäsenistä ja varajäsenistä.

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annettu laki (254/1993) on kumottu lailla kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaedun-valvonnan järjestämisestä (630/2021), joka on tullut voimaan 1.7.2021. Lain 16 §:n siirtymäsäännöksen mukaan kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n päätösvaltaa käyttää kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu valtuuskunta, kunnes Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n uudet jaostot on määrätty ja uusi hallitus on valittu.

Hallitus 28.10.2021

Siirtymäsäännös merkitsee, että kumotun lain mukainen valtuuskunta on nimettävä 1.1.2022 alkavalle toimikaudelle ja valtuuskunnan toimikausi jatkuu vuoden 2023 alkupuolelle siihen saakka, kunnes kuntajaosto, hyvinvointialuejaosto ja yritysjaosto ovat valinneet keskuudestaan hallituksen jäsenet ja varajäsenet. Hallituksen valinnasta määrätään lain 6 §:ssä.

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun kumotun lain 2 §:n mukaan valtuuskunnassa on 11 jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä, jotka valtiovarainministeriö määrää kuntavaalien jälkeisen vuoden tammikuun 1 päivänä alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet määrätään kuntien keskusjärjestön ehdottamista kuntaan, kuntayhtymään tai kuntien keskusjärjestöön keskeisessä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevista kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä. Jäseniä määrättäessä on otettava huomioon kunnissa vallitsevat poliittiset voimasuhteet sekä muutoinkin tasapuolisuusnäkökohdat. Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

Vaalikelpoisuudesta valtuuskuntaan säädetään lain 3 §:ssä. Valtuuskuntaan voidaan valita henkilö, jolla on kunnallislain 17 §:n 1 momentin mukainen vaalikelpoisuus kunnan luottamustoimiin (voimassa olevan kuntalain 71 §:n mukainen yleinen vaalikelpoisuus) ja joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottamiseen. Vaalikelpoisia valtuuskuntaan eivät ole virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestöön tai sen jäsenjärjestöön luottamus- tai pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt.

Uuden valtuuskunnan poliittinen jakauma on seuraava: Kok. 3, SDP 2, Kesk. 2, PerusS 2, Vihr. 1, ja Vas. 1.

Ehdotus

Hallitus ehdottaa valtuuskunnalle, että valtuuskunta ehdottaa valtiovarainministeriölle, että Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n valtuuskuntaan valitaan 11 jäsentä ja 11 henkilökohtaista varajäsentä 1.1.2022 alkavaksi toimikaudeksi seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Päätös

Hallitus päätti ehdottaa valtuuskunnalle, että valtuuskunta ehdottaa valtiovarainministeriölle, että Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n valtuuskuntaan valitaan 11 jäsentä ja 11 henkilökohtaista varajäsentä 1.1.2022 alkavaksi toimikaudeksi seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Rostedt Juha, Lahti	Jäntti Aleksi, Tampere	Kok.
Kattelus Lauri, Laitila	Haapanen Jorma, Kirkkonummi	Kok.
Mäkelä Outi, Nurmijärvi	Hintikka-Varis Sari, Rautalampi	Kok.
Lievonen Kirsi-Marja, Helsinki	Vainio Eero, Raisio	SDP
Majalahti Juha, Eura	Pajari Noora, Keuruu	SDP
Niiranen Taina, Parkano	Ruhanen Seppo, Hirvensalmi	Kesk.
Kalliokoski Taneli, Nurmijärvi	Moilanen Riikka, Oulainen	Kesk.
Koskinen Marko, Kitee	Koskela Jari, Kankaanpää	PS
Aavakare Eila, Kajaani	Lampi Pirjo, Turku	PS
Huusko Mari, Pornainen	Nurro Lauri, Järvenpää	Vihr.
Heikkinen Pekka, Tuusula	Virtanen Kirsi, Kuhmo	Vas.

Hallitus 28.10.2021

108

Suomen Kuntaliitto ry:n tilintarkastusyhteisön valinta vuosille 2022–2025, B-pöytäkirja

109

Kuntaliiton valtuuskunnan syyskokous 3.12.2021

Liite 1, 109 § Valtuuskunnan kokousohjelmaluonnos ja kokouksessa käsiteltävät asiat

Liite 2, 109 § Ohjeet etäosallistumisesta valtuuskunta 3.12.2021

Kuntaliiton sääntöjen mukaan valtuuskunta kokoontuu varsinaiseen kokoukseen kahdesti vuodessa, kevätkokoukseen maaliskuu-heinäkuussa ja syyskokoukseen syys-joulukuussa hallituksen määräämänä aikana ja paikassa.

Kuntaliiton hallitus on vuoden 2021 kokousaikataulun hyväksyessään päättänyt, että valtuuskunnan syyskokous pidetään 2.-3.12.2021. Toimikauden viimeisen kokouksen kunniaksi järjestetään valtuuskunnan juhlapäivällinen 2.12.2021 ja varsinainen kokous pidetään 3.12.2021.

Kuntaliiton sääntöjen mukaan kutsu valtuuskunnan kokoukseen on toimitettava kullekin jäsenelle tämän ilmoittamaan osoitteeseen lähetetyllä kirjeellä tai sähköisesti vähintään kymmenen päivää ennen kokousta. Jos kokoukseen voidaan osallistua tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla (etäosallistuminen), kokouskutsussa on mainittava tästä. Kutsuun on mahdollisuuksien mukaan liitettävä esityslista. Valtuuskunnan esityslista laaditaan sekä suomen että ruotsin kielellä. Kuntaliiton hallituksen tulee valmistella valtuuskunnan käsiteltäviksi tulevat asiat.

Hallituksen jäsenellä, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä muilla valtuuskunnan määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä valtuuskunnan kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun.

Valtuuskunnan syyskokous pidetään Kuntatalolla eikä kokoukseen ole mahdollista osallistua etänä. Jos ajankohtainen koronatautilanne sitä vaatii, valtuuskunnan juhlapäivällinen perutaan ja mahdollistetaan kokoukseen osallistuminen etänä.

Etäosallistumisen käytännöistä annetaan erillinen ohjeistus, ohjeet ovat liitteenä 2, 109 §.

Ehdotus

Hallitus kutsuu valtuuskunnan koolle syyskokoukseen 3.12.2021 Kuntatalolle. Valtuuskunnalle järjestetään 2.12. juhlapäivällinen toimikauden viimeisen kokouksen kunniaksi.

Jos koronatautilanne sitä vaatii, niin kokoukseen voi myös osallistua etänä Microsoft Teams -ohjelman kautta. Tällöin tästä ilmoitetaan kokouskutsussa.

Samalla hallitus hyväksyy valtuuskunnan kokouksessa käsiteltävät asiat hallituksen esityslistan liitteen 1, 109 § mukaisesti sekä etäosallistumista koskevat ohjeet liitteen 2, 109 § mukaisesti.

Etäosallistumista koskevat ohjeet otetaan käyttöön, jos kokoukseen on mahdollista osallistua etänä. /MK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus 28.10.2021

110

**Ehdotus valtiovarainministeriölle Kuntien takauskeskuksen valtuuskunnan
kokoonpanoksi 1.1.2022–31.12.2025**

Kuntien takauskeskuksen tarkoituksena on turvata kuntien yhteinen varainhankinta ja kehittää sitä. Takauskeskuksen jäsenyhteisöjä ovat kunnat.

Valtuuskunta

Kuntien takauskeskusta koskevan lain 5 §:n mukaan valtuuskunnassa on vähintään 10 ja enintään 15 jäsentä ja jokaisella heistä henkilökohtainen varajäsen. Valtiovarainministeriö määrää jäsenet ja varajäsenet kuntavaalien toimittamisvuotta seuraavan vuoden tammikuun 1 päivänä alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Heidät määrätään kuntien keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä. Jäseniä määrättäessä on otettava huomioon jäsenyhteisöissä vallitsevat poliittiset voimasuhteet sekä alueelliset ja muut tasapuolisuusnäkökohdat. Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

1.1.2018 alkaneella toimikaudella valtuuskuntaan on kuulunut 15 jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Valtuuskunnan puheenjohtajana on toiminut Terhi Peltokorpi ja varapuheenjohtajina Reijo Vuorento ja Kimmo Behm.

Hallitus

Takauskeskuksella on hallitus, jonka valtuuskunta valitsee ja joka vastaa takauskeskuksen hallinnosta sekä valtuuskunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallitus käyttää takauskeskuksen puhevaltaa.

Kuntien takauskeskuksen johtosäännön mukaan hallituksessa on vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi on neljä vuotta. Toimikausi jatkuu, kunnes seuraava hallitus valitaan. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallitukseen on kuulunut seitsemän jäsentä. Puheenjohtajana on toiminut Tapani Hellsten ja varapuheenjohtajana Marita Toikka.

Valtuuskunta 1.1.2022–31.12.2025

Uuden valtuuskunnan poliittinen jakauma on kuntavaalien valtakunnallisen tuloksen mukaan seuraava: Kok. 4, SDP 3, Kesk. 2, PerusS 2, Vihr. 2, Vas. 1 ja RKP 1.

Ehdotus

Kuntaliiton hallitus päättää tehdä valtiovarainministeriölle ehdotuksen, että Kuntien takauskeskuksen valtuuskuntaan toimikaudeksi 1.1.2022–31.12.2025 valitaan 15 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Päätös

Kuntaliiton hallitus päätti tehdä valtiovarainministeriölle ehdotuksen, että Kuntien takauskeskuksen valtuuskuntaan toimikaudeksi 1.1.2022–31.12.2025 valitaan 15 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet seuraavasti:

Hallitus 28.10.2021

Varsinainen jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Koskinen Jari, Hämeenlinna	Andersson Jari, Sastamala	Kok.
Mikkola Mari, Lieto	Timperi Kati-Erika, Jyväskylä	Kok.
Sankelo Janne, Kauhava	Heinonen Niilo, Oulu	Kok.
Vierunen Maarit, Helsinki	Tähtinen Tinja, Huittinen	Kok.
Härmälä Elin, Pedersöre	Vuorento Reijo, Helsinki	SDP
Vainio Eero, Raisio	Määttänen Petra, Turku	SDP
Suomalainen Ritva, Savonlinna	Harju Markku, Kemijärvi	SDP
Peltokorpi Terhi, Helsinki	Nykänen Arto, Kaavi	Kesk.
Kärnä Mikko, Enontekiö	Henna Takalo, Lieto	Kesk.
Nieminen Mira, Lahti	Nevalainen Merja, Lohja	PS
Myllymäki Urpo, Kaustinen	Kaunisaho Ari, Keitele	PS
Himanen Paula, Oulu	Suoniemi Susanna, Vesilahti	Vihr.
Hämäläinen Ville, Lempäälä	Kouti Sakari, Espoo	Vihr.
Jokinen Johanna, Hyvinkää	Heikkinen Pekka, Tuusula	Vas.
Guseff Fredrik, Helsinki	Grundström Maria, Loviisa	RKP

111

Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin Suomen valtuuskunnan täydennysvalinta

Kuntaliiton hallitus teki kokouksessaan 26.11.2020 esityksen Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin Suomen valtuuskunnasta toimikaudelle 2021-2026 ja ministeri allekirjoitti nimityspäätöksen 9.12.2020. Kunta- ja aluehallintokongressin uusi toimikausi alkoi maaliskuussa 2021 eli juuri ennen kuntavaaleja. Säännön mukaisesti toimikauden piti alkaa jo loka-kuussa 2020, mutta keväällä 2020 alkanut koronapandemia muutti aikatauluja.

Vastaavassa tilanteessa on vuonna 2017 menetelty seuraavalla tavalla (Kuntaliiton hallitus 31.5.2017):

” Sääntöjen mukaan valtuuskunnan poliittisen kokoonpanon tulee heijastaa viime kunnallisvaalien lopputulosta. Suomessa järjestettiin kunnallisvaalit 9.4.2017. Seuraavat vaalit, ja ilmeisesti maakuntavaalit pidetään huhtikuussa vuonna 2021. Näin ollen Suomen on uusittava (tai kuten viime vuonna, nimeävä sama valtuuskunta uudestaan) ensinnä lokakuusta 2020 - ja toisen kerran huhtikuun 2021 vaalien jälkeen vastaamaan niiden vaalien poliittisia voimasuhteita.

Kongressin jäsentä, jolla on poliittinen mandaatti, ei voida kongressin, maan hallituksen tai Kuntaliiton toimesta erottaa tehtävästään.

Nykyistä valtuuskunnan jäsentä, joka on säilyttänyt luottamushenkilöpaikkansa huhtikuun 2017 vaaleissa ei voisi periaatteessa kongressin jäsenyydestä erottaa.

Tämän vuoksi Kuntaliitto on pyytänyt ja saanut jokaiselta nykyisen valtuuskunnan jäseneltä kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän eroaa, kun Suomessa kunnallisvaalit on pidetty.”

Koska vuoden 2021 kuntavaalit ovat heti kongressin toimikauden ensimmäisen istunnon jälkeen, pyydettiin yllä mainittu vastaava sitoumus myös syksyllä valitun valtuuskunnan jäseniltä.

Edustajien yleiset valintakriteerit ja valintamenettely

Valtionhallinnossa kunta- ja aluehallintokongressin nimitysasioista vastaa valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön tulee kuulla Suomen Kuntaliittoa valtuuskuntaa nimittäessään.

Hallitus 28.10.2021

Suomesta valitaan Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressiin viisi jäsentä ja viisi varajäsentä. Varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia. Kunta- ja aluehallintokongressi toimii jakautuneena kuntakamariin ja aluekamariin.

Jäsenen ja varajäsenen kelpoisuusehdot

Jäseniksi ja varajäseniksi voidaan nimittää suorilla alue- tai paikallisvaaleilla valittuja luottamushenkilöitä eli Suomessa kunnanvaltuutettuja. Myös suorilla vaaleilla valitulle elimelle välittömässä vastuussa oleva henkilö voidaan valita, jos hän on vaaleilla valitun elimen erotettavissa ja erottamismahdollisuudesta on säädetty laissa. Näin ollen myös kunnanjohtaja on kelpoinen jäseneksi.

Aluekamariin valittavien jäsenten ja varajäsenten tulee olla paitsi kunnanvaltuutettuja tai kunnanjohtajia myös maakunnan liiton valtuuston tai hallituksen jäseniä.

Jäsentä, joka säilyttää luottamushenkilöpaikkansa kongressin toimikauden aikana pidetyissä vaaleissa, ei voida erottaa kongressin jäsenyydestä.

Koko valtuuskuntaa koskevat edellytykset

1. Poliittinen tasapaino

Valtuuskunnan poliittisen kokoonpanon tulee noudattaa viimeksi järjestettyjen paikallisvaalien tulosta. Seuraava laskelma perustuu vuoden 2021 kuntavaaleissa puolueiden saamiin äänimääriin:

KOK 2 varsinaista jäsentä
SDP 1 varsinainen, 1 varajäsen
KESK 1 varsinainen, 1 varajäsen
PS 1 varsinainen, 1 varajäsen
VIHR 1 varajäsen
VAS 1 varajäsen

2. Jäsenten maantieteellinen jakautuminen

Valtuuskunnan kokoonpanossa tulee varmistaa maan eri alueiden tasapuolinen edustus.

3. Erityyppiset alue- ja paikallishallintoviranomaiset

Valtuuskuntaa valittaessa on otettava huomioon erityyppisten alue- ja paikallishallinnon viranomaisten tasapuolinen edustus.

4. Sukupuolten tasapuolinen edustus

Valtuuskunnan jäsenistä vähintään 30 %:n on oltava vähemmän edustettua sukupuolta. Kiintiö lasketaan erikseen varsinaisista jäsenistä ja varajäsenistä. Suomen valtuuskuntaan on valittava miehiä ja naisia niin, että kumpaakin sukupuolta on vähintään kaksi henkeä sekä varsinaisissa jäsenissä että varajäsenissä.

Työskentelyyn liittyviä näkökohtia

Kunta- ja aluehallintokongressilla on kaksi istuntoa vuodessa, yleensä loka- ja maaliskuussa. Istunnot kestävät neljä päivää. Lisäksi kukin jäsen kuuluu asioita valmistelevaan komiteaan. Komiteat kokoontuvat istuntoviikon ulkopuolella 2–3 kertaa vuodessa. Komiteamatkoihin on varattava kaksi työpäivää.

Euroopan neuvoston viralliset kielet ovat englanti ja ranska. Suomen kielen tulkkausta ei ole.

Hallitus 28.10.2021

Kunta- ja aluehallintokongressi maksaa jäsenten matkakustannukset ja päivärahan. Hotelli- yms. kustannuksia ei korvata erikseen. Aikaisempina toimikausina jäsenillä on ollut mahdollisuus saada kustannusten korvaukset myös niin, että Kuntaliitto on maksanut jäsenille korvaukset suomalaisen matkalaskukäytännön mukaan ja jäsenet puolestaan ovat osoittaneet kongressin maksamat korvaukset Kuntaliiton tilille.

Nykyinen valtuuskunta

Kuntakamari

Varsinaiset edustajat:

Atte Kaleva

Helsingin kaupunginvaltuuston jäsen, KOK

Liisa Ansala

Rovaniemen kaupunginhallituksen
puheenjohtaja, kaupunginvaltuutettu, KESK

Saara Ilvessalo

Turun kaupunginvaltuuston jäsen, VIHR

Varaedustajat:

Anni Ahlakorpi

Utsjoen kunnanvaltuuston jäsen, VAS

Irja Sokka

Kuopion kaupunginvaltuuston jäsen, SDP

Aluekamari

Varsinaiset edustajat:

Pia Kauma

Espoon kaupunginvaltuuston jäsen, KOK
Uudenmaan maakuntavaltuuston jäsen

Jani Kokko

Muuramen kunnanvaltuuston jäsen, SDP
Keski-Suomen maakuntavaltuuston jäsen

Varaedustajat:

Freddy van Wonterghem

Kotkan kaupunginvaltuuston jäsen, PS
Kymenlaakson maakuntavaltuuston jäsen

Juha Rostedt

Lahden kaupunginvaltuuston jäsen, KOK
Päijät-Hämeen liiton maakuntahallituksen jäsen

Joonas Könttä

Jyväskylän kaupunginvaltuutettu, KESK
Keski-Suomen maakuntavaltuusto

Liisa Ansala, Joonas Könttä, Saara Ilvessalo, Juha Rostedt, Irja Sokka, Anni Ahlakorpi sekä Freddy van Wonterghem ovat ilmoittaneet eroavansa Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin edustajan/varaedustajan

Hallitus 28.10.2021

tehtävästä. Eroilmoitukset ovat nähtävissä Kuntaliiton hallituksen kokouksessa. Heidän tilalleen tulee nimittää jäsenet ja varajäsenet jäljellä olevaksi toimikaudeksi kuntavaalien tuloksen ja puolueiden neuvotteleman paikka-ajan mukaisesti.

Ehdotus

Hallitus päättää esittää valtiovarainministeriölle nimettäväksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi Liisa Ansalan, Joonas Köntän, Saara Ilvessalon, Juha Rostedt, Irja Sokan, Anni Ahlakorven ja Freddy van Wonterghemin tilalle edustajat ja varaedustajat Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressiin niin, että valtuuskunnan kokoonpano on seuraava:

Kuntakamari

Varsinaiset edustajat:

Atte Kaleva

Helsingin kaupunginvaltuuston jäsen, KOK

Jani Kokko

Muuramen kunnanvaltuuston jäsen, SDP

X.X

Perussuomalaiset nimeävät edustajan kokouksessa

Varaedustajat:

Tanja Joona

Ylitornion kunnanvaltuuston jäsen, KESK

Ulla Santti

Siilinjärven kaupunginvaltuuston jäsen, VIHR

Aluekamari

Varsinaiset edustajat:

Pia Kauma

Espoon kaupunginvaltuuston jäsen, KOK

Uudenmaan maakuntavaltuuston jäsen

Teuvo Hatva

Kajaanin kaupunginvaltuuston jäsen, kaupunginhallituksen puheenjohtaja, Kainuun maakuntavaltuuston jäsen, KESK

Varaedustajat:

X.X

Perussuomalaiset nimeävät varaedustajan kokouksessa

Saija Karnisto-Toivonen

Salon kaupunginvaltuuston jäsen, SDP

Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston jäsen

Juha Pitkänen

Tuusniemen kunnanvaltuuston jäsen, VAS

Pohjois-Savon maakuntavaltuuston jäsen /MK

Päätös

Hallitus päätti esittää valtiovarainministeriölle nimettäväksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi Liisa Ansalan, Joonas Köntän, Saara Ilvessalon, Juha Rostedt, Irja Sokan, Anni Ahlakorven ja Freddy van Wonterghemin tilalle edustajat ja varaedustajat Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressiin niin, että valtuuskunnan kokoonpano on seuraava:

Hallitus 28.10.2021

Kuntakamari

Varsinaiset edustajat:

Atte Kaleva

Helsingin kaupunginvaltuuston jäsen, KOK

Jani Kokko

Muuramen kunnanvaltuuston jäsen, SDP

Arto Luukkanen

Järvenpään kaupunginvaltuuston jäsen, PS

Varaedustajat:

Tanja Joona

Ylitornion kunnanvaltuuston jäsen, KESK

Ulla Santti

Siilinjärven kaupunginvaltuuston jäsen, VIHR

Aluekamari

Varsinaiset edustajat:

Pia Kauma

Espoon kaupunginvaltuuston jäsen, KOK

Uudenmaan maakuntavalvuuston jäsen

Teuvo Hatva

Kajaanin kaupunginvaltuuston jäsen, kaupunginhallituksen puheenjohtaja,
Kainuun maakuntavalvuuston jäsen, KESK

Varaedustajat:

Pia Kopra

Helsingin kaupunginvaltuuston jäsen, PS

Uudenmaan maakuntavalvuuston jäsen

Saija Karnisto-Toivonen

Salon kaupunginvaltuuston jäsen, SDP

Varsinais-Suomen maakuntavalvuuston jäsen

Juha Pitkänen

Tuusniemen kunnanvaltuuston jäsen, VAS

Pohjois-Savon maakuntavalvuuston jäsen

112

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus: Kuntaliiton lausunto ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi

Liite 1, 112 § Luonnos Kuntaliiton lausunnoksi ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi

Liite 2, 112 § Ympäristöministeriön lakiluonnos

Ympäristöministeriö käynnisti maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistuksen vuonna 2018. Valmistelu on jatkunut yli hallituskauden. Ympäristöministeriö asetti työryhmän ja sille tehtäväksi valmistella parlamentaarisen seurantaryhmän linjausten pohjalta ehdotuksen uudeksi maankäyttö- ja rakennuslainsiksi. Kuntaliitto on jäsenenä työryhmässä. Lisäksi

Hallitus 28.10.2021

valmisteluorganisaatioon kuuluivat teemakohtaiset jaostot, joissa niin ikään oli Kuntaliiton edustus sekä osassa myös jäsen kunnista.

Ympäristöministeriö pyytää lakiluonnoksesta lausuntoja 7.12.2021 mennessä. Huomionarvoista on, että lausuntokierrokselle lähetetty lakiluonnos on ympäristöministeriön ehdotus, eikä työryhmä ole sitä hyväksynyt. Lain nimeksi ollaan ehdottamassa kaavoitus- ja rakentamislakia (KRL). Lakivalmistelu jatkuu lausuntokierroksen jälkeen ympäristöministeriössä virkатыönä. Kuntaliiton lausunto on valmisteltu hyvissä ajoin ennen lausuntoajan päättymistä, jotta kunnat voivat hyödyntää Kuntaliiton lausuntoa omassa lausuntovalmistelussaan.

Kuntaliiton valmisteluun liittyvät aineistot löytyvät osoitteesta www.kuntaliitto.fi/mrl

Linkki lausuntopyyntöön ympäristöministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislaki: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalid=17b78d7d-ad1b-41fb-8b5b-a9e7e0c798fd>

Kuntaliiton lausuntoluonnosta koskien esitystä kaavoitus- ja rakentamislaki käydään vielä eräiltä osin valmistelijoiden toimesta läpi ja päivitetty esitys toimitetaan tarvittaessa ennen kokousta.

Ehdotus	Hallitus hyväksyy liitteenä 1, 112 § § olevan lausuntoluonnoksen Kuntaliiton lausunnoksi ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislaki. /TR
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

113

Kuntaliiton hallituksen seuraaviin kokouksiin suunnitellut asiat

Hallituksen lähiajan kokouksiin on suunniteltu valmisteltaviksi seuraavat, tässä vaiheessa tiedossa olevat asiat.

2.12.2021 klo 10

- Ajankohtaiskatsaus
- Kuntaliiton talouskatsaus
- Tulevaisuuden kunnan edunvalvontapaketti

16.12.2021 klo 10

- Ajankohtaiskatsaus
- Kuntaliiton talouskatsaus
- Kuntaliiton valtuuskunnan järjestäytymiskokous 17.2.2022, kokouskutsu ja käsiteltävät asiat

Ehdotus	Merkitään tiedoksi. /MK
Päätös	Merkittiin tiedoksi.

Hallitus 28.10.2021

114

Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous

Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous pidetään torstaina 2.12.2021 klo 10.00 Kuntatalossa Helsingissä.

Ehdotus Merkitään tiedoksi. /MK

Päätös Merkittiin tiedoksi.

115

Muut asiat

Todettiin, että muita asioita ei ollut.

116

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.01.

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja

Sihteeri

Joona Räsänen

Nina Eriksson

Käsitellyt asiat 98 § - 107 §, 109 § - 116 §

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka

Allekirjoitus

Sari Rautio

28.10.2021

Kokouksen sihteerin laatima läsnäololista hallituksen 28.10.2021 kokouksen etäosallistujista**Varsinaiset jäsenet**

Puheenjohtaja	Räsänen Joona	SDP
I varapuheenjohtaja	Rautio Sari	Kok.
II varapuheenjohtaja	Tölli Tapani	Kesk.
	Kokko Annika	Kok.
	Sankelo Janne	Kok.
	Sazonov Daniel	Kok.
	Lehtonen Harri	SDP
	Lyly Lauri	SDP
	Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	Kesk.
	Taponen Merja	Kesk.
	Lumela Meri	Vihr., saapui klo 10.12
	Rantanen Tuomas	Vihr.
	Kankaanniemi Toimi	PS
	Korhonen Martti	Vas.

Varajäsenet puolueittain sijaantulojärjestyksessä

Mäkinen Tapani	Kok.
Autto Heikki	Kok., saapui klo 11.04
Ikonen Anna-Kaisa	Kok.
Alatalo Juuso	SDP
Lepola Kaisa	SDP
Röppänen Neeta	SDP
Pelttari Pekka	Kesk.
Karjalainen Mira	Kesk.
Hertell Sirpa	Vihr.
Reijonen Minna	PS
Minkkinen Minna	Vas.
Ollikainen Mikko	RKP

Valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

II varapuheenjohtaja	Markkula Markku	Kok.
----------------------	-----------------	------

Muut läsnäolijat

Karhunen Minna	toimitusjohtaja
Reina Timo	varatoimitusjohtaja
Tainio Hanna	varatoimitusjohtaja
Eriksson Nina	kokouksen sihteeri

28.10.2021

Muut läsnäolijat

Holopainen Matti
Huovinen Jarkko
Liippola Elina
Lindfors Hannele
Maasilta Tommi
Myllymäki Juha
Mättö Minna
Pauni Markus
Pohjola Katariina
Päivärinta Terhi
Raassina Sari
Riipinen Miira
Salonen Antti
Valanta Jose

Kunnallissihteerit

Konttinen Heimo, PS
Kujanpää Katri, SDP
Laavi Elina, Kok.
Saarelainen Antti, Vas.

Kuntaliiton talouskatsaus, tammi-syyskuu 2021

TUOTOT

Kuntaliiton varsinaisen toiminnan tuotot ovat yhteensä 17 871 000 euroa alittaen budjetin 18 065 000 euroa 194 000 eurolla.

Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat

Asiantuntijapalvelutuotot ovat 322 900 euroa ylittäen budjetin 238 500 euroa 84 400 eurolla. Kunnia- ja ansiomerkkien myynti 237 000 euroa budjetin ollessa 375 300 euroa eli budjettialitus on 138 000 euroa. Muita tuloja kertyi 198 500 euroa. Niiden budjetti on 224 300 euroa eli alitusta on 25 900 euroa.

Palvelutuotot, tuotemyynti ja muut tulot ovat yhteensä 758 400 euroa. Niiden budjetti on 837 800 euroa eli budjetti alittuu 79 400 eurolla.

Ulkoinen rahoitus

Ulkoiset rahoitustuotot (projektit ja hankkeet) ovat 3 117 400 euroa budjetin ollessa 3 234 200 euroa, joten budjetti alittuu 116 800 eurolla.

Edellä mainittuihin toteutuneisiin ja budjetoituihin sisältyy Kuntasäätiön tuki 806 600 euroa, joka vastaa toimitilojen vuokraa.

Jäsenmaksut (kunta- ja yhteistyöjäsenet sekä palvelusopimusasiakkaat)

Jäsenmaksut ovat 13 995 000 euroa. Budjetti 13 993 000 euroa ylittyy 2 000 eurolla.

KUSTANNUKSET

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut (ml. palkat, palkkiot, eläkkeet ja henkilösivukulut) ovat 10 792 000 euroa budjetin ollessa 11 321 000 euroa, jolloin budjetti alittuu 528 000 eurolla.

Muut henkilöstö-, koulutus-, matka-, markkinointi-, suhdetoiminta- ja edustuskulut

Yhteissummaltaan 339 400 euron muut henkilöstö-, koulutus-, matka-, markkinointi-, suhdetoiminta- ja edustuskulut alittavat budjetoidun 972 700 euroa yhteensä 633 300 eurolla.

Muita henkilöstökuluja toteutuu 280 300 euroa budjetin ollessa 482 800 euroa, mikä alittuu 202 500 eurolla.

Matkakustannuksia toteutuu 24 400 euroa mikä alittaa budjetoidun 325 500 euroa 301 100 eurolla. Alitus selittyy voimassa olevilla liikku- misrajoituksilla ja -suosituksilla.

Markkinointi-, suhdetoiminta- ja edustuskuluja on yhteensä 34 700 euroa alittaen budjetoidun 164 400 euroa 129 700 eurolla.

Vuokrat

Toimitila- ja toimistokalustevuokria 1 088 400 budjetin ollessa 1 101 400, joka alittuu 13 000 eurolla. Pääosan vuokrista muodostaa Säätiölle maksettavien toimistotilojen vuokra 885 900, jonka rahoitustuotoihin merkitty Säätiön tuki kattaa.

ICT-kustannukset

ICT-kuluja toteutui 1 928 300 euroa ylittäen budjetoidun 1 673 700 euroa 254 600 eurolla. FCG:n tuottamien tai läpilaskuttamien ict-kulujen osuus toteutuneista on 908 600 euroa ylittäen budjetoidun 899 300 euroa 9 300 eurolla.

Ulkopuoliset palvelut

Ulkopuoliset palvelut ovat 2 493 700 euroa budjetin ollessa 4 171 700 euroa, jolloin budjettialitus on 1 678 000 euroa:

- Asiantuntija- ja muut ostopalveluja toteutuu 658 800 euroa. Niitä budjetoitiin 2 858 500 euroa, joten budjetti alittuu 2 199 700 eurolla.
- Konsernin hallintopalveluita toteutuu 780 700 euroa. Budjetti 751 300 euroa ylittyy 29 400 eurolla.

Muut toimintakulut

Muut toimintakulu ovat 377 900 euroa. Budjetti 642 500 alittuu 264 700 euroa.

- Kokous- ja neuvottelu-, toimisto- ja muita hallintokuluja toteutuu 189 000 euroa. Budjetti 345 400 euroa alittuu 156 300 eurolla, jonka merkittävin tekijä on etäkokouksien määrän lisääntyminen.
- Vakuutus- ja jäsenmaksuja toteutuu 120 300 euroa. Budjetti 184 700 euroa alittuu 64 400 eurolla.

Muut kulut yhteensä

Muut kulut yhteensä ovat 6 227 700 euroa. Budjetti 8 562 000 euroa alittuu 2 334 300 eurolla.

KUSTANNUKSET YHTEENSÄ

Kaikki kustannukset ovat yhteensä 17 046 700 euroa, jolloin budjetti 19 898 500 euroa alittuu 2 851 800 eurolla.

TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ ELI OPERATIIVISEN TOIMINNAN TULOS

Tuotto-/kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa on +824 100 euroa budjetin ollessa -1 833 600 euroa. Eroa budjettiin on +2 657 700 euroa.

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos on 6 631 600 euroa budjetin ollessa 2 092 500 euroa. Eroa budjettiin on 4 539 100 euroa.

Sijoitussalkun kirjanpitoon merkitty voitto on 6 853 100 euroa budjetin ollessa 1 740 000 euroa. Eroa budjettiin on 5 113 100 euroa.

Kuntaliiton sijoitusomaisuus on hoidettavana kolmella varainhoitajalla (OP, SEB ja Evli), jotka hoitavat sijoitusomaisuutta Suomen Kuntaliitto ry:n hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti, joka löytyy Teamsista. Varainhoidon kuukausiraportti kuvaa sijoitusomaisuuden arvonkehityksen markkina-arvoihin perustuen.

Sijoitussalkun markkina-arvo 30.9.2021 on 83,6 milj. euroa, mikä on - 2,1 milj. euroa verrattuna 31.8.2021 tilanteeseen ja +8,2 milj. euroa verrattuna 31.12.2020.

Sijoitustoiminnan tuotot esitetään kirjanpidossa varovaisuuden periaatetta noudattaen, jolloin sijoituksen hankintamenoa alempi arvo kirjaan aina, mutta kurssivoitto vain myynnin yhteydessä.

YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ

Suomen Kuntaliitto ry:n tulos jaksolla on +7 455 700 euroa, kun se on budjetissa 258 900 euroa. Ero budjettiin on +7 196 800 euroa.

YHTEENVETO

Syyskuun 2021 kumulatiiviset tuotot ovat 194 100 euroa budjetoitua pienemmät.

Kumulatiiviset kustannukset ovat 2 851 800 euroa budjetoitua pienemmät.

Kumulatiiviset sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot ovat 4 539 100 euroa budjetoitua suuremmat.

Kuntaliiton tulos 1-9/2021

KUNTALIITTO (pl. KT) (1000€)

	TOT 1-09/2021	BUD 1-09/2021	TOT - BUD	EDV 1-09/2020	TOT - EDV
TUOTOT					
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	758	838	-79	816	-57
Ulkoinen rahoitus	3 117	3 234	-117	3 133	-15
Jäsenmaksut	13 995	13 993	2	13 993	2
Tuotot yhteensä	17 871	18 065	-194	17 941	-71
KUSTANNUKSET					
Palkat ja palkkiot	-9 052	-9 436	384	-8 649	-403
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-1 740	-1 885	144	-1 703	-37
Henkilöstökulut yhteensä	-10 792	-11 321	528	-10 352	-440
Poistot	-27	-16	-11	-26	-1
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-280	-483	203	-241	-39
Vuokrat	-1 088	-1 101	13	-1 075	-13
Ict-kulut	-1 928	-1 674	-255	-1 819	-110
Matkat	-24	-325	301	-111	87
Ulkopuoliset palvelut	-2 494	-4 172	1 678	-3 538	1 045
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-35	-164	130	-89	54
Muut toimintakulut	-378	-643	265	-669	291
Muut kulut yhteensä	-6 228	-8 562	2 334	-7 544	1 316
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	-17 047	-19 898	2 852	-17 922	875
Tuotto-/kulujäämä	824	-1 834	2 658	20	804
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	6 632	2 093	4 539	6 656	-25
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 456	259	7 197	6 676	780

Kuntaliiton 2022 strategiset teemat, tavoitteet ja toimenpiteet (toimintasuunnitelma)

Sisällysluettelo:

1. Visio, missio, arvot ja strategiset painopisteet
2. Strategiset teemat, tavoitteet ja toimenpiteet 2022
 - 2.1 Uudet kestävät kunnat
 - 2.2 Kestävä kuntatalous
 - 2.3 Kunnat ja sote
 - 2.4 Kunnat työllisyyden ja elinkeinotoiminnan edistäjinä
 - 2.5 Koulutuspalvelujen saavutettavuus ja perusopetuksen kestävät rakenteet
 - 2.6 Kestävät yhdyskunnat, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen varautuminen
 - 2.7 Sosiaalisesti kestävät kunnat
 - 2.8 Digitalisaatio, digikyvykkyys ja alustatalous
 - 2.9 Kuntademokratian tilanne, tulevaisuus ja uuden valtuustokauden tuki
 - 2.10 Kaupungit kestävä kasvun rakentajina
3. Monimuotoisen kuntakentän huomiointi strategisten teemojen ja tavoitteiden edistämiseksi
4. Kuntaliiton EU- ja kansainvälisen toiminnan tavoitteet
5. Kuntaliiton uudistumisen kärjet

1. Visio, missio, arvot, strategiset painopisteet

**(voimassa toistaiseksi,
tarkistetaan vuodelle 2023)**

VISIO:
**Vaikuttava
kumppani
kunnille**

Vaikuttavuus
tehdään
verkostoissa

Vaikuttavuus
vaatii vakaata
taloutta

Vaikuttavuus
vaatii
uudenlaista
osaamista

Vaikuttavuus
on suunnan
näyttämistä

ONNISTUVA SUOMI TEHDÄÄN LÄHELLÄ

Vaikuttavuus
tehdään
erilaistuville
kunnille

Vaikuttavuus
on kuntien
kestävyyttä

MISSIO:

Kunnat luovat perustan
asukkaidensa hyvälle
elämälle.

Kuntaliitto tekee työtä,
jotta kunnat onnistuvat
tehtävissään.

**KUNTA
LIITTO**

ARVOT: Askeleen edellä - Yhteistyötä yli rajojen - Avoin toimintakulttuuri

Vaikuttava kumppani kunnille

1. VAIKUTTAVUUS ON KUNTIEN KESTÄVYYTTÄ

Kestävyydellä tarkoitamme taloudellisesti, sosiaalisesti, ekologisesti ja teknologisesti kestäviä kuntia ja palvelurakenteita.

2. VAIKUTTAVUUS ON SUUNNAN NÄYTTÄMISTÄ

Kuntaliitto toimii rohkeana ja ennakoivana isojen yhteiskunnallisten kysymysten esille nostajana ja suunnannäyttäjänä.

3. VAIKUTTAVUUS TEHDÄÄN ERILAISTUVILLE KUNNILLE

Kuntien erilaistuminen ja moniäänisyys huomioidaan yhä vahvemmin Kuntaliiton toiminnassa. Se edellyttää rohkeampaa segmentointia. Panostetaan kuntatyypiverkostojen toimintaan ja niiden fasilitointiin (suuret kaupungit, seutukaupungit, kehyskunnat sekä pienet ja harvaan asutut kunnat).

4. VAIKUTTAVUUS TEHDÄÄN VERKOSTOISSA

Hyödynnämme jäsenkuntien sekä erilaisten verkostojen ja sidosryhmiemme osaamista. Vahvistamme arvojen mukaista rajoja ylittävää toimintaa. Edistetään verkostomaista toimintaa ja tuetaan verkostojen tavoitteiden asetantaa.

5. VAIKUTTAVUUS VAATII UUDENLAISTA OSAAMISTA

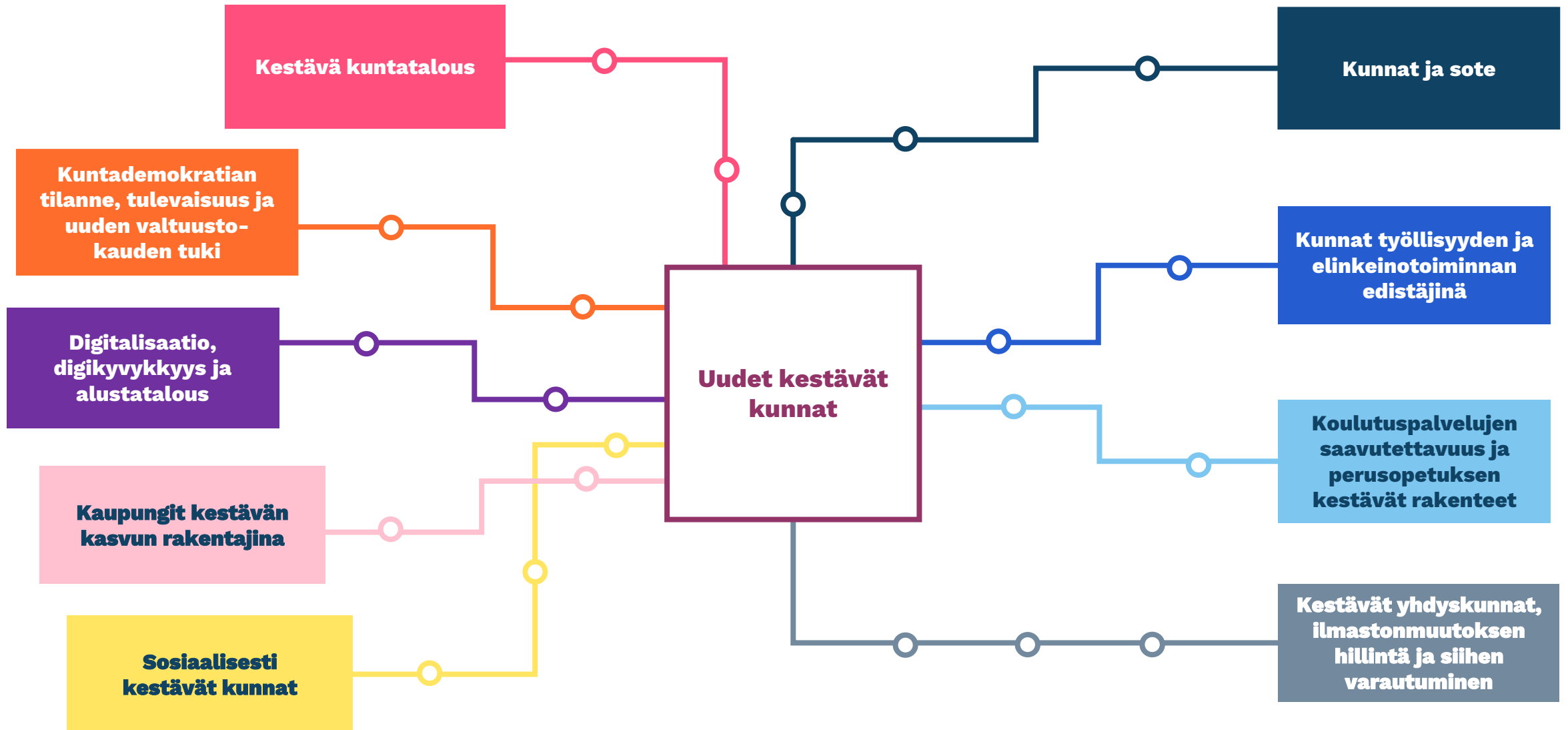
Kuntaliitto on kuntien edunvalvonnan, asiantuntijatiedon, yhteiskehittämisen, verkostohallinnan ja näiden yhdistämisen huippuosaaja. Olemme muutoksia ennakoiva ja uudistumiskykyinen organisaatio, jossa voidaan hyvin.

6. VAIKUTTAVUUS VAATII VAKAATA TALOUTTA

Kuntaliiton talous on tasapainossa ja Kuntaliitto-konserni on vakavarainen.

2. Strategiset teemat, tavoitteet ja toimenpiteet 2022 (tarkistettu vuodelle 2022)

Kuntaliiton strategiset teemat 2022

2.1 Uudet kestävät kunnat

Vaikuttavuustavoitteemme:

Näkymä kunnista ja niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä, roolista ja toimintaedellytyksistä on vahva uudessa tilanteessa.

Valtion pitkäjänteinen yli hallituskausien ulottuva kunta- ja kuntapolitiikka ja lainsäädäntö tukevat kuntien toimintaedellytyksiä ja -vapauksia hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi sekä globaalin kestävä kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) toimeenpanemiseksi paikallistasolla.

Kunnat luovat itse kestävä tulevaisuuttaan pitkäjänteisellä strategisella johtamisella.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoitteet	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Kuntien yhteiskunnallinen merkitys, rooli ja toimintaedellytykset ovat tulevaisuuden kunta-politiikkatyön keskiössä. Valtion pitkäjänteinen yli hallituskausien ulottuva kunta-politiikka ja lainsäädäntö tukevat kuntien toimintaedellytyksiä ja –vapauksia hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi sekä globaalin kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) toimeenpanemiseksi paikallistasolla. Erityyppiset kunnat luovat omien lähtökohtiensa ja vahvuuksiensa mukaiset kestävät ratkaisut toimivalla strategisella johtamisella.	• Muodostetaan kokonaisvisio ja kuntatyypikohtaiset visiot kestävästä tulevaisuuden kunnista ja levitetään niitä aktiivisesti kuntaverkostoissa • Luodaan kunta-politiikkatyön lyhyen ja pitkän aikavälin edunvalvontatavoitteet integroiden muiden strategisten teemojen näkökulmat ja käynnistetään niihin liittyvät politiikkatoimet, jotka täsmentyvät syksyn 2021 prosessin jälkeen • Tuetaan kuntien strategista johtamista ja päätöksentekoa: • USO6-verkostohanke • Kestävä kuntatalous –verkostohanke • SDG-tavoitteiden strateginen johtaminen kaupungeissa – teemaverkosto • Kestävät kunnat -vaikuttamo, jossa sparrataan kuntia kestäviin kokonaisratkaisuihin, kestävyystiekarttoihin sekä kestäviin ratkaisuihin ja kokeiluihin • ILMAVA-valmennus • Sosiaalisen kestävyysratkaisuryhmä ja Digiratkaisuryhmä • Levitetään kansainvälisiä kestäviä ratkaisuja kansallisissa verkostoissa ja kansallisia kestäviä ratkaisuja kansainvälisissä verkostoissa.

2.2 Kestävä kuntatalous

Vaikuttavuustavoitteemme:

Kuntien talous on kestävällä pohjalla; kunnallisella toiminnalla on riittävä rahoitus ja kunnat tekevät paikallisesti kestäviä ja taloudellisesti tasapainoisia ratkaisuja.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Kunnilla on edellytykset rahoittaa palvelut ja vahvistaa työllisyyden edistämistä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa.	• Kuntaliiton Budjettiriihijoinausten onnistunut toimeenpano • Sote –uudistuksen ja työllisyyspalvelu-uudistuksen vaikutusten arvioiminen ja niiden pohjalta tehtävä edunvalvonta
Tulevaisuuden kunnat ja kuntia koskevat palvelurakennemuutokset (erit. sote- ja pela-uudistus sekä TE-palvelujen uudistus) toteutuvat taloudellisesti kestäväällä tavalla	• Laaditaan Kuntaliiton linjaukset valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi muun muassa kuntien tehtäväkentän muutokset huomioiden • Edunvalvonta- ja vaikuttamistyö rahoitusjärjestelmän kokonaisuuteen edellä laadittujen linjausten pohjalta • Varmistetaan talousnäkökulman, –asiantuntemuksen ja talousanalytiikan hyödyntäminen tulevaisuuden kunta-työssä, sote-uudistuksessa sekä TE-palvelujen uudistuksessa
Kunnilla on edellytyksiä tasapainottaa talouttaan kasvavan velkaantumisen tilanteessa	• Uudistetaan Kuntaliiton suositukset kuntien omistajapolitiittisiksi linjauksiksi huomioiden kuntakonsernien rakenteessa ja toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset • varaudutaan käynnistämään kuntien/suurimpien kaupunkien konsernijohdon verkoston toiminta (TOKK-hankkeen pohjalta) • Kuntaliitto ja FCG tarjoavat yhteistyössä kunnille konkreettista tukea, osaamista ja uusia työkaluja talouden kestävyysparantamiseksi ja parhaiden käytäntöjen hyödyntämiseksi: Kestävän talouden verkostohanke, kuntajohdon ja talousjohdon verkostojen toiminta, nykyisten ja uusien taloustietotuotteiden kehittäminen, peittävyys ja vaikuttavuuden arviointi
Kunnille keskeiset kysymykset huomioidaan kestävä kasvun ohjelman toimeenpanossa.	• Vaikuttaminen rahoituksen kohdentamiseen ja kuntien aktivointi rahoituksen hyödyntämiseen • Nostetaan esille kertaluonteisen rahoituksen problematiikka jatkuvan toiminnan rahoitusvajeen paikkaamisessa.

2.3 Kunnat ja sote

Vaikuttavuustavoitteemme:

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuudet sote- ja pelastustoimen tehtävien hallittuun siirtoon.

Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyöstä muodostuu toimivaa ja yhteistyön toteuttamistavat joustavat alueellisten tarpeiden perusteella

Uudistuksen toimeenpanossa ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelussa huomioidaan alueiden ja kuntien erilaisuus sekä painopisteen siirtäminen peruspalveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan

Hyvinvointialueita ja kuntia koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan huomioiden yhteiset asukkaat, paikallinen ja alueellinen itsehallinto sekä julkisen talouden kokonaisuus niin, että molemmilla on kyky vastata niiden lakisääteisistä tehtävistä

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuudet sote- ja pelastustoimen tehtävien hallittuun siirtoon	Kansallisen uudistuksen tilannekuvan kokoaminen ja viestintä kunnille • Järjestetään sote-tulevaisuuspäiviä ja muita teemawebinaareja • Käsitellään uudistusta ja sen toimeenpanoa tehostetusti verkostoissa ja uutiskirjeissä • Kuntaliitto.fi/soteuudistus – verkkosivustojen kehittäminen ja hyödyntäminen Alueiden ja kuntien toimeenpanon tilannekuvan kokoaminen ja viestintä • Kuntapulssi-kyselyt toimeenpanon tilanteesta, erityisesti kuntien näkökulmasta • Uudistuksen aikatauluun riittävyyden arviointi alueiden ja kuntien tilannekuvatietojen perusteella Muutostuki • Tuetaan kuntia ja alueita uudistuksen toimeenpanossa niiden esittämiin tarpeisiin perustuen Muutostukustannukset • Varmistetaan, että muutostukustannukset kuntien ja alueiden osalta on realistisesti arvioitu, ja ne korvataan Sektorilainsäädäntö ja sisältöuudistukset • Sektorilainsäädännön muutoksissa ja sisältöuudistuksissa huomioidaan sote-rakennemuutostuksen ja korona-epidemian jälkihoidon samanaikaisuus ja vaikutetaan niin, että muut muutokset ja sisältöuudistukset eivät vaaranna sote-uudistuksen toimeenpanoa

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyöstä muodostuu toimivaa ja yhteistyön toteuttamistavat joustavat alueellisten tarpeiden perusteella	Hyvinvointialueiden ja kuntien työnjako ja yhteistyö • Osallistutaan aktiivisesti kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyörakenteiden kehittämiseen ja niiden johtamisjärjestelmien yhteensovittamiseen yhteisten asukkaiden ja tavoitteiden näkökulmista • Vaikutetaan kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintoja koskevaan lainsäädäntöön mm. kuntien ja hyvinvointialueiden työnjaon tarkentamiseksi sekä alueellisista ja paikallisista tarpeista lähtevien sopimismahdollisuuksien laajentamiseksi (lyhyt/keskipitkäaikaväli) • Tuetaan kuntia ja hyvinvointialueita yhdyspintojen suunnittelussa ja näihin liittyvien hyvien käytäntöjen levittämisessä • Osallistutaan osana Uudet kestävät kunnat -työskentelyä tehtävään kuntien ja hyvinvointialueiden rooleihin ja työnjakoon liittyvään työhön (pitkä aikaväli. Liittyy myös maakuntien monialaisuutta koskevaan työhön) Hyvinvointialueet ja Kuntaliitto • Mahdollistetaan foorumi kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisten asioiden käsittelylle kansallisella tasolla

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite

Uudistuksen toimeenpanossa ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelussa huomioidaan alueiden ja kuntien erilaisuus sekä painopisteen siirtäminen peruspalveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan

Hyvinvointialueita ja kuntia koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan huomioiden yhteiset asukkaat, paikallinen ja alueellinen itsehallinto sekä julkisen talouden kokonaisuus niin, että molemmilla on kyky vastata niiden lakisääteisistä tehtävistä

Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi

Lainsäädäntö ja sisältöuudistukset

- Vaikutetaan tehtäväkohtaisen lainsäädännön uudistamiseen ja seurataan rahoitusperiaatteen toteutumista siten, että sääntelyn muutokset aidosti tukevat uudistuksen tavoitteita ja ovat toimeenpantavissa myös käytännössä
- Vaikutetaan hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmän jatkokehittämiseen

Hyvinvointialueet ja Kuntaliitto

- Tiivistetään uudistuksen siirtymävaiheessa tehtävää edunvalvontayhteistyötä alueiden ja kuntien verkostojen kanssa ja lisätään niiden välistä vuoropuhelua
- Käynnistetään hyvinvointialueiden edustajien kanssa Kuntaliiton ja hyvinvointialueiden suhteeseen liittyvä vuoropuhelu

Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmät

- Vaikutetaan siihen, että korona-epidemian aiheuttaman poikkeustilan vaikutukset eivät vääristä uudistuksen siirtolaskelmia
- Vaikutetaan hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmän ja –kriteerien jatkokehittämiseen, siten että siinä huomioidaan nykyistä vahvemmin peruspalveluiden ja ennaltaehkäisevän toiminnan näkökulmat, sekä alueiden väliset mm. kustannustasoerot
- Vaikutetaan monikanavarahoituksen purkamiseen tähtäävään valmisteluun siten, että muutoksilla voidaan aidosti tukea uudistuksen tavoitteiden toteutumista
- Osallistutaan ja vaikutetaan maakuntaveron jatkovalmisteluun

2.4 Kunnat työllisyyden ja elinkeinotoiminnan edistäjinä

Vaikuttavuustavoitteemme:

Työvoimapalvelut on toimiva osa kuntien yrittäjyyttä ja työllisyyttä tukevaa ekosysteemiä

Elinvoimainen, korkean työllisyyden ja osaamisen Suomi rakennetaan tulevaisuuden kunnissa asiakkaat keskiössä paikalliset olosuhteet huomioiden.

Kunnilla on riittävät resurssit ja lainsäädännön suoma liikkumatila organisoida työllisyyspalvelut kustannustehokkaasti osaksi muuta yritystoiminnan ja työllisyyden edistämisen ekosysteemiä.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Työllisyyspalvelut tuodaan osaksi kuntien yritystoimintaa ja työllisyyttä edistävää toimenpidekokonaisuutta, mikä vahvistaa kuntien edellytyksiä paikallisen elinvoiman edistämisessä.	• Kuntaliitto korostaa kuntien roolia yrityspalveluiden tarjoajana ja yritysten toimintaympäristön rakentajana ja vaikuttaa edunvalvonnan keinoin, että työllisyyspalvelu-uudistuksen toteuttaminen tehdään tavalla, mikä tukee paikallistasolla tehtävää työtä niin työvoiman kysynnän kuin sen tarjonnankin kentässä. • Kuntaliitto jatkaa ja kehittää kuntien elinvoimatyötä tukevaa verkostoyhteistyötä ottaen huomioon erilaisten kuntien eriaiset tarpeet (elinvoimaverkostotyö kuntatyöppiverkostojen yhteyteen)
Työllisyyspalvelu-uudistus toteutetaan tavalla, joka antaa kunnille edellytykset vastata työllisyyspalveluiden järjestämisestä vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti.	• Aktiivinen vaikuttaminen työllisyyspalvelu-uudistuksen valmisteluun, niin että tuleva toteutus antaa kunnille riittävän vapauden organisoida palvelut paikalliset olosuhteet huomioiden vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti. Työtä tehdään tiiviissä vuorovaikutuksessa erilaisten kuntien, millä varmistetaan uudistuksen kannalta keskeisten tekijöiden huomioon ottaminen edunvalvonnassa. • Työllisyyspalvelu-uudistuksen muutostukihankkeen toteuttaminen (fokuksessa viestintä ja vuorovaikutus) • Huomioiden kaikki kuntatyypit • Muutoksen kokonaiskuva: järjestämisvastuu ja siihen liittyvät yhteistyörakenteet, siirtyvät palvelut, kuntien rahoitusvastuun taso sekä kustannusneutraalius kunta- valtio suhteessa • Työllisyyskokeilun kokemusten hyödyntäminen • Tiedon tuottaminen uudistuksen kuntatalousvaikutuksista • Tarvittavan yhteistyön rakentaminen Tem:n kanssa uudistuksen käytännön toteutusta varten
Työnhakijan työllistymisen polun palvelutuottajat on tunnistettu ja niille on luotu edellytykset toimia saumattomasti yhdessä.	• Yhdyspintojen tunnistaminen, edunvalvonta ja yhteistyön kehittäminen • Sote – työllisyyspalvelut sekä hyte – työllisyyspalvelut • Koulutus – työllisyyspalvelut • Työperäinen maahanmuutto – työllisyyspalvelut.
Kuntien rooli ja toimijaverkostot kuntien kumppanina ovat vakiintuneet työllisyyden edistämisessä.	• Vaikutetaan kansallisella tasolla yrittäjäjärjestöihin, kolmannen sektorin toimijoihin jne. jotta valmiudet yhteistyön rakentamiseen paikallisissa ekosysteemeissä vahvistuvat.

2.5 Koulutuspalvelujen saavutettavuus ja perusopetuksen kestävät rakenteet

Vaikuttavuustavoitteemme:

Sivistyspalvelut ovat keskeinen osa uusien kuntien toimintaa.

Koulutuspalvelut ovat kestävästi saatavilla ja saavutettavissa.

Kuntapohjainen perusopetus edistää lasten sivistystä, osaamista ja hyvinvointia.

Kunnilla ja koulutuksen järjestäjillä on toimivat ja taloudelliset yhteistyömallit koulutuksen järjestämiseen ja työelämän koulutustarpeisiin.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Perusopetuksen kestävät rakenteet - Perusopetuksen tilannekuva tunnustetaan - Kunnat ja valtio ratkaisevat yhdessä perusopetuksen järjestämisen haasteita ja määrittävät laatua. - Järjestämisen lähtökohdissa tunnustetaan vaihtoehdot. Jousto ja monipuolisuus ovat voimavara. - Kuntien yhteistyö on avoimeen agendaan perustuvaa kumppanuutta. Verkostot ovat luontevia ja saavutettavia perusopetuksen kehittämisen alustoja.	- Vuoropuhelun jatkaminen kuntien päättäjien kanssa väestönkehityksen ja toimintaympäristön muutosten vaikutuksesta perusopetuksen järjestämiseen. - Vaikuttaminen koulutuspoliittiseen päätöksentekoon ja tulevaan hallitusohjelmaan perusopetuksen järjestämisen toimintaedellytysten vahvistamiseksi. - Suunnitellaan ja käynnistetään kuntien kanssa projekti, jonka avulla haetaan joustavia perusopetuksen järjestämisen malleja.
Vahvistetaan kuntien roolia rooli koulutuksen ja osaamisen kehittämisessä	Vaikutetaan tulevan hallitusohjelman sisältöön niin että kuntien järjestämisvastuu ja rooli osaamisen kehittämisessä pidetään vahvana.
Kuntarajat ja koulutusmuodot ylittävän yhteistyön edistäminen koulutuksen saavutettavuuden varmistamiseksi	- Vaikutetaan lainsäädännön valmisteluun monimuotoisten ratkaisujen mahdollistamiseksi koulutuksen järjestämisessä. - Edistetään alueellista yhteistyötä levittämällä Koulutus palveluna (KOPA)-projektista saatua tietoa, kokemusta ja yhteistyömalleja - Edistetään alueellisten verkostojen syntymistä eri alueilla.
Koulutuksen perusrahoituksen tason korottaminen	Edunvalvonnassa vaikutetaan sirpaleisen hankerahoituksen vähentämiseen ja resurssien siirtämiseen perusrahoitukseen.
Uudenlaisen yhteistyön rakentaminen kuntien ja hyvinvointialueiden välille	- Vaikutetaan sivistys- ja sotepalveluiden välisten yhdyspintarakenteiden toimivuuteen hyvinvointialueiden valmistelun yhteydessä - Vaikuttaminen lainsäädäntöön ja lainsäädännön soveltamiseen.

2.6 Kestävät yhdyskunnat, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen varautuminen

Vaikuttavuustavoitteemme:

Kunnat onnistuvat tehtävässään tuottaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä yhdyskuntia.

Kuntien toimintaedellytykset luoda puitteita kuntalaisen hyvälle ja turvalliselle arjelle ja yritysten toimintaedellytyksille ovat kunnossa.

Kuntien kyky vastata ilmastonmuutokseen, luontokatoon ja rakennetun ympäristön digitalisaatioon vahvistuu.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (EU Green Deal) tukee suomalaisten kuntien vihreää siirtymää.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Maankäyttöä koskevissa lainsäädännön uudistuksissa (MRL, lunastuslaki) turvataan kuntien mahdollisuudet kehittää yhdyskuntia kestävästi (kaavamonopoli, maapolitiikka, rakennusvalvonta)	• MRL-uudistukseen ja lunastuslain uudistukseen vaikuttaminen: • Lausuntokierroksen jälkeen poliittista vaikuttamista. Olemme yhteydessä keskeisiin tahoihin, esim. hallituspuolueissa ministerin erityisavustaja ja muissa seurantavastuulliset erityisavustajat, ympäristövaliokunnan jäsenet, ryhmäkanslioiden poliittiset sihteerit. Vaikutamme myös Kuntaliiton omien luottamushenkilöiden ja verkostojen kautta. Vaikutamme myös aktiivisella viestinnällä ja pitämällä kuntanäkökulmasta tärkeitä kysymyksiä esillä mediassa. • Jos lakihanke etenee, vaikutamme jatkovalmistelun aikana Kuthanekissa ja suoraan YM:n valmisteluun (suorat asiantuntijakontaktointit, keskijohdon tapaamiset, ylimmän johdon tapaamiset). • Jos lakiesitys etenee eduskuntaan syksyllä 2022, on toinen poliittisen vaikuttamisen vaihe, jossa vaikuttamisen kohteena kansanedustajat ja asiaa käsittelevien valiokuntien jäsenet. • Riippuen tilanteesta, valmistaudumme ja vaikutamme seuraavan hallitusohjelman sisältöön. Vaikuttaminen tässä myös puolueiden poliittisten ohjelmien valmistelijoihin. • Luonnonsuojelulain uudistukseen vaikuttaminen, tavoitteena huolehtia kuntien mahdollisuuksista yhteen sovittaa luontoarvojen turvaaminen muihin maankäytön tarpeisiin • Kaupunkien tukeminen maankäytön ekologisen kompensaation toimintamallin kehittämisessä (NoNetLossCity ja BOOST –hankkeet) • Hallitusohjelmaan vaikuttaminen kuntien maankäyttöä koskevan kokonaisuuden osalta hyödyntäen vaikuttamisessa mm. MRL-valmistelussa saatua kuntopalautteita • Maankäyttöä koskevan viestinnän vahvistaminen Kuntaliitossa
Rakennetun ympäristön digitalisaatio: Valtakunnalliseen tiedonhallinnan kehityksen tulee tukea kuntien tehokasta toimintaa ja vahvistaa kuntien digikyvykkyyttä. Tavoitteena tiedon yhteen toimivuus ja tietojen sujuva virtaaminen toimijoiden välillä. Kuntaliitto tekee työtä sen eteen, että RYHTI –hanke toteutetaan kuntien toiminnan kannaltaärkevin periaattein.	• RYHTI-hankkeeseen ja MRL uudistukseen vaikuttaminen mahdollisen RYTJ:n sekä valtakunnallisen tiedonhallinnan osalta • Osoitetietojärjestelmään (OTJ) vaikuttaminen valtakunnallisen osoitetietojärjestelmän ohjausryhmässä ja muulla sidosryhmäyhteistyöllä. Tarkoituksena huolehtia, ettei perusteta kuntien rekisterien kanssa päällekkäistä valtakunnallista 'rekisteriä', vaan järjestään tiedonhallinta niin, että tieto virtaa kunnista (joiden päätöksellä osoitepäätökset tehdään) MML:n julkaisupalveluun. • VM:n rahoituksella toteutettavien kuntien rakennetun ympäristön digitalisaatio -hankkeiden tukeminen, jotta toiminta tehostuu ja tiedon saavutettavuus ja käytettävyys paranevat.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu on pitkäjänteistä, ennakoitavaa ja vaikuttavaa. Suunnittelu perustuu kuntien ja valtion hyvään yhteistyöhön ja kumppanuuteen. Yhteisrahoitusmallin periaatteet perustuvat valtion ja kuntien väliseen vuoropuheluun ja sopimiseen.	• Vaikutetaan Liikenne12 suunnitelman toimeenpanoon ja tulevaan päivitykseen. • Toteutetaan MAL-kaupunkiseutujen sopimussyhteistyön edunvalvontaa ja edistetään sen kehittämistä. Vaikuttamistyössä hyödynnetään Kuntaliiton MAL-selvityksen tuloksia. • Tuetaan yleisesti seudulliset lähtökohdat tunnistavaa sopimussyhteistyötä. • Vaikutetaan hallitusohjelmaan etenkin valtion liikennejärjestelmän rahoitustason, sopimussyhteistyön ja yhteisrahoitusmallin periaatteiden osalta.
Kuntien ilmastotyön toimintaedellytykset paranevat, tukitarpeet on tunnistettu ja rahoitusta on tarjolla riittävästi. Kuntien ilmastajohtaminen lisää ilmastotyön vaikuttavuutta	• Ilmastolain toimeenpanoon vaikuttaminen. Hallituksen budjettiriihen lisäys ilmastolakiin: velvoite laatia ilmastosuunnitelmat kunta-, seutu- tai maakuntatasolla • Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman ja Ilmasto- ja energiasstrategian seuranta ja niihin reagointi • Kansalliseen ilmastomuutoksen sopeutussuunnitelmaan (KISS2030) vaikuttaminen • Vaikutetaan kuntien ilmastotavoitteiden toteuttamiseen vaikuttavaan muuhun kansalliseen ja EU -tason säätelyyn, rahoitukseen ja kehittämisohjelmiin • Kuntien ilmastajohtamisen valmennuksessa (ILMAVA) luodut työkalut ja -mallit levitetään kuntien käyttöön tukemaan kuntien ilmastotyötä
Euroopan Vihreän kehityksen ohjelma (EU GreenDeal) tukee kuntien vihreää siirtymää (lainsäädäntö/velvoitteet, rahoitus, kehitysaloitteet)	• EU Green Deal ohjelman toimeenpanon seuranta ja edunvalvonta • 55 valmiuspaketin toimeenpanon edunvalvonta • Seuranta ja vaikuttaminen tapahtuu sekä Brysselissä että Suomessa komission, parlamentin, Alueiden komitean, CEMRin ja Suomen EU-jaostojen ja ministeriöiden kautta tarvittaessa yhteistyössä muiden kuntajärjestöjen tai Kuntaliiton kantoja tukevien muiden etujärjestöjen kanssa
Kuntien mahdollisuudet toimitilojen suunnitelmalliseen ja kustannustehokkaaseen hallintaan paranevat	• Hallitusohjelman tuottavuustoimiin sisältyvään "Kuntien tilatietohankkeeseen" vaikuttaminen. • Kuntien tukeminen sote-uudistuksen ja muiden palvelurakenneuudistusten toimitilajärjestelyihin liittyvissä muutoksissa. • "Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvulla" -hankkeeseen vaikuttaminen. Valtion ja kuntien yhteispalveluperiaatteiden määrittely. • Kuntaliiton sisäinen toimitilajohtamisen kehitystyö ml. EU edunvalvonta, digitalisaatio

2.7 Sosiaalisesti kestävät kunnat

Vaikuttavuustavoitteemme:

Kunnilla on laaja-alainen kyvykkyys rakentaa YK:n Agenda2030-tavoitteisiin pohjautuen sosiaalisesti kestävää yhteiskuntaa ja turvata kuntalaisten hyvä arki.

Näkökulmina ovat erityisesti mm. huonosuaisuuden ennaltaehkäisy, osallisuus, eriarvoisuuden kaventaminen, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Keskeiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Johtaminen ja toimintatavat: Kunnan toimintatavat, johtaminen, arvot, resurssit ja rakenteet tukevat muutostilanteessa sosiaalista kestävyttä sekä eriarvoisuuden kaventumista. Palveluiden toteutustavat ja saumattomuus mahdollistavat sosiaalisen kestävyden vahvistumisen. Uudella valtuustokaudella luottamushenkilöiden pitkäjänteinen päätöksenteko turvaa kuntalaisten arjen hyvinvointia. Kunnan lisäksi muut toimijat kuten järjestöt ja lähiyhteisö tukevat sosiaalisen kestävyden toteuttamista.	• Tuodaan sosiaalisen kestävyden keskeiset näkökulmat mukaan Uudet kestävät kunnat – työhön ja luodaan <i>Sosiaalisesti kestävä kunta 2030</i>-visio • Vahvistetaan sosiaalisen kestävyden näkökulmaa sote-uudistuksen yhdyspintatyössä ja muutostuessa • Toteutetaan kehittämiskokonaisuus kuntien järjestyhteistyön johtamisen tueksi • Tuetaan kuntien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön johtamista ja suunnittelua käynnistämällä ko. teemojen uudistunut toiminta Yhdessä-toimintamallin mukaisesti • Vahvistetaan liikuntanäkökulman integroitumista sosiaaliseen kestävyteen ennaltaehkäisevästä näkökulmasta • Jatketaan vuonna 2021 tehdyn jälkihuolto-kehittämiskokonaisuuden tulosten levittämistä ja jatkorahoituksen selvittämistä
Osallisuus Osallisuus on tunnistettu keskeiseksi sosiaalisen kestävyden rakentajaksi, jota erilaiset kunnat kehittävät omista vahvuuksistaan käsin erilaisten kuntalaisten parhaaksi.	• Vahvistetaan sosiaalisesti kestävä osallisuuden tunnistamista ja osaamista kunnissa • Koostetaan vuonna 2021 tehdyn selvityksen pohjalta kehittämisideoita sosiaalisesti kestävä osallisuuden ratkaisuihin kuntia laajasti mukaan ottaen
Tietoisuuden vahvistuminen Kuntien tietoisuus sosiaalisesta kestävydestä ja siihen liittyvä osaaminen on vahvistunut. Kunnat pystyvät tunnistamaan sosiaalisen kestävyden kehittämistarpeita ja etsimään ratkaisuja haasteisiin.	• Tuodaan kuntia yhteen avoimiin ajankohtaisiin teemoitettuihin sosiaalisen kestävyden osaamista vahvistaviin teemafoorumeihin (aiheina mm. pandemian hyvinvointihaasteet, lapset ja nuoret, väkivalta ja yksinäisyys) • Tuotetaan ja levitetään perustietoa sosiaalisen kestävyden johtamisen ja suunnittelun tueksi

2.8 Digitalisaatio, digikyvykkyys ja alustatalous

Vaikuttavuustavoitteemme:

Digitalisaation avulla on lisätty kuntalaisten mahdollisuutta hyvään ja toimivaan elämään ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Uusien kestävien kuntien tietohallinto ja tiedonhallinta löytävät uuden aktiivisen roolinsa kunnissa ja niiden digitalisaation edistäjinä	• Tuetaan kuntia on konkreettisissa muutostilanteissa yhteistyössä kansallisten toimijoiden kanssa. • Tuetaan kuntia tiedonhallintalain täytäntöönpanossa sekä kokonaisarkkitehtuurityön linkittämisessä kokonaisuuteen. • Arkistoinnin säilytysaikaohjeiden ylläpidon järjestämisestä on sovittu tiedonhallintalautakunnan ja Kansallisarkiston kanssa (ml. THL:n rooli sote-tietojen osalta). Kuntaliiton rooli sovitetaan syntyvään järjestelyyn.
Kunnissa on kiinnitetty huomiota digitaalisen turvallisuuden tilaan ja käynnistetty toimenpiteitä sen vahvistamiseksi. Kuntasektorin haasteet ja tarpeet digitaalisen turvallisuuden saralla on saatu laajasti valtionhallinnon toimijoiden tietoon.	• Digitaalisen turvallisuuden kehittämiseen digi-kannustinrahoitusta saaneiden kuntien työn vaikuttavuutta, verkostoyhteistyötä, vertaistukea ja tulosten levittämistä tuetaan. • Digitaalisen turvallisuuden teemaa nostetaan esiin Kuntaliiton eri verkostoissa osana varautumisen, riskienhallinnan ja johtamisen näkökulmia. • Vaikutetaan digitaalisen turvallisuuden yhteistyöryhmissä siihen, että valtion toimijoilla on riittävästi tietoa suunnitellessaan kuntasektoriin kohdentuvia tukitoimia. • Toteutetaan myöhemmin täsmennettäviä kehittämistoimenpiteitä esim. Kunta-valtio jalostamo tässä teemassa.
Yhteentoimivuus on edistynyt ja konkretisoitunut kuntien tarpeista käsin	• Tuodaan esiin kuntien tarpeita kansallisessa yhteentoimivuustyössä • Tuotetaan kuntien tarpeiden pohjalta nousevia selvityksiä, kuvauksia, oppaita ja viestintämateriaalia • Konkretisoidaan yhteentoimivuustyötä kehitysprojektin avulla ja levitetään sen tuotoksia. • Vahvistetaan Kuntaliiton asiantuntijoiden kyvykkyyttä tunnistaa tilanteet, joissa tulisi edistää yhteentoimivuutta tiedonhallintalain mukaisesti.
Kuntien yhteisen tietoliikenneverkon (KY-verkko) jatkuvuus on turvattu	• Kilpailutus on käynnistetty keväällä 2022, joko Kuntaliiton toimesta tai muulla tavoin järjestettynä (esim. verkkoa hyödyntävien kuntien hankintarengas tms.)
Kuntien digitalisaatioon liittyvä yleinen edunvalvonta on vaikuttavaa	• Kiinnitetään huomiota oleellisiin hankkeisiin ja työryhmiin ja osallistutaan niihin tarkoituksenmukaisella tavalla: tekoäly, automaattinen päätöksenteko, AuroraAI, Digitaalinen identiteetti, Hetu-uudistus • ICT- ja digitalisaatio edunvalvontaryhmä ja toimialakohtaisten kärkihankkeiden seuranta ja tuki tarvittaessa (mm. Sote-uudistus, TE-palveluiden siirto, DigiOne, Rakennetun ympäristön digitalisaatio, laajakaistatuki, EU-edunvalvonta)

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Kuntien digikehittäminen on vaikuttavaa ja tukee toiminnan muutosta asiakaslähtöisesti ja kestävästi.	• Tuetaan kuntien digikehittämisen ja hankkeiden vaikuttavuutta, verkostoyhteistyötä, vertaistukea ja tulosten levittämistä kuntakentällä (ml. digi-kannustinjärjestelmän kautta avustusta hakevien sekä sitä saaneet kunnat). • Tuetaan hankintarenkaiden muodostamista • Vahvistetaan yhteistyötä Hanselin ja muiden kuntia palvelevien keskeisten sidosryhmien kanssa. • Valmistellaan kuntien kanssa EU-rahoitteinen hankekokonaisuus kuntien digitalisoitumisen edistämiseksi. • Vahvistetaan tiedon jakamista kunnille sopivista digikehittämisen rahoituskanavista (yhteistyössä KV-tiimi)
Digitalisaatio on osa normaalia asiakaslähtöistä kehittämistoimintaa. Johtamisessa osataan jäsentää digitalisointi osaksi kunnan kehittymistä ja kehittämistä.	• Muotoillaan näkemys kuntien digikyvykkyyden kokonaisuudesta ja sen osa-alueista huomioiden tulevaisuuden kunnan, muuttuvan kuntatyön ja kehittyvien julkisten palveluiden tarpeet. • Jatketaan kuntien asiakaslähtöisen digitalisoitumisen tukemista 2021 valmistuvan selvityksen johtopäätösten perusteella huomioiden kuntien erilaiset valmiudet. • Järjestetään kuntien digitalisointiviikko ja Kuntien digitalisointipäivät 6 / 2022 yhteistyössä FCG:n kanssa. • Konseptoidaan kuntien tarpeita palveleva digikehittämisen tietopankki / verkkopalvelu
Digitalisaation kannustinjärjestelmään on vaikutettu siten, että rahoitus kohdentuu kuntien kannalta vaikuttavimpiin kohteisiin. Kannustinjärjestelmä ei jatku siinä muodossa, jossa rahoitus leikkaa kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia	• Avustettavista kohteista on keskusteltu VM:n kanssa tuoden samalla esiin, ettei kannustinjärjestelmää ole syytä tässä muodossa jatkaa vuoden 2023 jälkeen.
Kunnilla on paremmat valmiudet vastata digitalisaation aiheuttamaan työn murrokseen.	• Tuotetaan tietoa ja jaettua ymmärrystä siitä, kuinka kunnan toimintaa ja palveluita digitalisoitaessa tulisi huomioida työn muuttuminen erityiskohteena kuntajohtamisen haasteet ja se kuinka työntekijät ja asiakkaat otetaan mukaan muutokseen.
Digitaalisen alustatalouden mahdollisuudet on tunnistettu ja hyödynnetty kuntien toiminnassa	• Kytkeydytään olemassa olevaan kehittämistyöhön ja haetaan kumppanuuksia tavoitteena ohjata kehittämishankkeiden suuntautumista kuntia lähellä oleviin sisältöihin • Sitra-yhteistyö: tavoitteena saada teema mukaan datataloutta käsittelevään ohjelmakokonaisuuteen • Poliitiikkatoimet alustaloudessa -hankkeen ja DigiOne -hankkeen tulosten hyödyntäminen yhteistyötahojen kanssa käytävässä keskustelussa

2.9 Kuntademokratian tilanne, tulevaisuus ja uuden valtuustokauden tuki

Vaikuttavuustavoittemme:

Poliittinen päätöksenteko on strategista, pitkäjänteistä ja uudistumiskykyistä. Päätöksenteon ilmapiiri on hyvä ja luottamushenkilöt yhteistyökyvykkäitä.

Edustuksellinen ja suora demokratia tukevat toisiaan ja luottamushenkilöt ja asukkaat ovat aktiivisia yhteisten asioiden hoitamisessa. Osallisuuden johtaminen on osa kuntajohtamista.

Asukkaat kokevat, että kunta on kotini ja luottavat kunnan poliittiseen päätöksentekoon.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Luottamushenkilöiden osaaminen sekä toimielinten toiminta- ja työskentelytavat ovat kehittyneet uudella valtuustokaudella	• Mahdollistetaan luottamushenkilöiden laaja tietopohja ja tuetaan hyviä toiminta- ja työskentelytapoja Kuntapäättäjäpalvelun kautta • Sparrataan kaksoisjohtamisen toimivuutta osana USO-projektia ja Koko- ja osa-aikaisten luottamushenkilöiden verkostoa
Edustuksellisen päätöksenteon jatkuvuus sekä monipuoliset asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinot on turvattu.	• Yhteiskehitetään ja levitetään erilaisten asukasryhmien osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja sekä asukkaiden omaa päätöksentekoa tukevia keinoja Kuntademokratiaverkostossa ja Kuutosten demokratiaverkostossa • Viestitään ja tehdään näkyväksi osallisuuden johtamisen toimintatapoja sekä edustuksellisen ja suoran demokratian yhteen kytkemisen toimintamalleja

2.10 Kaupungit kestävän kasvun rakentajina

Vaikuttavuustavoittemme:

Kaupunkien rooli kasvun moottoreina sekä kyky kasvaa, investoida sekä luoda hyvinvointia ja elinvoimaa itseään suuremmalle alueelle on turvattu.

Vaikutustavoitteet ja toimenpiteet 2022

Vaikutustavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
Huomioidaan kaupungit ja kaupungistuminen vaikuttavana ilmiönä yhteiskunnallisten reformien yhteydessä	• Kaupunkinäkökulman huomiointi Kuntaliiton Uudet kestävät kunnat –työssä ja VM:n tulevaisuuden kunta- ja kaupunkipolitiikka-työssä 2022 • Kuntaliiton kaupunkipoliittisen toimintaohjelman toteuttaminen / toimenpiteet 2022
Tavoitellaan yhteistyössä kaupunkien ja valtion kanssa uutta vaikuttavampaa kaupunkipolitiikkaa	• Osallistutaan aktiivisesti kaupunkien kehitystä turvaavan yhteiskunta- ja kaupunkipolitiikan muotoiluun • Lisätään ymmärrystä kaupunkikehityksestä täsmällistä kaupunkitietoa kokoamalla ja tuottamalla yhteistyössä kaupunkien, ministeriöiden ja muiden tiedontuottajien kanssa
Osallistutaan erimittakaavaisten, kaupungistumisesta aiheutuvien haasteiden ratkaisemiseen ja ongelmien ennaltaehkäisemiseen	• Pidetään aktiivisesti yllä keskustelua muuttoliikkeestä, segregaatiosta tai maahanmuutosta aiheutuvista haasteista ja mahdollisuuksista • Ulotetaan kaupunkipoliittista edunvalvontaa ja yhteistyötä koskevaa keinovalikoima suurten kaupunkien rinnalla myös kaupunkiseuduille ja seutukaupunkeihin • Seurataan ja raportoidaan aktiivisesti erilaisten kaupunkispesifeistä ilmiöistä (mm. alustatalous, luovan talouden muodot, digitalisaatio, kaupunki palveluna, jne.)

3. Monimuotoisen kuntakentän huomiointi strategisten teemojen ja tavoitteiden edistämisessä: Asiakkuussuunitelmat

Asiakkuussuunnitelmat

- Asiakkuussuunnitelmat ovat Kuntaliiton ja kuntaverkostojen yhteinen työkalu edistää Kuntaliiton strategisia tavoitteita ja yhteensovittaa niihin erilaisten kuntien tai organisaatioiden omia erityiskysymyksiä.
- Kuntaliiton strategiaan kytkeytyvät asiakkuussuunnitelmat ovat:
 - Kaupunkipoliittisen työryhmän (C23) asiakkuussuunnitelma
 - Kehyskuntaverkoston asiakkuussuunnitelma
 - Seutukaupunkiverkoston asiakkuussuunnitelma
 - Pienten kuntien verkoston asiakkuussuunnitelma
 - Kaksikielisten kuntien asiakkuussuunnitelma
 - Maakuntaliittojen asiakkuussuunnitelma
 - Ammatillisen koulutuksen järjestäjien asiakkuussuunnitelma
 - Sairaanhoidtopiirien asiakkuussuunnitelma
 - Erityishuoltopiirien asiakkuussuunnitelma
 - Pelastuslaitosten asiakkuussuunnitelma

4. Kuntaliiton EU- ja kansainvälisen toiminnan tavoitteet

Kuntaliiton EU- ja kansainvälisen toiminnan tavoitteet

- EU- ja kansainvälinen toiminta on osa kaikkea Kuntaliiton toimintaa ja kehittämistyötä.
- EU- ja kansainvälisen toiminnan tavoitteet on laadittu tukemaan Kuntaliiton strategian painopisteitä.
- Tavoitteet on laadittu kolmen teeman alle:
 1. Kestävä kehitys
 2. Digitalisaatio
 3. Proaktiivisuus ja uudet toimintatavat
- Kuntaliiton EU- ja kansainvälisen toiminnan tavoitteet ja tarkemmat vuosikohtaiset toimenpiteet tarkistetaan hyödyntäen ja tulkiten tässä dokumentissa esiteltyjä tavoitteita ja toimenpiteitä EU- ja kansainvälisen toiminnan näkökulmasta.

Kuntaliiton EU-edunvalvonta

Painopisteet vuonna 2022 (mahd. tarkistus)

1. EU:n ohjelmakausi 2021–2027 -tärkeää elvytys ja uusi kasvu
2. EU:n kaupunkipolitiikka - kaupungit elinvoiman edistäjinä ja talouden moottoreina
3. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal)
4. Euroopan digitaalinen valmius
5. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma

5. Kuntaliiton uudistumisen kärjet (tarkistettu vuodelle 2022)

Kuntaliiton uudistumisen kärjet

1

Ilmiö- ja vaikuttavuuslähtöisen Yhdessä-toimintamallin ja sen mukaisten prosessien kokeileva jatkokehittäminen strategisissa teemoissa

2

Kuntaliiton muutosakatemia: johdon ja henkilöstön kyvykkyys uudistaa toimintakulttuuria ja ottaa käyttöön uusia toimintatapoja kasvaa (Yhdessä-toimintamalli; ilmiölähtöisyys ja vaikuttavuus)

3

Asiakasymmärrys ja - tyytyväisyys kasvaa ja Kuntaliiton toiminnan ja palvelujen tunnettuus lisääntyy kunnissa (asiakastutkimuksen mittarit)

4

Kuntaliiton palvelut digitalisoituvat jäsenpalvelualustan kehittämistyön tuloksena (2022 projektin selvitystyöt & palvelumuotoilu)

5

Kuntaliiton rooli tietotalona ja kuntatietämyksen keskittymänä kirkastuu ja vahvistuu.

6

Kuntaliiton strategian päivittäminen ja tulevaisuuden Kuntaliitto

**SUOMEN KUNTALIITTO RY
TALOUSARVIO
2022**

Suomen Kuntaliitto ry:n hallituksen kokous 28.10.2021

Sisällysluettelo	Sivu
1 Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvio	3
1.1 Yleistä	3
1.2 Tuotot	4
1.3 Henkilöstökulut ja henkilöstö	4
1.4 Muut kulut	4
1.5 Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin	5
1.6 Sijoitus- ja rahoitustoiminta	5
1.7 Tutkimus- ja kehittämistoiminta	6
1.8 Investoinnit	6

Liitteet	1 Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenyydet yhteisöissä 2022
	2 Suomen Kuntaliitto ry:n kuntakohtaiset jäsenmaksut
	3 Suomen Kuntaliitto ry:n maksullisten palvelujen ja tuotteiden laskutusperusteet vuonna 2022
	4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka 2022

1 SUOMEN KUNTALIITTO RY:N TALOUSARVIO VUODELLE 2021**1.1 Yleistä**

Vuoden 2022 budjetissa esitettävä varsinaisen toiminnan tulos on -4,3 milj. euroa.

AVAINLUKUJA (milj. euroa)	Varsinaisen toiminnan tulos	Henkilöstö- kulut	Muut kiinteät kulut
Toteutunut 2020	-0,7	14,3	10,3
Budjetti 2021	-2,8	15,5	11,4
Budjetti 2022	-4,3	16,4	11,2

Tuloslaskelma (1000 euroa)	Budjetti 2022	Budjetti 2021	Toteutunut 2020
TUOTOT			
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	1 320	1 117	1 182
Ulkoinen rahoitus	3 322	4 312	4 013
Jäsen- ja palvelumaksut	18 660	18 657	18 657
Tuotot yhteensä	23 301	24 086	23 852
KUSTANNUKSET			
Palkat ja palkkiot	-13 647	-12 919	-11 934
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-2 719	-2 582	-2 335
Henkilöstökulut yhteensä	-16 366	-15 501	-14 269
Poistot	-21	-21	-35
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-798	-620	-357
Vuokrat	-1 477	-1 469	-1 422
Ict-kulut	-2 285	-2 230	-2 333
Matkat	-542	-434	-152
Ulkopuoliset palvelut	-4 845	-5 571	-5 076
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-311	-219	-116
Muut toimintakulut	-966	-808	-798
Muut kulut yhteensä	-11 224	-11 351	-10 256
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	-27 611	-26 873	-24 560
Toiminnallinen tulos	-4 310	-2 787	-708
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	4 320	2 790	7 206
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	10	3	6 498

1.2 Tuotot

Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokratuotot yhteensä on budjetoitu vuodelle 2022 1,3 milj. euroksi vuoden 2021 budjetin ollessa 1,1 milj. euroa (vuoden 2020 toteuma oli 1,2 milj. euroa).

Asiantuntijapalvelujen myyntiä on vuoden 2022 budjetissa 0,5 milj. euroa (budjetti vuonna 2021 0,3 milj. euroa, vuoden 2020 myynti 0,6 milj. euroa).

Ansio- ja kunniamerkkien myynnin arvioidaan vuoden 2022 budjetin olevan 0,6 milj. euroa (budjetti vuonna 2021 0,5 milj. euroa, vuoden 2020 myynti 0,4 milj. euroa).

Muita tuloja on vuoden 2022 budjetissa 0,3 milj. euroa (budjetti vuonna 2021 0,3 milj. euroa, vuoden 2020 0,1 milj. euroa).

Ulkoinen rahoitus on vuoden 2022 budjetissa 3,3 milj. euroa. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkoinen rahoitus on 2,2 milj. euroa. Lisäksi Kuntasäätiöltä budjetoitu vuokratukea on 1,1 milj. euroa.

Kuntien jäsenmaksut ovat vuoden 2022 budjetissa 23.-24.5.2018 valtuuskunnassa tehdyn päätöksen mukaisesti 17,1 milj. euroa. Jäsenmaksu on sama kuin vuoden 2021 budjetissa. Sairaanhoidopiirien, koulutuskuntayhtymien ja erityishuollon kuntayhtymien yhteistyöjäsenmaksujen sekä maakuntaliittojen palvelumaksujen budjetti on 1,6 milj. euroa.

Varsinaisen toiminnan tuottojen yhteismäärä vuoden 2022 budjetissa on 23,3 milj. euroa (budjetti 2021 24,1 milj. euroa, toteutunut vuonna 2020 23,9 milj. euroa).

1.3 Henkilöstökulut ja henkilöstö

Vuoden 2022 budjetin henkilöstökulut ovat 16,4 milj. euroa vuoden 2021 budjetin ollessa 15,5 milj. euroa, toteutunut vuonna 2020 oli 14,3 milj. euroa.

Vuoden 2022 henkilöstöbudjetissa on keskimäärin 183,3 henkilötyövuotta. Vuoden 2021 ennakoidaan olevan keskimäärin 174,2 työvuotta budjetin ollessa keskimäärin 175,9 henkilötyövuotta. Vuonna 2020 työpanos oli 172,9 henkilötyövuotta.

Suomen Kuntaliiton henkilöstön työpanos

B2022	B2021	2020
183,3	175,9	172,9

1.4 Muut kulut

Muut henkilöstökulut, matkat, markkinointi-, suhdetoiminta ja edustus ovat vuoden 2022 budjetissa 1,7 milj. euroa vuoden 2021 budjetin ollessa 1,3 milj. euroa. Vuonna 2020 nämä kulut olivat yhteensä 0,6 milj. euroa.

Vuokrat ovat vuoden 2022 budjetissa 1,5 milj. euroa (vuoden 2021 budjetissa 1,5 milj. euroa, vuosi 2020 toteuma 1,4 milj. euroa) ja ICT-kulut ovat 2,3 milj. (vuoden 2021 budjetissa 2,2 milj. euroa, vuosi 2020 toteuma 2,3 milj. euroa).

Ulkopuoliset palvelut ovat vuoden 2022 budjetissa 4,8 milj. euroa. Vuoden 2021 budjetissa ulkopuoliset palvelut olivat 5,6 milj. euroa ja vuoden 2020 toteuma 5,0 milj. euroa.

Muut toimintakulut, johon sisältyy mm. kokous- ja neuvottelukulut, jäsenmaksut ja vakuutukset ovat vuoden 2022 budjetissa 1,0 milj. euroa. Vastaava luku oli vuoden 2021 budjetissa 0,8 milj. euroa ja toteuma vuonna 2020 oli 0,8 milj. euroa.

1.5 Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin

Vuoden 2022 budjetissa on otettu huomioon Suomen kuntasäätiön tukea 1,9 milj. euroa, josta liiton käytössä oleviin toimitiloihin kohdistuu vuokratuena 1,1 milj. euroa, t&k-toimintaan tukena 0,8 milj. euroa.

1.6 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus päättää sijoituspolitiikasta vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Sijoituspolitiikan (liite 4) mukaan Kuntaliitto toteuttaa sijoitussalkun (markkina-arvo 83,6 milj. euroa, 30.9.2021) sijoituspäätökset varainhoitajien kautta, joita tällä hetkellä on kolme.

Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti sijoitusrahastojen kautta. Varainhoidosta raportoidaan säännöllisesti liiton hallitukselle. Kustannustehokkaan hinnoittelun varmistamiseksi tarve varainhoitajien kilpailutukseen arvioidaan hallituksen toimesta vähintään 5 vuoden välein.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot

(1000 euroa)	Budjetoitu 2022	Budjetoitu 2021	Toteutunut 2020
Sijoitussalkku	1 120	2 320	1 066
Osingot	3 200	470	5 014
Rahoitus			-27
YHTEENSÄ	4 320	2 790	7 206

1.7 Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuoden 2022 budjetissa Kuntaliiton oma panostus tutkimus- ja kehitystoimintaan on 1,2 milj. euroa ja ulkopuolinen rahoitus on 2,2 milj. euroa. Kuntaliiton oma panostus koostuu ostettujen palveluiden lisäksi liiton oman henkilöstön työstä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta on keskeinen keino liiton strategiatavoitteiden toteuttamisessa. Toiminta suuntautuu vahvasti liiton menestystekijöitä toteuttaviin projekteihin. Päätökset kehityspanosten kohdentamisesta tehdään joustavasti strategia- ja toimintaympäristön tilanne huomioiden. Toimintaa tasapainotetaan aktiivisen kehityssalkunjohtamisen avulla.

1.8 Investoinnit

Vuoden 2022 budjetti sisältää taloudelliselta merkitykseltään vähäisiä korvausinvestointeja.

Liite 1**Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenyydet yhteisöissä ja vuosittainen jäsenmaksu (euroa)****Kotimaiset yhteisöt**

Elävät Kaupunkikeskustat ry	1 160	
GBC Suomi ry	1 130	
Helsingin seudun kauppakamari	2 450	
HL7 Finland ry	200	
Kuntatarkastajat ry	40	
Liikearkistoyhdistys	-50	
Liikenneturva	100	
Maarakennusalan neuvottelukunta	1 000	
Mainostajien Liitto	986	
Nuorisoasuntoliitto ry	500	
Pank Ry	500	
Projektiyhdistys ry	347	
Sisäiset tarkastajat ry	480	
Skills Finland ry	1 600	
SPEK	300	
Suomalaisen Työn Liitto	97	
Suomen Arviointiyhdistys ry	200	
Suomen Elinkeino ja kehitysyhtiöt SEKES ry	5 000	
Suomen Kotiseutuliitto ry	860	
Suomen Kylät ry, Finlands Byar rf	500	
Suomen Laatuyhdistys R.Y.	2 325	
Suomen Strategisen Johtamisen Seura ry	170	
Suomen Uusyrityskeskukset ry	1 635	
Suomen Yrityskummit ry	3 000	
Suomi-Venäjä seura	710	
Taloustieteellinen Yhdistys ry	40	
TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry	930	
Tietotekniikan Liitto Ry	818	
Tulevaisuuden tutkimuksen seu	450	
Pohjola-Norden ry	680	
		28 158

Kansainväliset yhteisöt

CCRE Secretariat General	50 120	
HOPE, Brussels	11 074	
ICLEI European Secretariat	3 500	
STTY FISH Finn SHIA	200	
IHF International Hospital Federation	6 501	72 395
		99 553

Liite 2**Suomen Kuntaliitto ry:n kuntakohtaiset jäsenmaksut****Kuntaliiton jäsenmaksu:**

Jäsenmaksu on 17 070 971 euroa, josta 3/4 kerätään asukasluvun 1) ja 1/4 verotettavien tulojen 2) perusteella, kuitenkin niin, että yli 20 000 asukkaan menevältä osalta jäsenkunta maksaa asukaslukuperusteista jäsenmaksua 15 prosentilla alennettuna. Jos jäsenkunnan verotettavat tulot asukasta kohti ylittävät kaikkien kuntien keskimääräisen luvun (18247 €/as.), maksetaan keskiarvon ylittävältä osalta verotettaviin tuloihin perustuvaa jäsenmaksua 25 prosentilla alennettuna. Ahvenanmaan kunnille on annettu lisäksi 25 prosentin alennus jäsenmaksuun.

1) Asukasluku vuoden vaihteessa 2020/2021

2) Verotettavilla tuloilla tarkoitetaan maksuunpantua kunnallisveroa vastaavia verotettavia tuloja vuodelta 2020 (Lähde: Verohallinto ennakkotieto 30.8.2021)

Kunta	Asukas- luku vuoden- vaihe 2020/2021	Verotettavat tulot/as. v. 2020 (as.luku 31.12.2019)	Kuntaliiton jäsenmaksu 2022
Ahvenanmaa	30 129	18 901	
Muu Suomi	5 503 664	18 243	
Koko maa	5 533 793	18 247	17 070 971
Akaa	16 391	16 148	52 744
Alajärvi	9 419	12 382	28 819
Alavieska	2 517	12 443	7 688
Alavus	11 332	12 250	34 588
Asikkala	8 059	15 881	25 828
Askola	4 878	17 258	15 962
Aura	3 959	16 509	12 774
Brändö	449	20 798	1 138
Eckerö	958	15 562	2 288
Enonkoski	1 369	12 113	4 158
Enontekiö	1 808	13 340	5 609
Espoo	292 796	25 732	932 573
Eura	11 483	16 665	37 274
Eurajoki	9 452	17 516	30 902
Evijärvi	2 408	12 915	7 413
Finström	2 603	17 133	6 353
Forssa	16 800	15 250	53 415
Föglö	526	15 612	1 261
Geta	511	12 187	1 160
Haapajärvi	6 896	13 120	21 328
Haapavesi	6 667	12 591	20 454

Hailuoto	949	16 259	3 062
Halsua	1 103	11 759	3 348
Hamina	19 877	17 761	65 455
Hammarland	1 599	15 621	3 819
Hankasalmi	4 782	12 510	14 669
Hanko	8 042	19 052	26 916
Harjavalta	6 869	16 869	22 338
Hartola	2 655	12 576	8 147
Hattula	9 389	18 130	31 009
Hausjärvi	8 175	17 133	26 688
Heinola	18 497	16 087	59 524
Heinävesi	3 196	12 633	9 819
Helsinki	656 920	23 385	2 037 117
Hirvensalmi	2 156	13 282	6 652
Hollola	23 251	17 793	75 283
Huittinen	9 937	14 578	31 334
Humppila	2 174	14 059	6 798
Hyrnsalmi	2 199	12 558	6 766
Hyvinkää	46 576	19 932	146 355
Hämeenkyrö	10 344	15 415	32 961
Hämeenlinna	67 848	17 913	205 028
Ii	9 848	14 060	30 764
Iisalmi	21 124	15 164	66 736
Iitti	6 625	14 755	20 951
Ikaalinen	6 866	13 939	21 460
Ilmajoki	12 294	15 179	38 985
Ilomantsi	4 749	12 764	14 630
Imatra	26 075	17 256	83 091
Inari	6 862	15 910	22 017
Inkoo	5 321	20 197	17 977
Isojoki	1 925	12 227	5 875
Isokyrö	4 471	14 251	14 036
Janakkala	16 237	17 416	53 213
Joensuu	76 935	14 879	221 527
Jokioinen	5 061	16 293	16 350
Jomala	5 386	19 825	13 461
Joroinen	4 689	14 783	14 845
Joutsa	4 297	12 873	13 248
Juuka	4 527	11 704	13 722
Juupajoki	1 800	14 578	5 691
Juva	5 932	12 805	18 312
Jyväskylä	143 420	16 572	416 299
Jämijärvi	1 707	13 046	5 276
Jämsä	19 887	16 591	64 515
Järvenpää	44 455	21 163	141 235
Kaarina	34 667	20 559	111 004

Kaavi	2 807	11 820	8 542
Kajaani	36 567	16 426	111 823
Kalajoki	12 400	13 909	38 641
Kangasala	32 214	18 609	101 957
Kangasniemi	5 312	12 993	16 375
Kankaanpää*	12 758	14 130	39 986
Kannonkoski	1 323	11 621	4 002
Kannus	5 426	13 885	16 933
Karjajoki	1 207	12 429	3 706
Karikkala	8 696	15 843	27 849
Karstula	3 858	12 211	11 792
Karvia	2 322	11 737	7 031
Kaskinen	1 278	18 028	4 187
Kauhajoki	13 007	13 414	40 374
Kauhava	15 514	13 774	48 401
Kauniainen	10 178	38 359	39 723
Kaustinen	4 228	13 630	13 149
Keitele	2 155	12 862	6 647
Kemi	20 437	16 946	66 428
Kemijärvi	7 191	15 332	22 915
Keminmaa	7 984	18 495	26 527
Kemiönsaari	6 609	14 332	20 744
Kempele	18 796	18 023	61 595
Kerava	37 105	20 315	118 363
Keuruu	9 486	14 624	29 941
Kihniö	1 822	11 769	5 534
Kinnula	1 597	11 327	4 812
Kirkkonummi	40 082	23 285	130 961
Kitee	9 933	12 812	30 608
Kittilä	6 436	16 074	20 678
Kiuruvesi	7 854	12 203	23 982
Kivijärvi	1 107	11 368	3 324
Kokemäki	7 013	14 680	22 154
Kokkola	47 772	16 277	143 272
Kolari	3 925	14 051	12 212
Konnevesi	2 593	12 492	7 943
Kontiolahti	14 857	16 195	47 759
Korsnäs	2 068	12 866	6 359
Koski TL	2 292	13 715	7 136
Kotka	51 668	17 777	158 111
Kouvola	81 187	17 315	242 647
Kristiinankaupunki	6 404	15 175	20 369
Kruunupyy	6 416	14 682	20 224
Kuhmo	8 042	13 355	24 964
Kuhmoinen	2 161	13 015	6 679
Kumlinge	307	19 634	776

Kuopio	120 210	17 065	352 641
Kuortane	3 534	13 023	10 892
Kurikka	20 456	13 580	63 440
Kustavi	962	17 628	3 144
Kuusamo	15 213	14 117	47 516
Kyyjärvi	1 288	11 205	3 877
Kärkölä	4 326	15 346	13 783
Kärsämäki	2 538	11 051	7 617
Kökar	225	14 692	535
Lahti	119 984	17 055	352 506
Laihia	7 996	16 688	25 903
Laitila	8 468	14 963	26 862
Lapinjärvi	2 621	13 984	8 171
Lapinlahti	9 358	13 412	29 046
Lappajärvi	2 925	12 872	9 027
Lappeenranta	72 662	16 965	216 223
Lapua	14 221	14 878	44 967
Laukaa	18 823	15 648	60 150
Lemi	2 964	15 289	9 422
Lemland	2 114	18 745	5 229
Lempäälä	23 828	19 100	77 716
Leppävirta	9 402	15 396	29 950
Lestijärvi	722	12 524	2 206
Lieksa	10 719	14 065	33 589
Lieto	20 146	19 175	67 008
Liminka	10 238	15 162	32 441
Liperi	11 994	14 685	37 851
Lohja	45 886	18 675	142 580
Loimaa	15 770	14 664	49 745
Loppi	7 853	15 725	25 081
Loviisa	14 745	16 764	47 807
Luhanka	699	14 458	2 190
Lumijoki	2 036	12 984	6 257
Lumparland	372	18 546	921
Luoto	5 534	14 560	17 334
Luumäki	4 543	14 628	14 363
Maalahti	5 451	15 216	17 317
Maarianhamina	11 705	20 693	29 692
Marttila	1 999	14 952	6 331
Masku	9 543	19 471	31 910
Merijärvi	1 078	10 102	3 188
Merikarvia	3 066	13 136	9 456
Miehikkälä	1 868	11 997	5 664
Mikkeli	52 583	16 052	156 882
Muhos	8 903	14 195	27 868
Multia	1 558	11 883	4 725

Muonio	2 297	15 492	7 326
Mustasaari	19 453	17 930	64 022
Muurame	10 267	18 930	34 076
Mynämäki	7 645	15 992	24 528
Myrskylä	1 871	14 495	5 887
Mäntsälä	20 783	17 922	68 052
Mänttä-Vilppula	9 673	16 055	31 179
Mäntyharju	5 676	14 013	17 790
Naantali	19 427	21 073	65 885
Nakkila	5 256	15 701	16 842
Nivala	10 500	12 754	32 287
Nokia	34 476	18 206	107 987
Nousiainen	4 693	17 019	15 277
Nurmes*	9 501	12 784	29 186
Nurmijärvi	43 663	21 199	138 958
Närpiö	9 558	13 748	29 684
Orimattila	15 882	15 485	50 675
Oripää	1 334	13 654	4 141
Orivesi	9 008	15 003	28 606
Oulainen	7 155	14 044	22 429
Oulu	207 327	17 670	607 929
Outokumpu	6 552	12 990	20 242
Padasjoki	2 861	13 267	8 860
Paimio	10 922	17 895	35 875
Paltamo	3 235	12 936	9 971
Parainen	15 105	18 972	50 299
Parikkala	4 655	13 842	14 546
Parkano	6 352	13 861	19 821
Pedersören kunta	11 174	13 972	34 810
Pelkosenniemi	931	14 020	2 912
Pello	3 304	14 024	10 359
Perho	2 706	10 924	8 112
Pertunmaa	1 654	12 221	5 055
Petäjävesi	3 772	13 858	11 792
Pieksämäki	17 375	14 985	55 174
Pielavesi	4 321	11 273	13 013
Pietarsaari	19 066	17 138	62 204
Pihtipudas	3 931	11 715	11 934
Pirkkala	19 803	21 284	67 238
Polvijärvi	4 201	11 293	12 644
Pomarkku	2 063	13 047	6 369
Pori	83 684	16 466	246 273
Pornainen	5 070	18 506	16 771
Porvoo	50 619	20 346	158 975
Posio	3 117	12 248	9 529
Pudasjärvi	7 779	11 611	23 526

Pukkila	1 833	15 799	5 883
Punkalaidun	2 785	12 677	8 558
Puolanka	2 491	12 048	7 585
Puumala	2 137	14 344	6 711
Pyhtää	5 125	17 905	16 874
Pyhäjoki	3 051	15 343	9 718
Pyhäjärvi	5 033	13 764	15 717
Pyhäntä	1 593	12 442	4 857
Pyhäranta	1 994	16 642	6 459
Pälkäne	6 415	14 965	20 305
Pöytyä	8 229	14 017	25 721
Raahe	24 353	16 453	77 187
Raasepori	27 528	16 835	86 464
Raisio	24 407	18 842	79 188
Rantasalmi	3 364	12 797	10 363
Ranua	3 712	11 477	11 217
Rauma	39 040	19 600	123 689
Rautalampi	3 053	12 866	9 418
Rautavaara	1 561	10 569	4 660
Rautjärvi	3 146	15 783	10 117
Reisjärvi	2 710	12 281	8 262
Riihimäki	28 710	18 183	91 584
Ristijärvi	1 235	13 536	3 852
Rovaniemi	63 528	16 753	189 075
Ruokolahti	4 922	17 085	16 073
Ruovesi	4 215	13 679	13 139
Rusko	6 354	18 901	21 113
Rääkkylä	2 066	10 776	6 189
Saarijärvi	9 208	12 806	28 323
Salla	3 407	13 019	10 486
Salo	51 562	15 802	153 234
Saltvik	1 806	16 761	4 413
Sastamala	24 052	14 516	74 225
Sauvo	2 950	16 446	9 517
Savitaipale	3 326	14 183	10 443
Savonlinna	32 662	15 237	99 124
Savukoski	1 009	13 520	3 126
Seinäjoki	64 130	16 832	191 116
Sievi	4 834	11 844	14 678
Siikainen	1 385	10 995	4 168
Siikajoki	5 034	13 182	15 599
Siikalatva	5 203	12 382	15 892
Siilinjärvi	21 251	17 407	69 120
Simo	2 950	16 204	9 516
Sipoo	21 687	22 809	73 760
Siuntio	6 149	20 866	20 841

Sodankylä	8 266	16 594	26 755
Soini	2 007	10 926	6 019
Somero	8 646	14 424	27 187
Sonkajärvi	3 841	12 239	11 727
Sotkamo	10 301	15 602	32 891
Sottunga	101	19 689	246
Sulkava	2 482	12 162	7 556
Sund	1 007	17 031	2 465
Suomussalmi	7 594	13 171	23 508
Suonenjoki	6 931	13 772	21 646
Sysmä	3 631	13 018	11 195
Säkylä	6 646	16 894	21 631
Taipalsaari	4 628	18 354	15 346
Taivalkoski	3 916	12 339	11 975
Taivassalo	1 659	16 227	5 324
Tammela	6 016	15 836	19 255
Tampere	241 009	17 963	707 921
Tervo	1 503	12 010	4 571
Tervola	2 925	14 351	9 222
Teuva	4 994	12 987	15 416
Tohmajärvi	4 307	12 385	13 173
Toholampi	2 966	12 520	9 105
Toivakka	2 401	14 197	7 507
Tornio	21 467	16 964	69 303
Turku	194 391	17 216	566 902
Tuusniemi	2 433	12 236	7 432
Tuusula	38 783	22 614	126 403
Tyrnävä	6 603	13 108	20 376
Ulvila	12 735	16 983	41 493
Urkala	4 644	13 224	14 366
Utajärvi	2 619	12 379	8 022
Utsjoki	1 219	15 240	3 866
Uurainen	3 646	13 231	11 280
Uusikaarlepyy	7 479	13 998	23 336
Uusikaupunki	15 378	17 422	50 385
Vaala	2 737	12 867	8 440
Vaasa	67 551	17 571	203 397
Valkeakoski	20 765	17 674	67 983
Vantaa	237 231	20 115	713 469
Varkaus	20 278	16 485	65 504
Vehmaa	2 292	14 330	7 188
Vesanto	1 972	11 900	5 998
Vesilahti	4 367	16 994	14 188
Veteli	3 065	13 199	9 489
Vieremä	3 522	13 013	10 876
Vihti	29 160	20 048	94 616

Viitasaari	6 097	12 887	18 782
Vimpeli	2 784	14 188	8 739
Virolahti	3 087	13 908	9 637
Virrat	6 510	13 599	20 228
Vårdö	460	15 388	1 091
Vöyri	6 388	14 536	20 134
Ylitornio	3 890	13 826	12 130
Ylivieska	15 304	14 761	48 243
Ylöjärvi	33 352	17 713	104 343
Ypäjä	2 314	14 540	7 295
Ähtäri	5 522	14 021	17 299
Äänekoski	18 577	15 476	59 298

*Vuoden 2021 jäsenmaksuun lisätty vertailussa kuntaliitoksen vuoksi Honkajoki.

Liite 3**Suomen Kuntaliitto ry:n maksullisten palvelujen laskutusperusteet vuonna 2022****1 Kuntaliiton palvelujen maksullisuus**

Kuntaliiton hallituksen hyväksymien periaatteiden mukaan liiton palvelutoiminta ja sen maksullisuus määritellään seuraavasti:

1.1 Jäsenmaksuperusteiset palvelut

- Kuntien ja kuntayhtymien edunvalvonta
- yhteiset kehittämistehtävät ja tutkimus
- neuvontapalvelut puhelimesta ja sähköpostitse (kaksi tuntia)
- tietopalvelut
- viestintäpalvelut
- verkostot ja tapahtumat

1.2 Maksulliset palvelut

- Kirjalliset lausunnot, myös suurempitoiset vastaukset sähköposteinä tulleisiin kyselyihin. Vastauksen laskutuksesta on ensin ilmoitettava kyselijälle
- vaativampi lainopillinen neuvonta ja toimeksiannot
- neuvottelut ja asiantuntijana kuuleminen
- koulutus
- julkaisut

2 Maksullisten palvelujen laskutusperusteet**2.1 Asiantuntijapalvelu**

Kuntia ja kuntaa edustavia sekä Kuntaliiton sopimusasiakkaita laskutetaan henkilökohtaisena palveluna toteutuvasta neuvonnasta, käytetyn työajan perusteella, 1.1.2022 alkaen, kahden tunnin ylittävältä ajalta (aiemman yhden tunnin ylittävän ajan sijasta).

Ohjeellinen laskutusperuste edellä mainituissa henkilökohtaiseen palveluun perustuvissa neuvontapalveluissa on 150 euroa/tunti + alv. Muilta kuntataustaisilta toimijoilta kuin kunnilta ja kuntayhtymiltä veloitetaan kaksinkertainen hinta, ja muilta sidosryhmiltä minimissään kaksinkertainen hinta.

Henkilökohtaiseen palveluun pohjautuvasta neuvonnasta, joka toteutetaan asiakkaan toiveesta ja toimeksiannosta kiirehdittynä, 1–3 päivän sisällä, laskutetaan kuitenkin kaksinkertainen hinta.

Erityisen vaativasta lainopillisesta neuvonnasta, neuvottelu- ja kuulemistehtävistä sekä muusta vastaavan kaltaisesta asiantuntijakonsultaatiosta laskutetaan sopimuksen mukaan. Laskutus perustuu käytettyyn työaikaan ja aiheutuneisiin matka- ym. kustannuksiin. Samoja perusteita sovelletaan myös videoneuvotteluihin.

Ohjeellinen neuvottelu- ja kuulemispalkkio, puheenvuoro- tai luentopalkkio tai muu näihin rinnastettavissa oleva palkkio on 150 euroa/h + alv. Laskutus perustuu käytettyyn valmistelu- ja toteutustyöaikaan ja aiheutuneisiin matkakuluihin. Mahdolliset matkatoimistojen ym. muut toimeksiannon hoitamisesta aiheutuvat laskut ohjataan suoraan toimeksiantajalle, jolloin vältetään tarpeeton läpilaskutus.

Useita luennoitsijoita vaativien tilaisuuksien veloitukset sovitaan erikseen. Konsultatiivisten asiantuntijapalveluiden veloituksesta muilta asiakas- ja sidosryhmiltä kuin jäsen- ja sopimusasiakkailta sovitaan erikseen.

2.2 Julkaisut

Julkaisukohtaisen hinnoittelun mukaisesti (keskihinta on noin 20 € + toimitusmaksut).

2.3 Kunnia- ja ansiomerkit

Kunnia- ja ansiomerkkien myyntihinnat 2022 ovat seuraavat

Kultainen kunniamerkki	1000 euroa
Hopeinen kunniamerkki	300 euroa
Kultainen ansiomerkki (40 v.)	200 euroa
Kultainen ansiomerkki (30 v.)	200 euroa
Hopeinen ansiomerkki (20 v.)	160 euroa
Pronssinen ansiomerkki (10 v.)	130 euroa
Erikoisansiomerkki	150 euroa

Liite 4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka

YLEISTÄ

Suomen Kuntaliitto ry (Kuntaliitto) on kuntien ja kunta-alan yhteinen, kaksikielinen edunvalvonta-, palvelu- ja kehittämisorganisaatio.

Tämän sijoituspolitiikan tarkoituksena on Kuntaliiton omaan lukuunsa harjoittamassa sijoitustoiminnassa noudatettavien periaatteiden kirjaaminen. Sijoituspolitiikassa käsitellään ainoastaan Kuntaliiton arvopaperisijoituksista koostuvan sijoitussalkun sijoituksia. Konserniin kuuluvien yhtiöiden hallinnointia käsitellään muissa ohjeissa.

OMAISUUDEN ROOLI KUNTALIITOSSA

Sijoituspolitiikassa käsiteltävä sijoitussalkku on markkina-arvoltaan 83,6 miljoonaa euroa (30.9.2021).

Kuntaliiton sijoitussalkun tuottoa ja pääomaa on yhdessä konserniyhtiöistä saatavien osinkojen kanssa käytetty kattamaan Kuntaliiton toimintamenoja. Myös jatkossa on tarpeen varautua kattamaan toimintamenoja, mikäli jäsenmaksut ja muut tulot eivät riitä kattamaan niitä.

Kassavaroja lyhytaikaisesti sijoittamalla pyritään varmistamaan riittävä maksuvalmius.

SIJOITUSSALKUN TUOTTOTAVOITE JA SIJOITUSHORISONTTI

Kuntaliitto on pitkäaikainen sijoittaja, jonka sijoitustoiminnan on tarkoitus jatkua toistaiseksi. Sijoituspäätöksissä painotetaan sijoitusomaisuuden odotettua tuottoa pitkällä aikavälillä ja mahdollisuutta tarvittaessa rahoittaa toimintamenoja.

Pitkäaikaisen sijoittamisen lisäksi kassavaroja voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti. Kassavarojen sijoittamisessa painotetaan matalaa riskiä ja likviditeettiä.

Vuoden 2022 budjetin mukaan Kuntaliiton toimintamenojen rahoittamiseen tarvitaan sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottoja noin 4,3 miljoonaa euroa.

Sijoitussalkun pitkän aikavälin (10-15 vuotta) keskimääräiseksi reaaliuottotavoitteeksi asetetaan 3,0 % vuodessa. Kassavarojen sijoittamisen (enintään 12 kk) keskimääräinen tuottotavoite on ylittää EKP:n talletuskorko (-0,5% 30.9.2021).

RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Sijoitusomaisuuden arvonkehitykseen liittyy riskiä sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä riski liittyy erityisesti omaisuuden arvon laskuun, joka voi seurata esimerkiksi osakekurssien laskusta. Pidemmällä aikavälillä riski liittyy siihen, että sijoitussalkulla ei saavuteta riittävää tuottoa kattamaan varainkäyttöä ja inflaatiota.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan pääasiallisena tavoitteena on tuottotavoitteen mukaisen tuoton saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä hyväksytään suurikin salkun arvon vaihtelu paremman pitkän aikavälin tuoton saavuttamiseksi.

Hajautus

Riskin vähentämiseksi pyritään hajauttamaan sijoitukset tehokkaasti eri varallisuusluokkiin (esimerkiksi osakkeet, korkosijoitukset ja vaihtoehtoiset sijoitukset), maantieteellisesti ja varallisuusluokkien sisällä.

Neutraaliallokaatio ja vaihteluvälit

Eri varallisuusluokilla on erilaisia tuotto- ja riskiominaisuuksia. Sijoitussalkun neutraali allokaatio kuvaa salkun varallisuusluokkien jakaumaa, joka pitkällä aikavälillä odotetaan toteuttavan sijoitustoiminnalle asetetut tavoitteet tuoton ja riskin suhteen.

Sijoitussalkun pitkän aikavälin tuotto selittyy valtaosin tämän neutraalin allokaation perusteella. Neutraali allokaatio on normaalisti pitkäaikainen ja sitä tarkistetaan lähinnä tehtäessä perustavanlaatuista muutoksia tavoitteisiin kuten esimerkiksi varainkäyttöstrategian muuttuessa.

Seuraavassa taulukossa on Kuntaliiton sijoitussalkun neutraaliallokaatio ja vaihteluvälit:

KUNTALIITON ALLOKAATIO	Neutraaliosuus	Minimiosuus	Maksimiosuus
Rahamarkkinat	0,0 %	0,0 %	30,0 %
Valtionlainat	10,0 %	0,0 %	25,0 %
Yrityslainat, Investment Grade	10,0 %	0,0 %	20,0 %
Yrityslainat, High Yield	5,0 %	0,0 %	10,0 %
Kehittyvien markkinoiden lainat	5,0 %	0,0 %	10,0 %
Korkosijoitukset	30,0 %	20,0 %	50,0 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	10,0 %	0,0 %	15,0 %
Osakkeet, Suomi	10,0 %	5,0 %	20,0 %
Osakkeet, Eurooppa	20,0 %	5,0 %	30,0 %
Osakkeet, Yhdysvallat	20,0 %	5,0 %	30,0 %
Osakkeet, kehittynyt Aasia	0,0 %	0,0 %	5,0 %
Osakkeet, kehittyvät maat	10,0 %	0,0 %	20,0 %
Osakkeet	60,0 %	35,0 %	70,0 %

Allokaatiota on tarkasteltu alun perin vuonna 2021 tehtyjen simulaatiolaskelmien avulla, joiden mukaan salkun nimellinen vuosituotto-odotus seuraavan 10 vuoden aikana oli keskimäärin 5,4 % vuodessa. Laskelmissa käytetty pitkän aikavälin inflaatio-odotus oli 1,8 % vuodessa, joten tuotto-odotus täyttää Kuntaliiton tuottovaatimuksen. Salkun riskiä yhden vuoden tähtäimellä kuvaava VAR-luku oli 16,4 %. Tämä tarkoittaa, että 95 % todennäköisyydellä salkun tappio ei olisi 16,4 % suurempi yhden vuoden aikana.

Varainhoitaja voi poiketa neutraalista allokaatiosta määriteltyjen minimi- ja maksimirajojen puitteissa näkemyksensä mukaisesti.

Liikkeeseenlaskijakohtaiset rajat

Yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 5 % pääomasta. Näitä sijoituksia voi olla enintään 25 % pääomasta. Näitä rajoja ei sovelleta rahastosijoituksiin.

Likviditeetti

Sijoitussalkun sijoitusten valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota jälkimarkkinakelpoisuuteen ja rahaksi muutettavuuteen. Kassavarojen sijoittamisessa likvidiys ja matala riski ovat keskeisiä edellytyksiä.

Valuuttamääräiset sijoituskohteet

Korkosijoituksien osalta valuuttakurssien muutosten vaikutus sijoituksen euromääräiseen kokonaistuottoon voi olla oleellinen. Kuntaliiton varoja ei pääsääntöisesti sijoiteta valuuttariskiä sisältäviin korkoinstrumentteihin, talletuksiin tai korkorahastoihin. Kehittyvien markkinoiden lainoihin tehtävät rahastosijoitukset voivat kuitenkin sisältää avointa valuuttariskiä.

Johdannaiset

Suoria sijoituksia johdannaisiin ei tehdä.

Tavoitteet ja rajoitteet yhteistyökumppaneiden osalta

Sijoituksia tehdään yksinomaan viranomaisten valvonnassa olevien vakiintuneiden pankkien, varainhoitoyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden kautta tai välityksellä.

Rahastotyytit ja sijoituskohteiden kulurakenne

Kuntaliiton varoja voidaan varainhoitajien toimesta sijoittaa pääasiallisesti vain säänneltyihin eurooppalaiseen UCITS-direktiivin (EU-maissa sijoitusrahastoja sääntelevä ns. sijoitusrahastodirektiivi) mukaisiin rahastoihin. Mahdollisista poikkeuksista on sovittava varainhoitosopimuksessa, jonka Kuntaliiton hallitus hyväksyy.

Kuntaliiton varoja voidaan sijoittaa vain sellaisiin sijoituskohteisiin, joilla on selkeä ja läpinäkyvä kulurakenne.

Käytettävät rahastot voivat olla joko aktiivisia tai passiivisia. Aktiivisen sijoittamisen korkeammille palkkioille on oltava perusteet esimerkiksi passiivista sijoittamista korkeamman tuotto-odotuksen muodossa tai siksi, että jollekin markkinalle ei ole saatavissa soveltuvaa passiivista rahastoa. Aktiivisen sijoittamisen hyötyjen toteutumista seurataan säännöllisesti.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS

Sijoitustoiminnan vastuullisuudella tarkoitetaan sijoitusten ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintoon (ESG) liittyvien riskien arviointia ja huomioon ottamista sijoituspäätöksiä tehtäessä sekä sijoitustoimintaa seurattaessa ja arvioitaessa. Kuntaliitto ottaa sijoitustoiminnassaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat ja edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaista toimintaa.

Suurin osa Kuntaliiton sijoituksista hoidetaan ulkoistetusti varainhoitajien toimesta, joten vaikuttaminen tapahtuu ennen kaikkea varainhoitajien valinnan ja varainhoitajille annettavan ohjeistuksen kautta välillisesti. Varainhoitajien osalta arvioidaan erityisesti sitä, että varainhoitaja ottaa sijoitusten vastuullisuuden huomioon osana sijoituksiin liittyvää päätöksentekoa.

YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet

Kuntaliitto edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden (liite 1) toteutumista varainhoitotomialalla. Kuntaliitto edellyttää valittavilta varainhoitajilta, että ne ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja varainhoitajilla on vastuullista sijoittamista käsittelevä kirjallinen ohjeistus. Varainhoitajien valintaprosessissa arvioidaan varainhoitajan vastuullista sijoittamista koskeva ohjeistus ja toimintaperiaatteet sekä varainhoitajan raportointi sijoitusten vastuullisuuden osalta.

Toimenpiteet eri varallisuusluokissa

Vaikuttamisen mahdollisuudet ja keinot vaihtelevat riippuen käytettävistä varallisuusluokista ja varallisuuden hoidon järjestämistavasta (esimerkiksi suorat sijoitukset tai rahastosijoitukset).

Suorat sijoitukset

Suorilla sijoituksella tarkoitetaan sijoituskohteita, joissa Kuntaliitto itse omistaa sijoituskohteen. Perustelusta syystä suoria sijoituksia voi olla varainhoitajien hoitamisessa sijoitusvarallisuuden osissa, mikäli näin on sovittu varainhoitajan ja Kuntaliiton välisessä omaisuudenhoitosopimuksessa. Suorissa sijoituksissa on otettava huomioon vastuullisen sijoittamisen näkökohdat aina osana päätöksentekoa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita noudattaen.

Rahastosijoitukset, pääomarahastot ja omaisuudenhoito

Rahastosijoituksissa Kuntaliitto omistaa sijoitusrahastojen rahasto-osuuksia, eikä suoraan niitä kohteita, joihin rahasto on sijoittanut. Sijoitusrahaston varainhoitaja päättää rahaston sääntöjen puitteissa rahaston sijoituskohteista. Rahastosijoituksissa Kuntaliitto ei voi vaikuttaa yksittäisiin sijoituspäätöksiin tai -kohteisiin. Sama tilanne on täyden valtakirjan varainhoidossa, jossa varainhoitaja tekee sijoituspäätökset omaisuudenhoitosopimuksessa sovitussa puitteissa.

Kuntaliiton sijoituksista pääosa sijoitetaan rahastojen ja täyden valtakirjan varainhoidon kautta, jolloin valitut varainhoitajat päättävät varojen sijoittamisesta omaisuudenhoitosopimuksen mukaisesti. Kuntaliitolla ei tällöin ole päätösvaltaa rahastojen yksittäisiin sijoituskohteisiin.

Koska omaisuudenhoidossa ja rahastosijoituksissa Kuntaliitto ulkoistaa sijoituskohteiden valinnan, tapahtuu sijoitustoiminnan vastuullisuuteen vaikuttaminen näiltä osin erityisesti valitsemalla varainhoitajia, jotka ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja jotka ovat integroineet vastuullisen sijoittamisen menettelyt osaksi omia sijoitusprosessejaan sekä seuraamalla varainhoitajien sijoitustoimintaa raportoinnin kautta. Ensisijaisesti esille nousevia kysymyksiä käsitellään keskusteluissa varainhoitajan kanssa.

Vastuullisuusraportointi

Hallituksen sijoitusraportoinnissa esitetään tuotto- ja riskilukujen lisäksi myös vastuullisuusmittareita. Tällä hetkellä on mahdollista raportoida sijoitussalkun vastuullisuuden kokonaisarvosana (koostuen ympäristö-, yhteiskunta ja hallintoriskeistä) sekä hiilijalanjälki.

Raportoitaville mittareille voidaan asettaa jatkossa konkreettisia tavoitteita, joista päättää Kuntaliiton hallitus vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksit

Kuntaliitto käyttää sijoitustoiminnan toteutuneen tuloksen arvioinnissa ja tavoitteiden asetannassa vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksejä. Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksit perustuvat vastuullisuusluokitukseen, jotka huomioivat yritysten vastuullisuuden ympäristö-, sosiaalisissa ja hyvää hallintoa koskevilla kysymyksillä.

Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksejä käytetään niiden varallisuusluokkien osalta, joissa indeksejä on saatavilla. Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksejä on saatavilla lähinnä osakesijoituksien osalta. Käytettävistä vertailuindekseistä sovitaan täsmällisesti varainhoitajien kanssa solmittavissa varainhoitosopimuksissa.

Vastuullisen sijoittamisen kehittäminen

Osana vuosittaista sijoituspolitiikan arviointia Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuullisuuteen kiinnitetään huomiota ja menettelytapoja kehitetään seuraamalla alan kehitystä ja toimimalla tarvittaessa yhteistyössä vastuullista sijoittamista edistävien järjestöjen, varainhoitajien ja muiden osapuolien kanssa.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA

Kuntaliiton hallitus hyväksyy vuosittain sijoituspolitiikan talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Sijoituspäätökset, varainhoitajien ja rahastojen käyttö

Kuntaliiton sijoitussalkun varainhoito toteutetaan pääosin ammattimaisia varainhoitopalveluja tarjoavien

yhteistyökumppaneiden kautta. Varainhoitajat tekevät sijoituspäätöksiä itsenäisesti omaisuudenhoitosopimuksessa sovitulla tavalla. Varainhoitajien kanssa solmittavat omaisuudenhoitosopimukset hyväksyy Kuntaliiton hallitus. Omaisuudenhoitosopimukset on laadittava niin että ne ovat sisällöltään yhdenmukaisia tämän sijoituspolitiikan kanssa. Tarve varainhoitajien kilpailutukseen arvioidaan hallituksen toimesta vähintään 5 vuoden välein.

Vastapuoli- ja varainhoitajariskin hajauttamiseksi käytetään vähintään kahta varainhoitoyhteistyökumppania.

Sijoituspäätöksiä kirjanpidollisten vaikutusten paremman ennakoitavuuden, hallinnollisen työn minimoimisen ja jatkuvan tehokkaan riskihajautuksen varmistamiseksi sijoitukset pyritään pääsääntöisesti tekemään rahastojen kautta.

Raportointi

Kuntaliiton hallitus saa säännöllisesti raportin, joka sisältää soveltuvin osin seuraavat tiedot sijoitussalkun sijoituksista ja kehityksestä:

- a. pääoman kehitys
- b. eri ajanjaksojen tuottokehitys
- c. tuottokehitys suhteessa neutraaliallokaatiota kuvaavaan vertailuindeksiin
- d. riskikehitys
- e. keskeisten salkun osien (varallisuusluokittain) tuotot ja riskit
- f. vallitseva allokaatio suhteessa neutraaliallokaatioon ja riskirajoihin
- g. maantieteellinen jakauma
- h. suurimmat yksittäiset sijoitukset ja niiden %-osuus salkusta
- i. varainhoitajien salkunhoitajien menestyksellisyys

Päätösvaltuudet

Seuraavassa taulukossa on määritelty Kuntaliiton sijoitustoimintaan osallistuvien päätösvaltuudet.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuut ja päätösvaltuudet	
Hallitus	- Hyväksyy sijoituspolitiikan - Hyväksyy varainhoitajien kanssa tehtävät sopimukset - Arvio tarpeen varainhoitajien kilpailutukseen vähintään 5 vuoden välein - Päättää vaihtoehtoisista sijoituksista sikäli, kun niitä ei hoida varainhoitaja
Toimitusjohtaja	- Toimitusjohtaja päättää talous- ja hallintojohtajan esityksestä Kuntaliiton toimintaan tarvittavien varojen realisoinnista
Kuntaliiton talous- ja hallintojohtaja	- Valmistelee Kuntaliiton hallitukselle ehdotuksen sijoituspolitiikasta ja huolehtii sen ajanmukaisuudesta - Vastaa varainhoitajien kilpailutuksesta ja tekee Kuntaliiton hallitukselle esitykset varainhoitajien valinnasta - Seuraa sijoitustoiminnan ja siihen liittyvien riskien raportteja - Raportoi tarvittaessa Kuntaliiton hallitukselle Kuntaliiton sijoituksia koskevista poikkeuksellisista asioista - Pitää yhteyttä varainhoitajiin ja muihin yhteistyökumppaneihin - Esittelee sijoitustoimintaan liittyvät asiat hallituksen kokouksessa
Varainhoitajat	- Kuntaliitolle valitaan vähintään kaksi varainhoitajaa, jotka hoitavat Kuntaliiton varallisuutta omaisuudenhoitosopimuksessa määritellyllä tavalla
Raportoinnin tuottaja	- Laatii sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportit yhdistäen omaisuudenhoitajilta saatavat tiedot

Liite 1 - YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet¹

YK:n vastuullisen sijoittamisen (ESG) periaatteet allekirjoittava varainhoitaja sitoutuu seuraaviin kohtiin:

1. Liittämään ESG-asiat osaksi sijoitusprosesseja

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi mainita ESG-asiat sijoituspolitiikassaan ja tukea ESG-työkalujen, analyysien ja tilastojen kehittämistä. Salkunhoitajien kykyä sisällyttää ESG-asioita toimintaansa arvioidaan säännöllisin väliajoin. Lisäksi voidaan kannustaa akateemista ja muuta alaan liittyvää tutkimusta sekä tukea ESG-koulutusta sijoitusammattilaisille.

2. Toimimaan aktiivisena omistajana ja sisällyttämään ESG-asiat omistajakäytäntöihinsä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi kehittää aktiivista ja julkista omistajapolitiikkaa ja käyttää mahdollista äänioikeuttaan yhtiökokouksissa. Tavoitteena on aktiivinen vuoropuhelu yhtiöiden kanssa, jonka lisäksi voidaan osallistua standardien, valvonnan ja periaatteiden kehittämiseen. Yhtiökokouksissa voidaan tehdä esityksiä / kannustaa osallistumaan ESG-vaikuttamisprojekteihin ja raporttoimaan niistä. Myös yhteiset vaikuttamisaioitteet ovat hyvä väylä aktiiviseen omistajuuteen.

3. Edistämään sijoituskohteidensa asianmukaista ESG-raportointia

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat pyytää yrityksiltä standardimuotoista raportointia ESG asioista (kuten Global Reporting Initiative) sekä ESG-asioden sisällyttämistä vuosikertomuksiin. Lisäksi yrityksiltä kannattaa pyytää tietoja asiaankuuluvien normien, standardien ja kansainvälisten aloitteiden käytöstä tai käyttöönotosta sekä olla mukana tukemassa sellaisia osakkeenomistajien yhtiökokousesityksiä, jotka edistävät ESG asioiden julkaisemista.

4. Edistämään vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käyttöönottoa sijoitustoimialalla

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien kannattaa sisällyttää ESG-asioihin liittyviä vaatimuksia palvelutuottajien/alihankkijoiden valintakriteeristöön.

ESG:hen liittyviä odotuksia kannattaa kommunikoida sijoituspalvelujen tarjoajille (esim. kolmansien osapuolien käytettävien rahastojen) aktiivisesti ja olla yhteydessä myös niihin palvelutuottajiin, jotka eivät täyttäneet asetettuja ESG-vaatimuksia. Sijoitustoimialalla voidaan tukea erityisesti vertailutyökalujen kehittämistä sekä valvonta- tai politiikkamuutoksia, joiden tarkoituksena on lisätä ohjeiden käyttöä.

5. Edistämään vastuullista sijoittamista yhteistyössä muiden sijoittajien kanssa

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat osallistua erilaisiin verkostoihin työkalujen ja resurssien yhdistämiseksi. Yhteistyössä kannattaa nostaa esille uudet, nousevat teemat sekä kehittää ja tukea yhteisöllisiä aloitteita.

6. Raportoimaan toimistaan ja vastuullisen sijoittamisen edistymisestä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien on suotavaa kertoa avoimesti siitä, miten ESG-asiat on sisällytetty sijoitustoimintaan sekä julkaista aktiivisen omistajapolitiikan käytäntöjään ja palveluntarjoajille/alihankkijoille asetettuja vaatimuksia. Myös edistyksistä ja saavutuksista on hyvä raportoida säännöllisin väliajoin.

¹ Lähde: Finsif - Finland's Sustainable Investment Forum ry

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

TILINPÄÄTÖS

1.1.2021–30.6.2021

Tämä tilinpäätös on säilytettävä 31.12.2031 asti.

Osoite	Toinen linja 14	Y-tunnus	0926151-4
	00530 HELSINKI	Kotipaikka	Helsinki

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

TULOSLASKELMA

30.6.2021

VARSINAINEN TOIMINTA

Tuotot		707 241,86
Kulut		
Henkilöstökulut	-2 201 972,95	
Poistot		
Muut kulut	-1 223 243,75	<u>-3 425 216,70</u>

Kulujäämä -2 717 974,84

VARAINHANKINTA

Maksusuudet 2 717 974,84
Sijoitus ja rahoitus toiminta

Tilikauden ylijäämä/alijäämä 0,00

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

TASE

VASTAAVAA

30.6.2021

Vaihtuvat vastaavat

Lyhytaikaiset saamiset	
Myyntisaamiset	815 818,96
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	
Muut saamiset	0,00
Siirtosaamiset	540 979,12
Rahat ja pankkisaamiset	3 137 678,61
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4 494 476,69

VASTAAVAA YHTEENSÄ

4 494 476,69

VASTATTAVAA

30.6.2021

Pakolliset varaukset

Eläkevastuut	0,00
--------------	------

Lyhytaikainen vieras pääoma

Ostovelat	75 637,93
Velat saman konsernin yrityksille	459 750,82
Muut velat	
Siirtovelat	3 959 087,94
Vieras pääoma yhteensä	4 494 476,69

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

4 494 476,69

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

KT Kuntatyönantajat kuuluu Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain (254/1993) 1 §:n perusteella osana Suomen Kuntaliittoon. KT Kuntatyönantajat ei kirjaa ylijäämää eikä alijäämää, vaan annetun lain perusteella liikaa tai liian vähän kannetut maksuusuusennakot joko palautetaan kunnille tai peritään lopullisina maksuusuuksina.

Laki kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä (630/2021) tuli voimaan 1.7.2021. Lain voimaantulon myötä Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT on irtautunut Suomen Kuntaliitto ry:stä.

Laadittu välitinpäätös on ajalta 1.1.-30.6.2021

Tuloslaskelman liitetiedot

2. VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTOT JA KULUT

30.6.2021

Kokonaistuotot			3 797 458,81
Kokonaiskulut			-3 797 458,67
Toimintokohtainen tulo- ja kuluerittely			
KT Kuntatyönantajien toimisto	tilit	760	
Palvelukorvaukset	3000-3005		329 132,53
Muut toimintatuotot	3020-3990,3945		136 720,55
			465 853,08
Henkilöstökulut	5000-5230		-2 101 531,96
Poistot	5873		0,00
Muut kulut	4601-6595		-964 364,68
			-3 065 896,64
			3 531 749,72
Valtuuskunta		700	
Henkilöstökulut			-23 900,00
Muut kulut			0,00
			-23 900,00
Kuntatyönantaja -lehti		726	
Tuotot			1 490,00
Henkilöstökulut			-25 380,61
Muut kulut			-42 295,21
			-67 675,82
			-66 185,82
Julkaisumyynti	tilit	770	
Tuotot	3082,3005,3074,3036		43 277,80
Muut kulut			-21 378,73
			-21 378,73
			21 899,07
Kunta-alan työelämän kehittäminen		762	
Tuotot			62 121,00
Henkilöstökulut			-51 160,38
Muut kulut			-28 205,15
			-17 244,53
CEEP		775	
Tuotot			0,00
Muut kulut			-32 500,00
			-32 500,00

3. VARAINHANKINTA

30.6.2021

Maksuusuusennakot	5 579 080,80
Kuntien maksuusuudet	-2 717 974,84
Lisäperintä (+)/palautus (-)	-2 861 105,96

4. POISTOT

Käyttöomaisuushankinnat poistetaan kokonaan hankintavuonna, tilivuosittain tasattavien kuntakohtaisten maksuosuuksien vuoksi.	
Koneet ja kalusto	0,00

5. VASTUUSITOUMUKSET

KT Kuntatyöntekijän palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty Kuntien eläkevakuutuksen kautta.

6. HENKILÖSTÖKULUJEN ERITTELY

30.6.2021

Palkat	1 815 880,64
Palkkiot, valtuuskunta	23 900,00
Palkkiot, muut	49 979,00
Eläkekulut	421 818,30
Muut henkilösivukulut	-307 557,82
	2 004 020,12

Henkilöstön keskimääräinen luku 60

Taseen liitetiedot

7. Siirtosaamiset

30.6.2021

Maksuosuudet kunnilta	0,00
Ulkopuolinen hankerahoitus	413 566,83
Muut siirtosaamiset	127 412,29
	540 979,12

8. Pakolliset varaukset

Pakollinen varaus työnantajan maksamia lisäeläkkeitä varten. 0,00

9. Siirtovelat

Lomapalkkavaraukset	-1 101 884,24
velka Kuntaliitolle	-420 175,58
Muut siirtovelat	-2 857 203,70
	-4 379 263,52

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

SUOMEN KUNTALIITTO RY:N HALLITUS

Helsingissä 28. päivänä lokakuuta 2021

Räsänen Joonas
hallituksen puheenjohtaja

Rautio Sari
I hallituksen varapuheenjohtaja

Tölli Tapani
II hallituksen varapuheenjohtaja

Kankaanniemi Toimi

Kokko Annika

Korhonen Martti

Lehtonen Harri

Lehtosalo-Lönnberg Eeva-Kaisa

Lumela Meri

Lyly Lauri

Nylander Mikaela

Rantanen Tuomas

Sankelo Janne

Sazonov Daniel

Taponen Merja

Karhunen Minna
Toimitusjohtaja

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastajan raportti tehdyistä havainnoista

Suomen Kuntaliitto ry:lle

Olemme suorittaneet alla luetellut erikseen sovitut toimenpiteet, jotka koskevat Suomen Kuntaliitto ry:n laatimaa Kunnallisen työmarkkinalaitoksen erillisvälitilinpäätöstä 1.1.-30.6.2021. Tarkastuksen laajuus on sovittu Suomen Kuntaliitto ry:n talous- ja hallintojohtaja Elina Liippolan kanssa.

Toimeksianto on suoritettu erikseen sovittuja toimenpiteitä koskevissa toimeksiannoissa sovellettavan kansainvälisen liitännäispalvelustandardin ISRS 4400 mukaisesti. Seuraavat toimenpiteet on suoritettu yksinomaan siksi, että niistä olisi apua sen arvioimisessa, onko erillisvälitilinpäätös ("Välitilinpäätös") käytettävissä siihen tarkoitukseen, jonka vuoksi se on laadittu.

1. Täsmäytimme Välitilinpäätöksen ja tase-erittelyiden luvut kirjanpitoon. Lisäksi arvioimme Välitilinpäätöksen liitetietojen asianmukaisuutta.
2. Tarkastimme henkilöstökuluja ja henkilöstökuluihin liittyvien välitilinpäätöshetken jaksotusten asianmukaisuutta. Henkilöstökulujen tarkastus käsitti palkka- ja sivukulujen sekä lomapalkkajakson analyttisen tarkastelun, sekä palkka- ja lomapalkkatäsmäytyksen kirjanpidon ja palkkakirjanpidon välillä.
3. Tarkastimme maksuosuustuottojen asianmukaisuutta, laskutusta ja maksuosuustuottojen jaksotuksen oikeellisuutta välitilinpäätöshetkeltä.
4. Tarkastimme edellä mainittujen maksuosuustuottojen ohella pistokokein muiden myyntituottojen jaksotuksen oikeellisuutta välitilinpäätöshetkeltä ja täsmäytimme myyntireskontran kirjanpitoon.
5. Projektituottojen osalta tarkastimme pistokokein projektin tulouksen ja jaksotuksen oikeellisuuden, sekä projektiin liittyvien sopimusten ja/tai rahoituspäätösten olemassaoloa ja projektitietojen perustumisen raportointijärjestelmän tietoihin.
6. Tarkastimme pistokokein Välitilinpäätökseen sisältyviä kuluja ja kulujen hyväksyntöjen asianmukaisuutta, sekä täsmäytimme ostoreskontran pääkirjanpitoon. Lisäksi tarkastimme kulujen jaksotuksen oikeellisuutta välitilinpäätöshetkeltä.
7. Täsmäytimme rahat ja pankkisaamiset välitilinpäätöshetkeltä ja kävimme läpi pankkitilitapahtumia.

Edellä mainittujen toimenpiteiden perusteella toteamme Välitilinpäätöksestä seuraavaa:

- tarkastuksessa ei tullut esiin seikkoja, joiden perusteella olisi syytä epäillä Välitilinpäätöksessä esitettyjen lukujen oikeellisuutta.

Suomen Kuntaliitto ry
Tilintarkastajan raportti tehdyistä havainnoista
20.10.2021

Koska edellä mainitut toimenpiteet eivät muodosta tilintarkastusstandardien mukaista tilintarkastusta eikä yleisluonteista tarkastusta koskevien standardien mukaista yleisluonteista tarkastusta, emme ilmaise edellä mainittujen standardien mukaista varmuutta yllä mainituista asioista.

Jos olisimme suorittaneet lisätoimenpiteitä taikka suorittaneet tilintarkastusstandardien mukaisen tilintarkastuksen tai yleisluonteista tarkastusta koskevien standardien mukaisen yleisluonteisen tarkastuksen, tietoomme olisi saattanut tulla muita seikkoja, joista olisimme raportoineet teille.

Raporttimme on tarkoitettu yksinomaan tämän raportin toisessa kappaleessa mainittuun käyttöön eikä sitä pidä käyttää muuhun tarkoitukseen. Tämä raportti koskee vain edellä yksilöityjä asioita, eikä se koske Suomen Kuntaliitto ry:n tilinpäätöstä tai Kunnallisen työmarkkinalaitoksen erillistilinpäätöstä tai Välitilinpäätöstä kokonaisuutena.

Helsingissä 20. lokakuuta 2021

KPMG OY AB

Heidi Vierros
KHT

Valtuuskunta 3.12.2021

Kokoustiedot

Aika Perjantai 3.12.2021 klo 10.30-12.00
Paikka Kuntatalo, Toinen linja 14, Helsinki

Kokousohjelma

Torstai 2.12.2021

Klo

17.30- **Valtuuskunnan juhlapäivällinen** Kuntatalo

Tilaisuuteen on lähetetty erillinen kutsu ja viimeinen ilmoittautumispäivä oli 4.11.

Perjantai 3.12.2021

Klo

9.00-10.30	Valtuuskuntaryhmien kokoukset	Kuntatalon kokoushuoneet
	Kok.	B 3.6 3. kerros
	SDP	B 3.1 3. kerros
	Kesk.	B 3.8 3. kerros
	Vihr.	B 3.2 3. kerros
	Vas.	B 3.3 3. kerros
	PS	B 1.1 1. kerros
	RKP	B 1.2 1. kerros
	KD	B 1.3 1. kerros
	Ahvenanmaa	B 1.4 1. kerros
10.15	Ryhmien puheenjohtajien välinen palaveri	B 3.4 3. kerros
10.30-	Valtuuskunnan kokous	luentosali, 1. kerros
	Kokousasioiden 17 § – 30 § käsittely	
12.00-	Lounas	

Valtuuskunta 3.12.2021

Asiat

17	Kokouksen avaus
18	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
19	Pöytäkirjan tarkastajien valinta
20	Esityslistan hyväksyminen
21	Ajankohtaiskatsaus
22	Kuntaliiton vuodelle 2022 tarkistettut strategiset tavoitteet ja toimenpiteet (toimintasuunnitelma)
23	Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvioesitys vuodelle 2022
24	KT Kuntatyönantajat välitilinpäätös 30.6.2021
25	Ehdotus valtiovarainministeriölle Kunta- ja hyvinvointialue-työnantajat KT:n valtuus-kuntaan 1.1.2022 alkavalle toimikaudelle valittavista jäsenistä ja varajäsenistä
26	Suomen Kuntaliiton luottamushenkilöiden palkkiot 1.1.2022 alkaen
27	Suomen Kuntaliiton luottamushenkilöiden ansionmenetys- ja matkakulukorvaukset 1.1.2022 alkaen
28	Seuraava kokous
29	Muut asiat
30	Kokouksen päättäminen

Ohjeet etäosallistumisesta Kuntaliiton valtuuskunnan 3.12.2021 syyskokoukseen

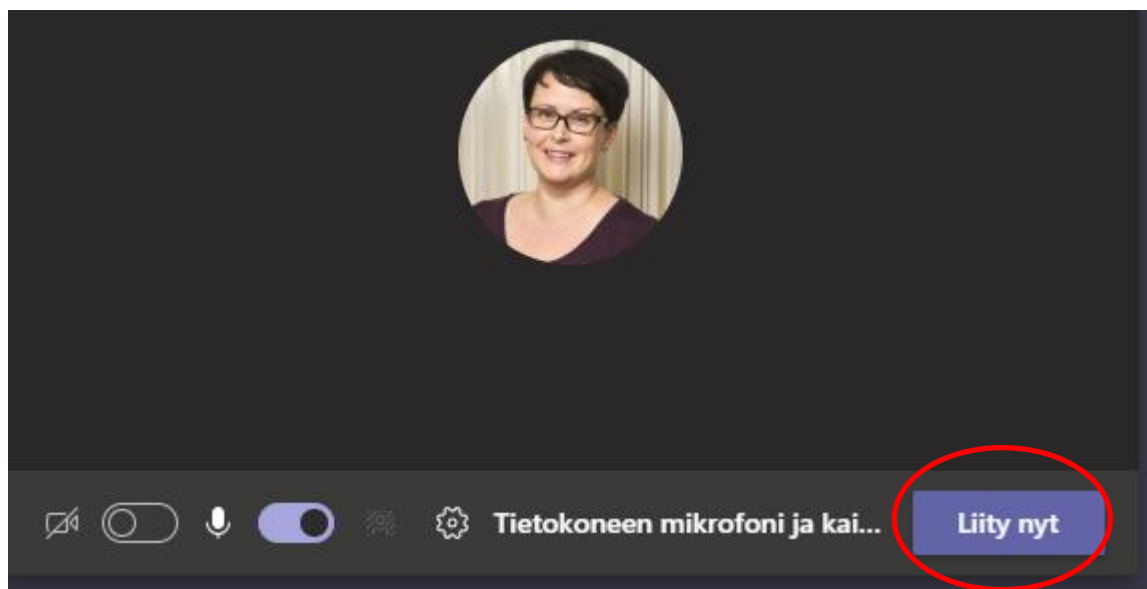
Linkki valtuuskunnan Teams-kokoukseen löytyy 23.11. sähköpostilla lähetetystä kokouskutsusta sekä kokouksen osallistujille lähetetystä kalenterikutsusta.

Liity kokoukseen hyvissä ajoin, jotta kokous voidaan aloittaa sovitusti klo 10.300. Näin ehditään myös selvittää mahdolliset yhteysongelmat ennen kokousta.

Kokoukseen liitytään klikkamalla ensin Teams-linkkiä ja sen jälkeen ”Liity nyt” -painiketta

[Liity Microsoft Teams -kokoukseen](#)

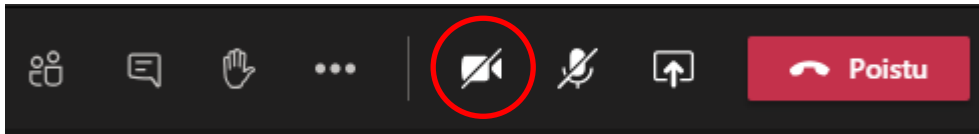
[Lisätietoja Teamsista](#) | [Kokousasetukset](#)

Mykistys: pidä mikrofoni mykistettynä, kun et puhu. Ääneen perustuvassa kokouksessa ylimääräinen taustaääni häiritsee keskittymistä. On kohteliasta vaimentaa ylimääräiset äänet (yskiminen, näppäimistön naputus, paperien kahina jne.) sulkemalla oma mikki aina silloin, kun on puhumatta pidemmän tovin. Mykistys löytyy mikrofonicuvakkeesta. Mikki on kiinni, kun symbolin päällä on viiva.

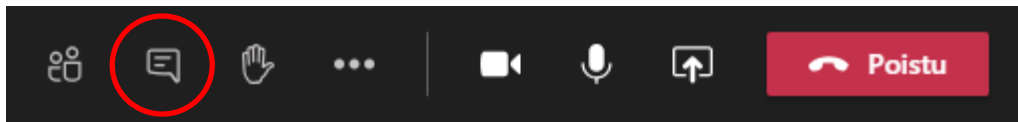
Videokuva: Yleisesti kuvayhteyden ottaminen eli webbikameran käyttö ei ole suositeltavaa. Kuvayhteys vie kaistatilaa ja voi pätkiä yhteyttä.

Nimenhuuto: Valtuuskunnan jäsenet ja kokoukseen kutsutut varajäsenet todetaan nimenhuudolla. Kun nimesi sanotaan, laita mikrofoni päälle, ilmoita että olet paikalla ja sulje sen jälkeen mikrofoni uudelleen.

Muut etänä olevat läsnäolijat (hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä muut): Ilmoita läsnäolostasi kirjoittamalla nimesi keskusteluun.

Puheenvuoropyynnöt: kirjoita puheenvuoropyynnöt (pvp) ja kysymykset keskusteluun (chat). Keskustelu avataan puhekuplasymbolista.

Jos saavut kokoukseen nimenhuudon jälkeen: ilmoita saapumisestasi keskustelussa kirjoittamalla nimesi ja paikalla, esim "Nina Eriksson paikalla", jotta saapumisesi kellonaika tallentuu keskusteluun.

Jos joudut poistumaan kokouksesta kesken kokouksen: ilmoita poistumisestasi keskustelussa kirjoittamalla nimesi ja poistun, esim "Nina Eriksson, poistun", jotta poistumisesi kellonaika tallentuu keskusteluun.

Yhteyden katkeaminen tai muut tekniset ongelmat: ota viipymättä yhteyttä kokoukseen soittamalla Nina Erikssonille, p. 050 569 5301.

Ryhmäkokoukset klo 9.00-10.30 välillä

Ryhmäkokoukseen osallistumista varten lähetetään osallistujille sähköinen kalenterikutsu, jossa on Teams-linkki ryhmäkokoukseen. Yllä olevat ohjeet koskevat myös etäosallistumista ryhmäkokouksiin.

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 27.9.2021 (VN/279/2018)

Lausunto ympäristöministeriön luonnoksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislaki ja siihen liittyviksi laeiksi

Sisällys

Aluksi	3
Yleiset kommentit ympäristöministeriön lakiluonnoksesta	4
Kokonaisarvio lakiluonnoksen kuntavaikutuksista	7
Teemakohtaiset ja syventävät kommentit ympäristöministeriön lakiluonnoksesta .	9
Alueidenkäyttö	9
Yleistä.....	9
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (3 luku)	10
Maakuntakaava (4 luku).....	11
Kaupunkiseutusuunnitelma (7 luku).....	12
Yleiskaava (5 luku)	14
Asemakaava (6 luku)	15
Aloiteoikeuden kirjaaminen erityislakiin käsittelyaikavaatimuksin	15
Maapolitiikka ja kaavojen toteuttaminen	16
Kunnan maapolitiikka (20 luku)	17
Maanomistajan velvollisuus osallistua kunnan yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin ja maankäyttösopimukset (21 luku).....	18
Katualueiden ilmaislouovutuksen poistaminen	20
Haitankorvaukset (24 luku).....	22
Yleisten alueiden suunnittelu ja rakentaminen (18 luku)	24
Tontit (17 luku).....	25
Hulevedet (19 luku).....	25
Rakentaminen	30
Rakennusvalvonnan järjestäminen.....	31
Rakennustarkastajan pätevyysvaatimukset.....	32
Rakentamisen lupajärjestelmä.....	33
Sijoittamisluvan edellytykset erityisharkinta-alueella	34
Rakentamisen viranomaisvalvonta.....	35

Katsastusmenettely.....	35
Rakentamisen vastuut	36
Muita erityisiä huomioita.....	36
Osallistuminen, viranomaisyhteistyö, vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi, muutoksenhaku	38
ELY-keskuksen tehtäviä koskeva säännösluonnos.....	39
Uusi velvoite erityisestä tiedottamisesta maanomistajille	39
Vaikutusten selvittäminen sekä selvittämisen kohdentuminen ja laajuus kaavoituksessa.....	40
Muutoksenhaku	40
Muita kommentteja.....	41
Digitalisaatio	42
Yleistä.....	42
Tiedon yhteentoimivuus	42
Tietomallimuodon ja rakenteellisen tiedon muodon vaatimus	43
Säännöskohtaisia kommentteja	45
Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä (RYTJ).....	46
Kuntien tehtävissä syntyvä tieto	47
Lähtötilanteen kuvaus	48
Vaikutukset.....	49
Muut havainnot lakiluonnoksesta	51
Asetuksenantovaltuudet	51
Eri lakiuudistusten muodostama kokonaisuus tulee tunnistaa ja ottaa arvioinneissa huomioon.....	52
Kommentit HE-luonnokseen sisältyviin muihin lakimuutoksiin	53
Ehdotus ympäristönsuojelulain 11, 12 ja 13 §:n muuttamisesta.....	53
Ehdotus maa-aineslain 3 ja 4 §:n muuttamisesta	53
Ehdotus pelastuslain muuttamisesta	53
Ehdotus uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta	53
Allekirjoitukset	54

Kuntaliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan ympäristöministeriön lakiluonnoksesta seuraavan:

Aluksi

Kunnat kantavat päävastuun yhdyskuntien toimivuudesta sekä kuntalaisten elinympäristöstä ja useista palveluista. Kaavoitus, maapolitiikka ja rakentamisen ohjaus muodostavat kokonaisuuden, joka luo pohjan myös kunnan elinvoimalle ja kuntalaisten hyvinvoinnille. Maankäytön ratkaisulla kunnat edistävät yhdyskuntien kestävä kehitystä paikallisiin olosuhteisiin parhaiten sopivin keinoin. Näitä koskeva lainsäädäntö on kuntien kannalta yksi merkittävimmistä. Kunnat tarvitsevat toimivan lainsäädännön.

Kuntanäkökulmasta keskiössä on kunnallisesta, kunnan asukkaiden, itsehallinnosta huolehtiminen. Kuntaliitto on huolissaan lakimuutosten vaikutuksista kuntien toimintaan ja talouteen. Kuntien tulee pystyä jatkossakin huolehtimaan kaikista asukkaistaan ja toimijoistaan samoin kuin heidän palveluistaan ja elinympäristöstään kestävällä tavalla. Kuntien on pystyttävä yhteensovittamaan erilaisia intressejä pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Kuntien toiminnassa on keskeistä lainsäädännön kokonaisuus, eikä lakiuudistuksia voida tarkastella toisistaan irrallisina paloina tai valtionhallinnon vastualueiden jaottelun mukaisesti. Kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta on arvioitava eri lakiuudistuksia (mm. lunastuslaki, luonnonsuojelulaki, digitalisaation lakihankkeet, ilmastolaki) ja niiden vaikutuksia kokonaisuutena.

Kuntakentän ollessa suuren muutoksen edessä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistuksen myötä, tulisi varsinkin nyt pidättäytyä uusien merkittävien toiminnallisten muutosten tai lisärasitteiden säätämisestä kunnille. Kustannukset eivät ole katettavissa verojen ja palvelumaksujen korotuksin.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) on kuntien näkökulmasta edelleen varsin toimiva, eivätkä luonnoksessa esitetyt muutokset yhteisvaikutukseltaan näyttäisi olevan omiaan sitä parantamaan.

Kuntaliitto katsoo, että lakiluonnosta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislaki (KRL) ei tule viedä eteenpäin nykymuodossaan eikä tarvittavien muutosten tekeminen ja niiden vaikutusten arvioiminen näyttäisi olevan mahdollista kaavaillussa aikataulussa.

Kuntaliiton arvio on, että lakiluonnos veisi kehitystä monin paikoin päinvas-
taiseen suuntaan kuin, mitä kuntien kannalta on toivottu. Uudistus näyttäytyy
monessa kohdin valtionhallinnon vallan kasvattamisena kuntien itsehallinnon
kustannuksella. Uuden lain tulisi olla nykyistä parempi, eikä sen tulisi heiken-
tää kuntien toimintaedellytyksiä. Lakiluonnos kaipaa merkittäviä muutoksia
ja selvennyksiä, jotta se olisi kuntien kannalta hyväksyttävissä. Lain toimeen-
panosta ja sen vaatimasta resursoinnista tulisi myös olla esitettyä parempi
kokonaiskäsitelmä. Lisäksi tulisi arvioida, onko lainsäädäntö kaikissa tapauk-
sissa paras ohjauskeino tavoitteiden saavuttamiseksi sekä mitä vaihtoehtoisia
tapoja olisi edistää tavoiteltuja vaikutuksia. Kuntaliitto katsoo, että monia la-
kihankkeella tavoiteltuja asioita voitaisiin saavuttaa paremmin toimintatapoja
kehittämällä ja valtion rahoituksen suuntaamisella kuntien kehittämistoimiin
- pitkälti jo nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa.

Mahdolliset pakottavat korjaustarpeet lainsäädäntöön voitaisiin toteuttaa
esitettyä hallittavampina ja rajatumpina kokonaisuuksina. Näin voitaisiin
myös turvata riittävä jatkuvuus ja pienentää kunnille kerralla aiheutuvan
muutostaakan määrää. Nykyisessä laissa ei ole kuntien näkökulmasta sellai-
sia polttavia lainuudistustarpeita, jotka vaatisivat kiirehtimistä perusteellisen
lakivalmistelun kustannuksella.

Sinänsä Kuntaliitto pitää kuitenkin hyvänä, että maankäyttö- ja rakennuslain
uudistustarpeita on ryhdytty tarkastelemaan. Uudistukset pitäisi valmistella
alusta loppuun parlamentaarisesti lainsäädännön luonne huomioiden. Nyt
valmisteluprosessissa ollaan ajautettu poikkeukselliseen tilanteeseen, jossa
lausunnolla oleva massiivinen lakiesitys on vain ympäristöministeriön ni-
missä.

Kuntaliitto esittää seuraavat näkemykset lakiluonnoksen sisällöstä ja vaiku-
tuksista:

Yleiset kommentit ympäristöministeriön lakiluonnoksesta

Ehdotusta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännöksi vaivaa kokonaisuutena se,
että sen tavoitteita ja ratkaistavia ongelmia ei ole kunnolla määritelty tai tun-
nistettu. Tämän seurauksena myöskään ehdotetut muutokset eivät muodosta
loogista ja tavoitteita palvelevaa kokonaisuutta. Edelleen vaikutusarviointien
laatiminen on pahasti kesken. Tämä koskee erityisesti yhteisvaikutuksia kun-
tien toimintaan ja talouteen.

Kuntaliitto ei ole vakuuttunut siitä, että uudistuksessa olisi onnistuttu ny-
kyistä paremmin yhteensovittamaan maankäytön, rakentamisen ja kaavoitus-
sen kokonaisuus. Päinvastoin lakiluonnoksen perusteella uudesta kaavoitus-
ja rakennuslaista välittyy kuva siitä, ettei lain eri osa-alueiden keskinäisiä

yhteyksiä ja niiden muodostamaa kokonaisuutta ole yhteensovitettu riittävästi. Myöskin lain rakenne on paikoin epälooginen.

Lakiuudistuksen tavoitteet hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen ovat kannatettavia. Kuntaliiton arvion mukaan lakiuudistus kokonaisuutena ja toimenpiteineen ei kuitenkaan muodosta toimivaa ja oikeasuhtaista kokonaisuutta suhteessa tavoiteltuihin vaikutuksiin.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että lakiluonnos yhdessä lunastuslain lausunnolla olleen lakiluonnoksen kanssa murentaa kuntien mahdollisuuksia harjoittaa tarkoituksenmukaista maapolitiikkaa (ml. maanhankinta vapaaehtoisin kaupoin ja lunastuksin sekä kaavojen toteutumisen varmistamista maapolitiikan muilla välineillä) sekä vaikeuttaa yleisten alueiden hankintaa kunnalle, mitä ei lakiluonnoksen vaikutusten arvioinnissa ole huomioitu. Lakivalmistelussa tulisi vielä kiinnittää huomiota eri lakiuudistusten yhteisvaikutuksiin ja huolehtia, että valmistelussa noudatetaan hallitusohjelman kirjausta kuntien maapolitiikan vahvistamisesta ja kuntien kaavamonomopolin säilyttämisestä.

Eräiden menettelyä mahdollisesti sujuvoittavien ehdotusten lisäksi lakiluonnos sisältää lukuisia ehdotuksia, jotka tarkoittaisivat yhteisvaikutuksiltaan kunnille nykyistä raskaampia tai kokonaan uusia menettelyitä, prosessien hidastumista, selvitysvelvoitteiden laajentumista sekä mahdollisesti tarvetta mittaville lisäresurssoinneille. Kuntaliiton arvion mukaan lakiuudistuksen toimeenpano edellyttäisi henkilöresurssien lisäämistä tarpeen ainakin kaavoituksen, maapolitiikan ja kaavojen toteuttamisen tehtäviin kunnissa, tietojärjestelmäinvestointeja sekä konsulttipalveluiden hankkimista. Kunnilla on nyt jo suuria haasteita osaavan henkilöstön saatavuuden suhteen rakennetun ympäristön toimialalla.

Digitalisaation odotetaan tuovan prosessien tehostumista mm. yhteentoimivan tiedon, tiedonsiirron parantumisen, menettelyiden automatisoinnin ja vastaavan kehityksen myötä. Digitalisaation hyödyt realisoituvat vasta pitemmällä aikatahtimella. Digitalisaation edistäminen on kannatettava tavoite, mutta ratkaisujen tulee olla myös kuntanäkökulmasta järkeviä, reiluja ja kestäviä. Digitalisaation kehityksen toimeenpano vaatii merkittäviä resursseja. Kuntien lähtötilanteet ovat myös hyvin erilaiset. Kuntaliiton arvion mukaan kuntien rakennetun ympäristön digitalisaation kokonaisuuden rahoitustarve on vähintään 7-10 miljoonaa euroa vuosittain, kunnes kuntien tuottamien ydintietojen yhteentoimivuus (asema- ja yleiskaavat, osoitteet, rakennukset, infra), vanhojen tietojen laadunparannus ja vanhojen tietojen digitointi on saatu tehtyä sekä standardimuotoiset rajapinnat on saatu avattua.

Valtaosa yhteiskunnan toimivuuden kannalta tärkeistä rakennetun ympäristön ydintiedoista syntyy kuntien tehtävissä. Yhteentoimivuus onkin erittäin kannatettavaa ja se tuleeikin toteuttaa juuri kunnissa. Digitalisaation osalta KRL:n säädösratkaisut kytkeytyvät tiiviisti rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) toteutumiseen. Kuitenkaan KRL:n säädösratkaisujen tosiasiallista merkitystä ja lainsäädäntökokonaisuutta ei ole mahdollista arvioida RYTJ:n ja sitä koskevan lainsäädännön valmistelun keskeneräisyyden vuoksi. RYTJ:n valmisteluun ja toteuttamiseen liittyy useita lainsäädännöllisiä ja toiminnallisia haasteita. Esitetty toteutusmalli, jossa kunnissa syntyvät tiedot näytettäisiin vaadittavan toimittamaan valtion keskitettyyn järjestelmään, ei ratkaise aitoja valtakunnallisen tiedonhallinnan ongelmia, eikä siinä huomioida julkishallinnon toimijoiden rooleja, vastuuta ja oikeuksia tai uuden teknologian ja yhteentoimivuuden tuomaa mahdollisuutta hyödyntää yhteentoimivaa tietoa alkuperäisestä synty lähteestään. Esitetty RYTJ ei tuo digitalisaatiolla tavoiteltua kustannustehokkuutta julkishallintoon ja yhteiskuntaan näyttäytyen siten kuntien maksettavaksi tulevana virheinvestointina.

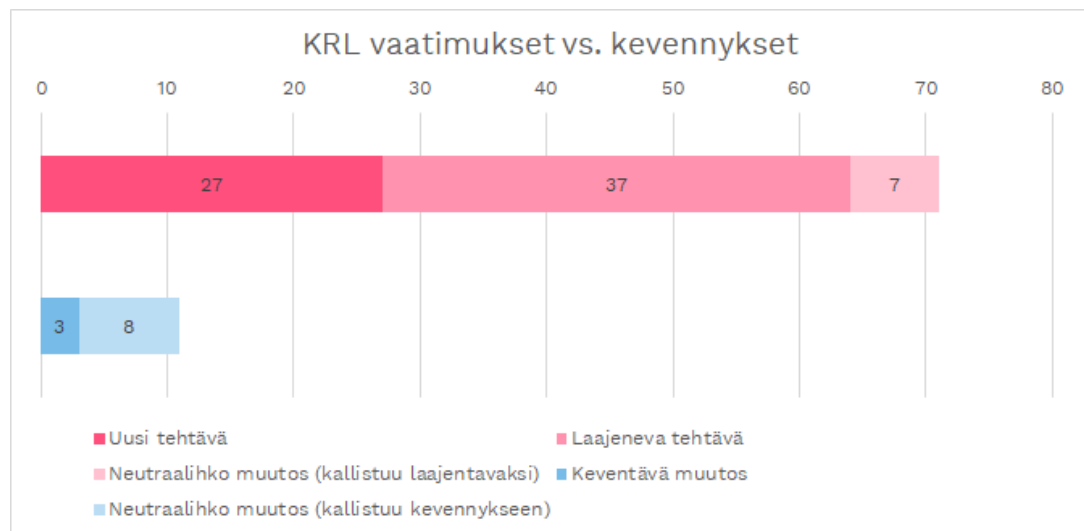
Kuntaliitto toteaa, että luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen ovat tärkeitä tavoitteita. Maankäytön ja rakentamisen ohjausjärjestelmät parhaimmillaan tukevat kuntien pyrkimyksiä ilmastonmuutoksen hillintään ja varautumiseen sekä luontoarvojen turvaamiseen. Kuntien itsehallintoon kuuluva kaavamonopoli ja maapolitiikan suuntaamisen mahdollisuudet ovat ehdoton edellytys globaaleihin haasteisiin, kuten ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin vastaamiseksi paikalliset olosuhteet ja tahtotila huomioiden. Laajat tehtävät infran, rakentamisen ja peruspalvelujen tuottamisessa antavat kunnille mahdollisuudet vastata ilmastonmuutokseen kokonaisvaltaisesti. Kuntaliiton näkemyksen mukaan ilmastovaiikutuksia on tärkeää arvioida kaavoituksessa ja rakentamisessa. KRL:ssa asetettujen velvoitteiden ei kuitenkaan tule johtaa hallinnollisesti raskaaseen yksityiskohtaiseen selvittämiseen, joka ei tosiasiassa palvele tarkoitustaan. Esimerkiksi kaavoituksessa arvioinnin yksityiskohtaisuuden taso ja uudet yksilöidyt ekologisen kestävyys teemat laadullisissa vaatimuksissa on voitava sovittaa kaavan tarkoitukseen. Kunnat tekevät jo nykyisellään laajasti luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtääviä toimia rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kaavoituksen uusien lakisääteisten arviointivelvoitteiden ja laajenevien sisältövaatimusten sijaan Kuntaliitto pitäisi tärkeänä, että tätä kuntien oma-aloitteista työtä tuettaisiin informaation ja rahoituksen keinoin. Hyödyllistä olisi esimerkiksi kehittää yhteisiä käyttäjäystävällisiä mittaus-, laskenta- ja analyysityökaluja erilaisten kaavoitusratkaisujen ilmastovaikutusten analyysiin ja vertailuun kuntien käytettäväksi ja päätöksen teon tueksi. Lisäksi kunnille ja kaavoittajille tulisi tarjota lisää tiedon- ja kokemusten vaihdon mahdollisuuksia kaavojen ilmastovaikutusten arvioinnista ja muusta ekologisen kestävyys edistämisestä.

Lisäksi Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että lakiluonnoksen eri elementit saattavat toimia ristiriitaisesti. Esimerkiksi korvausvelvoitteiden laajentamisesta voi olla seurauksena kaavoitusjärjestelmälle asetettujen tavoitteiden vastainen kaavoituskäytäntö. Lisäksi eräät ehdotukset voivat johtaa yhdyskuntarakennetta hajauttavaan kehitykseen, mikä puolestaan johtaisi esimerkiksi julkisten palveluiden järjestämisen kallistumiseen sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisen vaikeutumiseen. Käytännössä lakimuutoksessa on elementtejä, jotka voivat johtaa päinvastaiseen kehityskulkuun kuin mihin koko kaavajärjestelmä tähtää ja lain tavoitteet ja säännökset ohjaavat.

Tässä esitettyä kokonaiskuvan arviota yksilöidään ja perustellaan jäljempänä teemakohtaisissa luvuissa.

Kokonaisarvio lakiluonnoksen kuntavaikutuksista

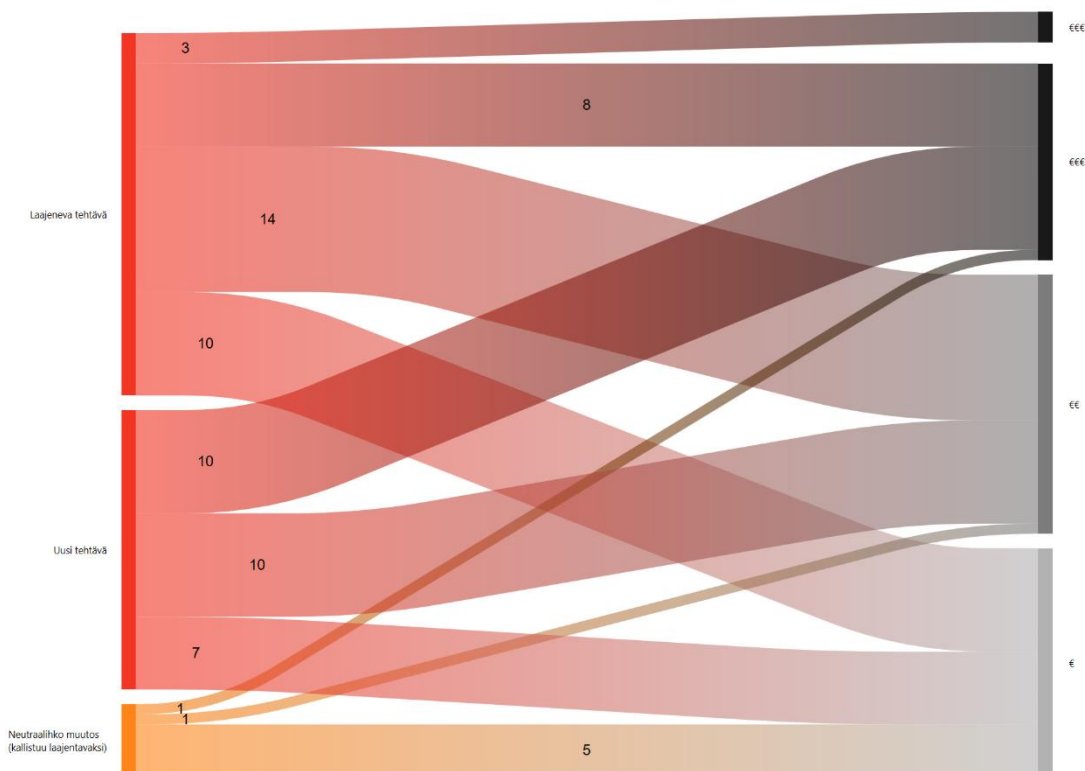
Kuntaliiton analyysin perusteella lakiluonnos sisältäisi kunnille lukuisia uusia vaatimuksia ja huomattavasti vähemmän kevennyksiä tai joustoelementtejä. Kuntaliiton arvion mukaan uudet velvoitteet tai vaatimukset ovat merkitykseltään vähäisestä hyvin merkittäviin. Monet uudet ja laajenevat vaatimukset ovat kunnille kustannuksiltaan vähäistä suurempia. Vaikka joidenkin yksittäisten muutosten kohdalla vaikutus voidaan todeta mahdollisesti sinänsä melko vähäiseksi, tulisi myös huomioda, että laki tarkoittaisi käytännössä muutosta lähes jokaiseen lain säätelemään kunnan prosessiin. Kuntien digitaalisissa prosesseissa muutokset prosesseihin aiheuttavat henkilötöyön lisäksi tietojärjestelmien muutosten aiheuttamat kustannukset katettavaksi.

Kuvio 1. Lukumääräinen (noin) arvio uusista vaatimuksista ja kevennyksistä. Velvoitteiden lukumäärä on eri kuin kuviossa 2, koska kustannusarviossa useamman velvoitteen kokonaisuus on tulkittu yhdeksi kustannusten näkökulmasta.

Lakiluonnoksen vaikutusten arviointi on esitysluonnoksessa keskeneräinen. Esimerkiksi useista kohdin puuttuvat – erityisesti euromääräiset – arviot

muutosten kuntataloudellisista vaikutuksista. Osin esitetyt arviot eivät ole ajan tasalla. Edellä kuvatulla tavalla arvioissa ei ole myöskään huomioitu muualle lainsäädäntöön esitettyjä muutoksia, keskeisenä esimerkiksi lunastuslakiin ehdotetut muutokset. Lakiesityksen perusteella kuntavaikutuksista on vaikea saada selkeää kokonaiskäsitystä. Selkeät arviot vaikutuksista kuntien talouteen ja toimintaan ovat kriittisiä, jotta näkemyksen muutoksen taroituksenmukaisuudesta voi muodostaa.

Kuvio 2. Karkea arvio uusien vaatimusten kustannuksista jaoteltuina neljään luokkaan (vähäiset kustannukset €, vähäisiä), kohtalaiset kustannukset €€ (kymmeniä tuhansia), merkittävät kustannukset €€€ (satauhatta-joitakin satoja tuhansia), todella merkittävät kustannukset €€€€ (satoja tuhansia-miljoonia)) kustannusten arvioidun suuruuden perusteella. Vasemmalla kuviossa on vaatimusten luokittelu uusiin, laajeneviin sekä neutraalihkoihin, mutta laajenevaksi tulkittaviin vaatimuksiin. Oikealla kuviossa on kustannusten suuruusluokka, johon uusien vaatimusten arvioidaan kuuluvan. Kuntaliitto on kysynyt alustavaa asiantuntija-arviota kuntien edustajilta. Kuviossa ei pystytty erottelemaan kertaluonteisia ja pysyväisluonteisia kustannuksia, joten tämä pitää päätellä kustannuksen perusteesta. Arvioinnissa on huomioitu myös lunastuslakiin ehdotetun 15 %:n korvauslisän muutoksen vaikutukset.

Lain täytäntöönpano edellyttää kunnilta lukuisia, osin mittavia, toimia. Lain toimeenpanon keskeisimmät vaikutukset olisivat Kuntaliiton arvion mukaan seuraavat:

- Kaavojen ja muiden suunnitelmien ja vastaavien laatimisessa siirtyminen tietomallimuotoisuuteen ja useiden kunnan eri prosessien ja päätöksenteon sopeuttaminen tietomallimuotoisuuteen
- Kuntien tietojärjestelmien uusiminen ja päivittäminen

- Maapolitiikan ja kaavojen toteuttamisen uudet erittäin yksityiskohtaiset ja työllistävät dokumentointi-, osallistamis- seurantatoimenpiteet.
- Kunnan maanhankinnan tapojen, resursoinnin ja menettelyjen uudelleen arvioiminen.
- Kaupunkiseuduilla uuden lakisääteisen suunnitelman laatiminen ja siihen liittyvät osallistumismenettelyt, selvitykset sekä valmistelun ja päätöksenteon organisointi.
- Kaavoituksen uudet sisältövaatimukset ja selvitysvelvoitteet, ml. Vaihtoehtotarkastelut
- Rakentamisen viranomaistoimintojen uudistaminen, viranomaisten yhteistyömallien ja -yhteyksien luominen ja menettelylliset laajennukset
- Katujen ja yleisten alueiden suunnitteluun liittyvät uudet sisällölliset vaatimukset

Edellä mainittujen lisäksi lain toimeenpano edellyttää kunnilta hallintosäännön uudistamista, useiden taksojen muuttamista, rakennusjärjestyksen uusimista ja viranhaltijoiden kouluttamista. Lisäksi lain muutokset yhdessä siirtymäsäännösten kanssa voivat paikoin edellyttää kaavojen, erityisesti yleiskaavojen ja maakuntakaavojen uudistamiseen ryhtymistä pikaisesti.

Kuntaliitto on huolissaan erilaisten kuntien tosiasiallisista mahdollisuuksista selviytyä esitetyistä velvoitteista ja lain toimeenpanosta huomioiden uusien, laajenevien ja muuttuvien velvoitteiden yhteenlaskettu vaikutus kuntien toimintaan ja talouteen lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä. Siirtymäsäännökset osin puuttuvat ja luonnostellut siirtymäsäännökset ovat osin mahdottomia toteuttaa.

Teemakohtaiset ja syventävät kommentit ympäristöministeriön lakiluonnoksesta

Alueidenkäyttö

Yleistä

Kuntakaavoituksen, erityisesti yleiskaavoituksen, merkityksen painottaminen on kannatettava kehityssuunta. Kokonaisuuden kannalta tarpeellisen alueiden käytön ohjauksen tulee olla mahdollista. Lisäksi on tärkeää tunnistaa, että kaavoitukseen ja sen menettelyihin vaikuttaa myös se, miten maapolitiikkaa, kaavojen toteuttamista ja rakentamisen ohjausta säädellään. Tältä osin kokonaisvaltaista tarkastelua tulisi vielä syventää. Kuntaliitto pitää hyvänä, että yleiskaavoitus ja asemakaavoitus säilyttäisivät jatkossakin pitkälti nykyiset roolinsa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä. Lakiluonnokseen sisältyvät kaavojen yhteiskäsittelymahdollisuudet ovat kannatettavia muutoksia.

Kuntien nimenomaiset lakisääteiset selvitysvelvoitteet kaavoituksessa laajenisivat ilmasto- ja muiden erityisten vaatimussäännösten (5-8 §), kaavojen uusien laadullisten vaatimusten sekä vaikutusten arviointia ja vaihtoehtotarasteluja koskevien nimenomaisten vaatimusten (70-71 §) myötä nykyiseen verrattuna. Kaupunkiseutusuunnitelma (7 luku) olisi uusi lakisääteinen tehtävä niille kunnille, jotka kuuluisivat asetuksella määriteltävään kaupunkiseutuun. Kaavoituksen erityinen tietomallimuodon vaatimus vaikuttaa niin ikään merkittävästi kuntien kaavoitustoimintaan. Muita uusia vaatimuksia aiheuttavia muutoksia kuntakaavoituksessa olisi asemakaavoitukseen liittyvien aloitteiden käsittely neljän kuukauden määräajassa sekä kaavoituksen vuorovaihtusmenettelyyn tehtävät muutokset, asemakaavojen ajanmukaisuuden arvioinnin kytkeminen myös purkamislupamenettelyyn, yksityisten maanomistajien erityinen tiedottaminen kaavoituksessa (354 § ja 355 §) sekä yleiskaavoitusta varten määrättävän rakennuskiellon kokonaispituuden lyhentäminen.

Lakiluonnoksen 366 §:n siirtymäsäännöksen mukaan vain ehdotuksena nähtävillä olleet kaavahankkeet voitaisiin saattaa loppuun MRL:n säännöin. Tämä tarkoittaisi käytännössä kaikkien kaavahankkeiden, jotka eivät ole ehtineet vielä ehdotusvaiheeseen, valmistelua pitkälti alusta. Kuntaliitto ehdottaa, että ennen lain voimaantuloa vireille kuulutetut kaavat voitaisiin käsitellä nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain säännösten mukaisesti.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (3 luku)

Lakiluonnoksen perusteella vaikuttaa siltä, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asemaa on tarkoitus vahvistaa suhteessa kuntakaavoitukseen. Kuntaliitto ei kannata tällaista kehityssuuntaa.

Lakiluonnoksen mukaan tavoitteiden vaikuttavuuden kannalta on keskeistä myös se, että valtakunnallisia tarpeita ja tavoitteiden ajantasaisuutta seurataan ja arvioidaan alueidenkäytön tilanteen ja kehitysnäkymien kannalta ja että tavoitteita voidaan antaa erilaisia tarpeita vastaaviksi joko alueidenkäyttöä suuntaavina ja tarvittaessa kohdennetummin tiettyyn asiaan, alueeseen tai toteuttajatahoon liittyen. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta arviointia vaikeuttaa se, että emme vielä tiedä, miten ja millaiseksi niitä on tarkoitus tulevaisuudessa kehittää.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelua koskevan menettelyn sääntely (16 §) on menossa kuntanäkökulmasta parempaan suuntaan. Lausuntomenettelyn osalta lakiluonnoksessa ehdotetaan, että maakuntien liittojen ohella myös kunnilta on pyydettävä lausunto aina, mikäli asia koskee niitä. Kuntaliitto toteaa, että huomioiden kuntakaavoituksen keskeinen rooli valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisessa sekä tavoitteiden aiempaa suurempi vaikutus kuntien kaavoitukseen, tulee kuntia

käytännössä aina kuulla eli rajausta ”joita asia koskee” on kuntien kohdalla käytännössä tarpeeton.

Maakuntakaava (4 luku)

Kuntaliitto kiinnittää huomiota maakuntakaavoituksen oikeusvaikutteiseksi ajateltuun sisältöön, joka on jäämässä liian suppeaksi tarpeisiin nähden.

Lakiin nostetun määritelmän mukaisesti aluerakenteella tarkoitetaan keskuk-
sia ja niiden välisiä liikenneyhteyksiä sekä teknisen huollon infrastruktuuria
siltä osin, kuin niillä on valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä. Kes-
kusten ulkopuolelle sijoittuu kuitenkin myös jatkossa toimintoja, joilla voi olla
valtakunnallista ja maakunnallista merkitystä ja joiden sijaintia maakunnan
alueella olisi tarpeen selvittää ja suunnitella yhteistyössä eri kuntien kanssa.
Toisaalta oikeusvaikutteiseksi teemaksi ehdotetun viherrakenteen osalta sen
määrittely on varsin epäselvää.

Maakuntakaavoitus on luonteeltaan pitkän tähtäimen ennakoivaa maakunnan
eri alueidenkäyttötarpeiden yhteensovittamista. Pykäläluonnosten ja niiden
perustelujen valossa näyttää siltä, että maakuntakaavoituksella ei tulevaisuu-
dessa enää pystytä ohjaamaan ja yhteensovittamaan aluetalouden, luonnon-
varojen kestävästä käytöstä ja uusiutuvan energianhuollon kannalta keskeisiä
maankäytön ratkaisuja. Kuntapohjaisen kaavoitusjärjestelmän piiriin kuuluvan
maakuntakaavoituksen merkitystä kyseisissä teemoissa korostaa se, että nii-
hin vaikuttavia toimintoja sijoittuu erityisesti sellaisille kaupunkiseutujen ja
asutuskeskusten ulkopuolella oleville alueille, joilla kuntien yleiskaavoitus on
vähäistä.

Lausuntopyynnössä pyydetään kommentoimaan myös vaihtoehtoista maa-
kuntakaavoituksen mallia. Kuntaliitto on huolissaan lakiluonnokseen sisälty-
vään malliin liittyvistä haasteista eräiden ylikunnallisten kysymysten suhteen,
mihin nähden vaihtoehtoisen mallin mukainen ratkaisu voisi olla kehityskel-
poisempi kuin lakiluonnokseen sisältyvä malli. Tulisi myös selvittää, voitai-
siinko maakuntakaavoituksessa päättää kaavoituksen yhteydessä lakia laa-
jemmasta oikeusvaikutteisesta sisällöstä alueiden erilaiset tarpeet huomioi-
den.

Joka tapauksessa maakuntakaavoituksen kehittäminen yleispiirteisemmäksi
ja koskemaan maakunnallista suunnittelua ja yhteensovittamista aidosti
edellyttäviä kysymyksiä on kannatettava ehdotus. Kuntien yhdyskuntaraken-
teeseen liittyvät kysymykset tulee ratkaista kuntien omassa kaavoituksessa.

Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia koskevan säännöksen (21 §) 3 momentti
ja sen perustelut eivät ole selkeät. Perusteluissa olisi todettava selkeästi, että
jatkossakin säilyy kaavajärjestelmään vanhastaan kuuluvan periaate, jonka

mukaan yksityiskohtaisemman kaavan oikeusvaikutukset tulevat yleispiirteisemmän kaavan tilalle.

Maakuntakaavoja koskeva siirtymäsäännös vaikuttaisi tosiasiassa taannehtivan luonteisesti lainvoimaisiin maakuntakaavapäätöksiin, mikä ei ole periaatteellisesti hyväksyttävää, minkä lisäksi siitä aiheutuisi ongelmallisia tulkintatilanteita käytännössä.

Kaupunkiseutusuunnitelma (7 luku)

Kuntaliitto vastustaa kaupunkiseutusuunnitelman pakollisuutta, suunnittelun tarkoituksen kautta laissa määriteltyä sisältöä, ja sitä, että kaupunkiseutujen aluerajauksesta määrättäisiin valtioneuvoston asetuksella. Uusi suunnittelutaso jäykistäisi nykyisiä ketteriä seututasoisen suunnittelun toimintatapoja eikä toteuttaisi uudistuksen tavoitetta alueidenkäytön suunnittelun sujuvuuden edistämisestä.

Kaupunkiseutujen maankäytön suunnittelun tulee säilyä vapaaehtoisena toimintana, jota kunnat voivat tehdä yhteistyössä esimerkiksi MAL-sopimusmenettelyyn liittyen. Seututasoinen yhteistyö on tärkeää ja sitä tehdään jo nykyisellään vapaaehtoisesti erilaisten rakennemallien, kehityskuvien ja MAL-suunnitelmien muodossa useilla seuduilla. Lakisääteinen pakollisuus ja määrämuotoisuus eivät palvele seutuyhteistyöhön kohdistuvia tavoitteita. Lakisääteinen kaupunkiseutusuunnitelma aiheuttaisi päällekkäistä suunnittelua tai jäykistäisi jo nykyisellään hyvin toimivaa prosessia tarpeettomasti. Kuntaliitto oudoksuu sitä, että kuntien yhteistyöstä ja strategisen tavoitteenasetannan menettelyistä säädettäisiin erityislailla. Suunnittelun tulee lähteä seudun kuntien yhteisestä tahdosta ja kehittämistarpeista.

Kaupunkiseutua ei tule määritellä lailla tai asetuksella, vaan kuntien pitää voida sopia kaupunkiseudun aluerajaus kulloisenkin tarpeen mukaan. Suunnittelualueen rajaaminen suhteessa suunnitteluvetoisuuden alaan on jossain määrin lakiluonnoksessa epäselvä. Uusi suunnitelma toisi asetuksella määriteltäville kaupunkiseutujen kunnille uuden lakisääteisen tehtävän. Suunnittelun sisältöä ja suunnitelman muotoa ei myöskään pidä määritellä liian tarkkaan, vaan sen tulee joustaa kunkin kaupunkiseudun kulloistenkin tarpeiden mukaan. Vaatimus suunnitelman laatimisesta tietomallipohjaisena lisäisi työmäärää ja kustannuksia. Tietomallipohjaisuus itsessään asettaisi myös suunnitelmalle tarpeettoman tarkasti määriteltyjä sisällöllisiä ja esitystapaan liittyviä vaatimuksia. Näin ollen vaarana on, että lakisääteisyys monimutkaistaisi ja jäykistäisi tarpeettomasti menettelyä myös sisällöllisten ja teknisten vaatimusten kautta.

Kaiken kaikkiaan kaupunkiseutusuunnitelmalle esitetyt vaatimukset ja menettelyt olisivat varsin velvoittavia ja yksityiskohtaisia ottaen huomioon, että

suunnitelmalla ei olisi oikeusvaikutuksia eikä sitä tarvitsisi huomioida mitenkään esimerkiksi valtion viranomaisen toimesta tapahtuvassa alueidenkäyttöä koskevassa suunnittelussa esimerkiksi liikennejärjestelmän osalta taikka maakuntakaavaa laadittaessa. Vaarana on, että kunnat käyttävät huomattavan osuuden kaavoitusresursseistaan pakollisen ja monivaiheisen suunnitelman tekemiseen ilman erityistä suunnittelusta koituvaa lisäarvoa tai varmuutta MAL-sopimusten solmimisesta.

Pykäläluonnosten mukaan kaupunkiseutusuunnitelmaa laadittaessa tulisi noudattaa käytännössä pitkälti samoja menettelyä kuin kaavoituksessa. Kaupunkiseutusuunnitelmalle tulisi laatia selostus, johon sovellettaisiin vastaavia vaatimuksia kuin kaavaselostukseen. Kuntaliitto toteaa, että suunnitteluprosessin sujuvuuden kannalta on tärkeää, että osallistumisen ja vaikutusten arvioinnin laajuus harkitaan tarkoin suunnitelman tarkoituksen ja tavoitteen mukaan sen sijaan että noudatettaisiin käytännössä pitkälti oikeusvaikutteisille kaavoille asetettuja vaatimuksia. Kaupunkiseutusuunnitelman ollessa oikeusvaikutukseton vaikutusten arvioinnin ja osallistamisen soveltaminen ovat turhan raskaita prosesseja suhteessa hyötyihin. Selkeämpää olisi, että suunnitelmalle kirjoitettaisiin omat, räätälöidyt, osallistumista koskevat säännökset. Myös julkisen nähtäväksi asettamisen ja muutoksenhakumenettelyn merkitys jäisivät epäselviksi. Muutoksenhakuprosessit pidentäisivät merkittävästi seututasoisen suunnittelun kestoja nykyisestä ja hankaloittaisivat kaupunkiseudullisten suunnitelmien käyttöä MAL-sopimusten pohjana.

Kuntaliiton MAL-selvityksen ja ympäristöministeriön kaupunkiseutusuunnitelmaa koskevan kyselyn tulosten valossa voidaan todeta, että kaupunkiseudullinen suunnittelu toimii nykyisellään hyvin.

Nykyinen suunnittelukäytäntö noudattaa edustuksellisen demokratian periaatteita, sillä valmistelutyöhön usein osallistuu luottamushenkilöitä ja lopullinen suunnitelma hyväksytään luottamushenkilöiden toimesta. Kuntien toimintaa ohjaavat yleinen kuntia koskeva lainsäädäntö ja julkista toimintaa koskevat periaatteet. Kannatettavampaa olisi nykyisen menettelyn kehittäminen esimerkiksi osallistamista lisäämällä suunnitteluvaiheessa.

Ympäristöministeriön teki kyselyn kaupunkiseutusuunnitelmaan liittyen. Kyselyyn vastanneista noin 80 % arvioi, että kaupunkiseutusuunnitelma lisää heidän organisaatiossaan seudulliseen suunnitteluun käytettävää työmäärää ja resurssitarvetta. Vastaajista 42 % katsoi kaupunkiseutusuunnitelman lisäävän työmäärää ja resurssitarvetta merkittävästi. Työmäärän lisääntymisen nähtiin johtuvan osallistumisen ja vuorovaikutuksen sekä vaikutuksen arvioinnin järjestämisestä, mutta myös suunnitelmassa käsiteltävistä teemoista. Viherrakenne nostettiin vastauksissa esiin työmäärää lisäävänä teemana. Työmäärän lisääntymisen

arvioitiin johtuvan myös kuntien välisestä yhteydenpidosta, kuntien asiantuntijoiden yhteistyön lisääntymisestä ja uuden lähtötiedon tuottamisesta.

Yleiskaava (5 luku)

Kuntaliitto pitää hyvänä, että jatkossakin yleiskaavoitus ja asemakaavoitus säilyvät omina suunnitelmamuotoinaan. Kunnan yleiskaavoituksen merkitys alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä vahvistuisi, mikä on kannatettava kehityssuunta. Esitykseen sisältyy kannatettavat ehdotukset yleiskaavan ja asemakaavan yhteiskäsittelystä (34 §) sekä yleiskaavan ja asemakaavan suhteen joustavoittamisesta (31 §). Yleiskaavoituksen osalta kannatettava ehdotus on suoraan rakentamista ohjaavien yleiskaavojen käyttöalan laajentaminen. Kaupan ohjauksen sääntelyn selkeyttäminen ja siirtäminen kokonaan kuntakaavoituksen piiriin ovat perusteltuja ehdotuksia. Yleiskaavan merkitys kaupan sijainnin ohjauksessa korostuisi.

Lakiluonnoksen mukaan säädettäisiin uusista ja aiempaa täsmällisemmin ilmaistusta laadullisista tavoitteista yleiskaavoitukseen liittyen. Uusia tai aiempaa täsmällisempiä vaatimuksia annettaisiin palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden saavutettavuutta, liikennejärjestelmän toimivuutta, keskusta-alueiden palveluiden kehittämisedellytyksiä, viherrakenteen jatkuvuutta, asuntotuotannon riittävyys ja monipuolisuuden edellytyksiä, asuinalueiden välisen haitallisen eriytymiskehityksen ehkäisyä, kiertotalouden edellytyksiä sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja vaalimista koskien. Näistä vaatimuksista seuraa kunnille uusia tai laajentuvia, osin vaikeasti huomioitavissa olevia, vaatimuksia kaavoitusmenettelyssä.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että kaupunkiseutukysymykset tulisivat osaksi yleiskaavan laadullisia vaatimuksia. Käytännössä vaatimus tarkoittaisi - ainakin niillä kaupunkiseuduilla, joilla kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen on pakollista -, että oikeusvaikutuksettomaksi luonnehditulle kaupunkiseutusuunnitelmalle näyttäisi syntyvän tosiasiallisesti oikeusvaikutuksia, mikä on vastoin tarkoitusta kaupunkiseutusuunnitelman oikeusvaikutuksettomuudesta.

Lisäksi Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota siihen, että yleiskaavoja koskeva siirtymäsäännös (380 §) vaikuttaisi tosiasiallisesti taannehtivan luonteisesti lainvoimaisiin yleiskaavapäätöksiin, mikä ei ole periaatteellisesti hyväksyttävää. Esitetyn kaltainen taannehtiva sääntely vaikuttaisi välittömästi ja ennakoimattomasti maisemallisten arvojen säilymiseen.

Siirtymäsäännöksissä ei ole siirtymäaika oikeusvaikutuksettomien yleiskaavojen osalta. Kuntaliitto esittää, että lakiin sisältyisi siirtymäaika tällaistenkin yleiskaavojen osalta.

Yleiskaavan laatimisen ajaksi määrättävien rakennuskiellon ja toimenpiderajoituksen enimmäiskestoajaa lyhennettäisiin nykyisestä 15 vuodesta 10 vuoteen (28 §). Enimmäiskestoajan lyhentämistä ei ole juurikaan perusteltu. Tulee vielä harkita sen pitämistä ennallaan yleiskaavaprosessien vaatiman ajan vuoksi huomioiden myös, että lakiluonnoksen perusteella yleiskaavoituksen rooli korostuisi sekä sen laatimisen yhteydessä tehtävien selvitysten määrä kasvaisi.

Kuntaliitto esittää myös yleiskaavan laatimiskustannusten perimismahdollisuuden laajentamista muihinkin yksityisen edun vaatimiin yleiskaavoihin kuin vain vapaa-ajan ranta-asumisen ja tuulivoiman yleiskaavoihin.

Asemakaava (6 luku)

Myös asemakaavojen osalta laissa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin laadullisista vaatimuksista. Uudet, uudelleen muotoillut tai nykyistä laajemat laadulliset vaatimukset koskisivat asuinalueiden monipuolisuutta ja alueiden välisen haitallisen eriytymiskehityksen ehkäisyä, keskusta-alueiden palveluiden kehittämisedellytyksiä, liikenteen järjestelyjen toimivuutta ja turvallisuutta sekä vähähiilisen liikkumisen, erityisesti joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten toteutumista sekä viherympäristön riittävyttä kaavoitettavalla alueella tai sen lähiympäristössä. Näistä vaatimuksista seuraa kunnille uusia tai laajentuvia vaatimuksia kaavoitusmenettelyssä.

Uusien laadullisten vaatimusten myötä asemakaavoituksen selvitysvelvoitteet laajenevat asiallisesti. Herää kysymys, miten yksittäisessä asemakaavassa voidaan ottaa huomioon kokonaisvaltaisia asioita kuten ”asuinalueiden monipuolisuus” tai ”eriytymiskehityksen ehkäisy”. Käytännössä epäselväksi jää, tuleeko vaatimusten asiamukaiseksi selvittämiseksi myös muutoin selvittää teemoja nykyistä laajempaan kokonaisuuteen ja pyrkiä hallitsemaan nykyistä laajempia kokonaisuuksia esimerkiksi melko rajattujen asemakaavahankkeiden yhteydessä. Tulisi vielä arvioida, kuuluisivatko jotkin asemakaavoituksen yhteyteen esitetyt laadulliset vaatimukset ennemmin yleiskaavoituksen yhteyteen tai esimerkiksi maapolitiikan keinoin, kuten tontinluovutuksen keinoin, edistettäväksi.

Lakiluonnoksessa esitetään uutena menettelynä asemakaavan ajanmukaisuuden arviointia purkamislupa-asioihin liittyen (47 §). Tämä olisi uusi menettelyvelvoite kunnille.

Aloiteoikeuden kirjaaminen erityislakiin käsittelyaikavaatimuksin

Kuntaliitto pitää tarpeettomana kunnan jäsenen aloiteoikeuden kirjaamista erityislainsäädäntöön (KRL 49 §). Aloiteoikeudesta ja aloitteeseen

vastaamisesta säädetään jo nyt kuntalaissa. Toukokuussa 2021 voimaan tullessa kuntalain muutoksessa aloiteoikeus on laajennettu kaikkiin kunnan jäseniin kunnan ulkopuolella asuvat/toimivat kiinteistönomistajat mukaan lukien. Kuntalain sääntely turvaa kunnan jäsenten mahdollisuudet aloitteiden tekemiseen.

Mikäli kuitenkin aloiteoikeuden lisäämisen katsottaisiin selkeyttävän kiinteistönomistajan asemaa, aloiteoikeus tulisi täsmentää muotoon: *”Kiinteistönomistajalla on oikeus tehdä perusteltu aloite asemakaavan muuttamiseksi. Aloite on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.”* Muutoin aloitteet käsiteltäisiin soveltuvien osin niin kuin kuntalaissa säädetään. Käsittelyn määräajasta ei säädetä enää kuntalaissa, vaan kuntalain muutoksen yhteydessä on todettu hallintolain yleisen säännön viivytyksettömästä käsittelemisestä olevan riittävä. Kuntaliitto pitää aloitteen käsittelylle asetettua neljän kuukauden määräaikaa tarpeettomana, keinotekoisena ja yleisesti ongelmallisena erityislainsäädännön kehityssuuntana.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että kunnallisen itsehallinnon, julkisen vallan luotettavan ja yhdenvertaisen käyttämisen kuin käytännön toiminnan järjestämisen ja kuntatalouden kannalta ongelmallista, valmistelun kuluessa esille nousutta säännöstä asemakaavan antamisesta maanomistajan laadittavaksi ei ole sisällytetty lakiluonnokseen. Kuntaliiton tutkimuksen (Linda Toivonen: Kumppanuuden monet muodot - Tutkimus yhteistyöhön perustuvan kaavoituskäytännön yleisistä periaatteista 2021, Acta-julkaisu nro 279) mukaan yksityisen ja julkisen tahon kaavoitus- ja suunnitteluyhteistyöhön on toimivia malleja ja nykylainsäädäntö mahdollistaa monenlaiset kumppanuuskaavoituksen yhteistyömuodot. Kuntien, maanomistajien ja muiden yksityisten toimijoiden yhteistyö kaavoituksessa on lisääntynyt maankäytön suunnittelun hankkeistumisen myötä.

Maapolitiikka ja kaavojen toteuttaminen

Lakiluonnoksen valmistelussa ei ole riittävästi tunnistettu keskeisiä kasvukeskusten yhdyskuntarakentamisessa. Kasvukeskuksissa rakentaminen on jo nyt merkittävältä osin täydennysrakentamista, jossa myös kuntien maanhankintatarve kohdistuu enenevässä määrin jo rakennettuihin alueisiin. Lakiesitys tulee vaikeuttamaan ja hidastamaan merkittävästi täydennysrakentamisen prosesseja ja nostamaan asumisen hintaa, kun kysyntää vastaava asuntotarjontaa ei ole mahdollista toteuttaa kohtuullisessa aika-aulussa. Lisäksi nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain rakennettujen alueiden kehittämisessä maanomistajien keskinäisten intressien yhteensovittamiseen kannustava kehittämisalueluokitus on poistettu lakiesityksessä kokonaan ilman perusteluja. Kuntasektorin jo valmistelun aikana esittämän kannan mukaan menettelyä olisi tullut kehittää edelleen vastaamaan käytännön tarpeita nykyistä paremmin.

Lakiluonnos sisältää nimenomaisia menettelyvelvoitteita maapolitiikan ohjelman laatimiseen ja tiedottamiseen liittyen. Lisäksi laissa olisi nimenomaisia velvoitteita maapolitiikan toimien seurantaan, raportointiin ja näistä tiedottamiseen liittyen. Kuntalaissa ja hallintolaissa jo kirjattujen ja yleisesti noudatettavien periaatteiden ja vaatimusten kirjaaminen erityislakiin yhden teeman, maapolitiikan harjoittamisen, kohdalle ei ole perusteltua. Maapolitiikan kirjaukset ja uudet raportointivelvollisuudet ovat liian tarkkoja ja ne johtaisivat tarpeettoman raskaaseen hallintoprosessiin, mikä on ristiriidassa kokonaisuudistuksen keskeisen tavoitteen, prosessien sujuvuuden edistämisen kanssa. Ehdotettu menettely luo monivaiheisen ja jäykän hallintokäytännön ja voi heikentää kuntien maapoliittista asemaa. Alueiden suunnittelu ja toteuttaminen hidastuisi ja resurssitarpeet lisääntyisivät.

Laki sisältäisi aiempaa tarkempaa sääntelyä yhdyskuntarakentamisen kustannusten määrittelystä. Esitettyjen maanomistajan kustannusvastuusta vapauttavien säännösten yhteisvaikutuksena kuntien kustannusvastuu kaavojen toteuttamisessa lisääntyy.

Kunnan kustannusvastuun kasvu huonontaa kuntien taloudellisia mahdollisuuksia kaavoittaa yksityisessä omistuksessa olevaa maata. Ministeriön lakiluonnoksen toteutuessa kaavan toteuttamisen kustannukset pystyttäisiin kattamaan vain erittäin suurta arvonnousua tuottavissa hankkeissa, joissa myös maanomistaja osallistuu kaavan toteuttamisen kustannuksiin. Tämä johtuu siitä, että lakiluonnoksessa ollaan poistamassa katualueiden ilmaistuovutusvelvollisuutta sekä poistamassa maanomistajan kustannusvastuu kaikilta säädetyn kerrosneliömetrirajan alle jääviltä kaavahankkeilta. Kuntalaisten yhteinen vastuu yksityisen tahon omistuksessa olevan alueen kaavoittamisen kustannuksista laajenisi merkittävästi ja siirtyisi veroina maksettavaksi.

Lakiesityksen perusteella myös korvaustilanteet tulisivat yleistymään, jolloin tulisi niin ikään huomioitavaksi lunastuslakiin ehdotetun 15 % korvauslisän vaikutus korvauksiin.

Kunnan maapolitiikka (20 luku)

Kuntalaissa ja hallintolaissa jo kirjattujen ja kuntaa velvoittavien sekä yleisesti noudatettavien hyvän hallinnon periaatteiden ja vaatimusten kirjaaminen erityislakiin ei ole perusteltua. Toimintatapojen kehittämisessä ensisijaista on informaatio-ohjaus ja oma toiminnan kehittäminen, tällaisia tilanteita varten ei ole tarpeellista aiempaa raskaamman erityislainsäädännön laatiminen.

Kuntaliitto vastustaa maapoliittisen ohjelman laatimiseen liittyvän tarpeettoman vuositasen raportointibyrokration lisäämistä normaalin

talousarviotarkastelua koskevan raportoinnin rinnalle. Kuntalaisten käytännön tarvetta palveleva tarkastelutaso on valtuustokausittain.

Kuntaliitto oudoksuu lakiluonnoksen (137 §) ajatusta maapolitiikan laatimiseen ja muuttamiseen liittyvästä erityisestä tiedoksiantamisesta kiinteistönomistajien paikallisille rekisteröidyille yhdistyksille ja muille yhteisöille. Ehdotus sivuuttaa täysin yleisen tiedottamisen keskeisen roolin kunnan toiminnassa sekä digitalisaation siihen tuoman kehityksen.

Kuntaliiton näkemys on, että maapolitiikan nykysääntely toimii hyvin. Kuntaliitto painottaa, että kehittämisaluemenettelyä tulisi kehittää, ei poistaa lainsäädännöstä. Osa-alue, jonka on maapolitiikan alalla laajasti katsottu tarvitsevan uudistamista, on kehittämisaluemenettely. Nyt kehittämisaluemenettelyä ehdotetaan kokonaan poistettavaksi lainsäädännöstä. Lakiin tulisi lisätä toimivat työkalut, joilla voidaan ratkaista yksityisten tahojen keskinäinen tasapuolinen kohtelu. Uuden kaavan tuoma lisäarvo ja kustannukset tulisi jakaa nykyisen maanomistuksen suhteessa.

Maanomistajan velvollisuus osallistua kunnan yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin ja maankäyttösopimukset (21 luku)

Lakiluonnoksessa nykyisessä MRL:ssä kehittämiskorvausmenettelyyn kytkettyä, maanomistajan kerrosneliömetripohjaista kustannusvastuun vapautusrajaa (MRL 91 c § 4 mom) esitetään laajennettavaksi asuntorakentamisesta kaikenkokoiseen rakentamiseen (KRL 142 § 1 momentti). Kustannusvastuun syntymisen rajaa esitetään laskettavaksi MRL:n kehittämiskorvausmenettelyn 500 kerrosneliömetristä 250 kerrosneliömetriin. Velvollisuus maksaa toteuttamismaksu ei koskisi kiinteistönomistajaa, jonka omistamalle alueelle osoitetaan asemakaavassa lisää rakennusoikeutta asuntorakentamiseen enintään 250 kerrosneliömetriä tai muuhun rakentamiseen lisää rakennusoikeutta enintään tätä arvoltaan vastaava määrä.

Kuntaliitto vastustaa kaavan toteuttamisen kustannusvastuusta vapauttamista perustuen kerrosneliömetreihin riippumatta kerrosneliömetrien määrästä. Kerrosneliömetrin arvo vaihtelee erittäin paljon rakennusoikeuden tyypistä ja sijainnista sekä suhdanteista riippuen kunnan sisällä sekä kuntien kesken eri puolilla maata. Koska kerrosneliömetripohjainen kustannusvastuusta vapauttaminen kohtelee kuntalaisia huomattavan epätasa-arvoisesti, sitä ei käytetä kuin poikkeustapauksissa jossakin kunnassa. Näissäkin tilanteissa kustannusvastuuta pyritään kiertämään pilkkomalla maanomistus niin pieniin osiin, että kustannusvastuuta ei tule yhden omistajan rakennusoikeuden määrän jäädessä alle säädetyn rajan. Yleensä kustannusvastuun alennus kunnissa määritellään 1-2 paikallisen omakotitontin arvon mukaan. Alennuksesta huolimatta maanomistaja osallistuu kustannuksiin aina katualueen ilmaisluovutuksen kautta, jota ministeriö nyt siis esittää poistettavaksi.

Kerrosneliömetripohjaisen kustannusvastuun vapautuksen asemesta kaikkien maanomistajien tulisi osallistua kaavan toteuttamisen kustannuksiin tasapuolisesti aina kaavan tuoman arvonnousun suhteessa. Kuntien tulisi voida myöntää euromääräinen alennus kustannusvastuuseen. Kuntaliiton ehdotus toteuttamismaksua koskevaksi säännökseksi on seuraava: "Kiinteistönomistajan kaavan toteuttamisen euromääräinen kustannusvastuu, toteuttamismaksu on vähintään 10 % ja enintään 70 % kiinteistönomistajan tarkoitetun alueen arvonnoususta. Kunta voi päättää alhaisemmastakin kunnassa tai kaa-voitettavalla alueella sovellettavasta toteuttamismaksun ylärajasta (% arvonnoususta). Toteuttamismaksusta voidaan sopia maankäyttösopimuksessa tai kunta voi päättää perittävästä toteuttamismaksusta erikseen. Kunta voi päättää maanomistajille myönnettävästä euromääräisestä alennuksesta kustannusvastuuseen. Kunta voi päättää euromääräisestä alarajasta, jonka yli menevästä arvonnoususta toteuttamismaksun määrä lasketaan. Kunnassa käytettävät korvausperusteet on julkaistava kunnan maapoliittisessa ohjelmassa." Esitetty toteuttamismaksu ei ole vero, vaan kunnalle aiheutuvia kustannuksia korvaava suoritus. Mikäli KRL:a ei tulla säätämään, MRL:n kehittämiskorvausmenettelyn (MRL 91 c § 4 mom) kerrosneliömetripohjainen kustannusvastuun vapautus tulisi korvata edellä esitetyllä euromääräisellä alennuksella kustannusvastuuseen.

Kuntaliitto vastustaa maankäyttösopimuksia koskevan sopimusvapauden heikentämistä. Sopimusvapauden kattavuus on epäselvä ministeriön lakiluonnoksessa. Nykyisessä MRL:n 91 b § 3 momentissa säädetään sopimusvapaudesta kehittämiskorvausta koskevien säännösten estämättä. Esitetyssä KRL 140 §:n 4 momentissa säädetään, että maankäyttösopimuksella voidaan toteuttamismaksua koskevien säännösten rajoittamatta laajemminkin sopia osapuolten välisistä oikeuksista ja velvoitteista. Edelleen esitetyn 140 §:n 5 momentin mukaan kunnan on määrättävä maapolitiikan ohjelmassa maankäyttösopimuksissa käytettävät maankäyttömaksujen perusteet, jos kunta sopimustoiminnassaan merkittävästi poikkeaa jäljempänä tässä luvussa säädettyistä maksun määräämisen perusteista. Tällä hetkellä sopimusvapaus on ehdoton pääsääntö maankäyttösopimuksia tehtäessä. Kehittämiskorvauspäätöksiä on tehty MRL:n voimassaoloaikana ainoastaan muutamia, koska se ei ole ollut käytännössä toimiva menettely, jolla kunta voisi ratkaista kaavan toteuttamisen kustannusten kattamisen sekä varmistaa kaavan toteutumisen vastaavasti kuin maankäyttösopimuksilla. Mikäli sopimukseen kaavan toteuttamisen kustannusten kattamisesta ei ole päästy, on etsitty muita maankäyt-
töratkaisuja tarvittavan rakennuspaikkatarjonnan turvaamiseksi kestävän kuntatalouden ja hyväksyttävän veroasteen puitteissa. Nykyisellään MRL:n kehittämiskorvauksen säännöksiä käytetään, mikäli kunta päättää määrätä kehittämiskorvauksen. Ministeriön lakiluonnoksen mukaan kaavan toteuttamisen kustannusten yksityiskohtaisesta määrittelystä ja seurannasta toteuttamismaksun määräämistä varten saattaisi käytännössä tulla MRL:stä

poiketen lakiin kirjoitettu pääsääntö. Kunnat voisivat poiketa menettelystä määräämällä siitä maapoliittisessa ohjelmassa. Esityksessä on epäselvää, mikä tässä yhteydessä on jatkossa maapoliittisen ohjelman luonne ja sitovuus maankäyttösopimusten valmisteluun ja toteuttamiseen liittyen. Nykyisellään maapoliittinen ohjelma on valmistelua ohjaava strateginen linjaus. Tulisiko maapoliittisesta ohjelmasta julkaisualusta kunnan päätöksille? Lakiluonnoksen 140 § 5 momentin mukainen määrittely- ja julkaisuvaatimus maapoliittisessa ohjelmassa tarkoittaisi käytännössä myös, että kaikkien maankäyttösopimuksia käyttävien kuntien eli käytännössä kaikkien kuntien tulisi laatia maapoliittinen ohjelma.

Ministeriön lakiluonnoksessa on epäselvää, mikä on sopimusvapauden yksityiskohtainen kattavuus suhteessa kaavan toteuttamista koskeviin KRL:n säännöksiin. On epäselvää, mitä lain 21 luvun säädöksiä kunta voisi jättää noudattamatta omalla päätöksellään. Epäselvyys tulisi aiheuttamaan merkittävästi lisää valitusmahdollisuuksia ja viivettä kaavoitukseen sekä kaavojen toteuttamiseen.

Maankäyttösopimusten osalta lakiluonnos on sekava ja luo tarpeettomasti uusia termejä. On epäselvää, miten eri rinnakkaisiin termeihin sidottuja velvoitteita käytetään toisiin termeihin liittyen. Esitys vaarantaa nykyisten maankäyttösopimusten toimivan käytön osana kunnan maapolitiikkaan kuuluvien tehtävien hoitamista.

Lakiluonnos sisältää nykyistä tarkempaa sääntelyä yhdyskuntarakentamisen palveluiden toteuttamisen ajankohdasta. Toimenpiteet tulisi toteuttaa 15 vuodessa. Maksu olisi palautettava, siltä osin kuin palvelua ei ole tuotettu määräajassa. Kuntaliitto huomauttaa, että sitova enimmäismääräaika ei ole kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukainen toteuttamisen ohjelmoinnin kannalta.

Lakiluonnoksen siirtymäsäännöksiä (365 ja 376 §) tulisi täsmentää siten, että maankäyttösopimukset, jotka liittyvät lain voimaantulohetkeä ennen vireille tulleeseen asemakaavaan tai sen muutokseen katsotaan vireillä olevaksi asiaksi.

Katualueiden ilmaislouvutuksen poistaminen

Kuntaliitto vastustaa katualueen ilmaislouvutusvelvollisuuden poistamista. Ilmaislouvutusvelvollisuuden poistaminen tulisi siirtämään katualueen hankintakustannukset alueen kaikkien maanomistajien yhteisesti maksettavaksi osana kunnan perimää maankäyttömaksua. Vaihtoehtoisesti nousevat maanhankintakustannukset siirtyisivät kaikkien veronmaksajien yhteisesti maksettavaksi. Jos katualueen ilmaislouvutusvelvollisuudesta ja katualueen

korvauksesta luovutaan, vastaava osallistumisvastuu kaavan toteuttamisen kustannuksiin tulee kirjata lakiin.

Ministeriö esittää arvonnousuun suhteutetun kustannusvastuun ylärajan nostamista 60 %:sta 70 %:iin. Tällä ylärajan nostamisella ei ole käytännön vaikutusta kustannusvastuun toteutumiseen. On huomattava, että nykyisellään maanomistaja osallistuu aina kaavan toteuttamisen kustannuksiin katualueen ilmaislouovutuksen kautta. Ministeriö ehdottaa nyt kuitenkin katualueen ilmaislouovutuksen poistamista laista. Ehdotettu korotus ei korvaa tätä menetystä kunnalle.

Katualueen ilmaislouovutuksen käyttöä koskeva siirtymäsäännös on ajallisesti liian lyhyt ja tarkoittaa käytännössä, että suuri osa nykyisissä kaavoissa osoitetuista katualueista tulee kuntien hankittavaksi lunastuslain mukaisesti. Lausunnoilla olleen lunastuslain muutosesityksen mukaan markkinahintaa korotetaan lunastustilanteessa 15 %:lla, joka kertaantuu käytännössä maanhinnassa jatkuvasti suhdanteista riippumatta. Voidaan arvioida, että esitetyn 15 vuoden toteuttamisajanjakson kuluessa katumaan hinta tulee nousemaan puhtaasti hallinnollisilla päätöksillä kunnassa moninkertaiseksi nykytasoon verrattuna. Lisäksi tulisi ottaa huomioon erityisesti siirtymävaiheen henkilöstöresurssien merkittävä lisätarve ja henkilöstöresurssien valtakunnallinen huono saatavuus sekä kustannusvaikutukset kuntiin.

Esitys on siirtämässä kuntien katualueiden haltuunotto- ja kiinteistönmuodostustehtävät käytännössä lähes kokonaan valtion virastolle (MML). Esityksen mukaan yleiset alueet esitetään hankittavaksi jatkossa lunastamalla katualueen ilmaislouovutuksen asemesta. Mikäli esitetty lunastuslainsäädännön uudistus etenee sisältäen korvaukselle maksettavan prosenttikorotuksen, lopputuloksena on lunastustilanteessa maksettava vapaaehtoista kauppaa korkeampi korvaus, joka lisää kuntien kustannuksia vastaavasti. Esitetyt lakimuutokset tulevat vaikeuttamaan ja hidastamaan kuntien rakennetun ympäristön toteuttamisprosesseja merkittävästi, koska valtion virastolla ei ole mahdollisuutta toimia tehokkaana osana kunnan nykyaikaista rakentamisprosessia. Muutosehdotus tarkoittaa, että kiinteistönmuodostukseen liittyvä rekisteröintiä edeltävä työ ja kustannukset jäävät kokonaan edelleen kuntien vastuulle ja maksettavaksi. Käytännössä valtion virasto laskuttaa itselleen kunnan tekemästä työstä.

Kuntaliitto esittää, että mikäli nykymuotoisesta katualueen ilmaislouovutuksesta päätetään luopua, katualueet siirtyvät kunnan omistukseen, alueet otetaan haltuun sekä erotetaan kiinteistöiksi nyky-lainsäädännön mukaan. Ainoastaan kaikki korvaukset määrätään tarvittaessa lunastustoimituksessa. Näin vältettäisiin kuntien kokonaisprosessien vaikeutuminen nykyisestä.

Katualueiden haltuunottomenettelyä lunastustilanteessa tulisi uudistaa sekä nykyisessä MRL:ssa, että ministeriön esittämässä KRL:ssa. Katualueiden haltuunoton lunastustilanteessa tulisi tapahtua lunastuslaista poiketen heti toimituksessa tehtävän maastokatselmuksen jälkeen. Menettely vastaisi maantieteellaisissa säädettyä siten, että kunta kadunpitäjänä saa aina katualueet haltuunsa heti haltuunottokatselmuksessa ilman erillisiä perusteluja.

Haltuunottoa ei tulisi sitoa ennakkokorvausten maksuun. Ennakkokorvaukset määrättäisiin viiveittä haltuunoton jälkeen ja niille suoritettaisiin vuotuista korkoa. Tällä menettelyllä päästäisiin rakentamaan nopeammin, jolloin lunastajalle syntyisi säästöjä ja maanomistaja saisi korkoa korvaukselle hallinnan ja käyttöoikeuden menetyksen ajalta ennen korvausten maksamista.

Kunnan lunastusoikeuden piirissä olevien kiinteistöjen lunastuskorvausta määritettäessä olisi syytä tarkentaa säännöksiä siten, että kunnan kaavaratkaisun maanomistajalle tuoma hyöty otetaan huomioon lunastuskorvauksessa. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa kaduksi otettavan tontinosan lunastuskorvauksen (maapohja-, haitta ja vahingonkorvaukset) kompensoinnilla osittain tai kokonaan jäljelle jäävän omistusyksikön (tontti tai tonttiryhmä, jolla on sama omistaja) lisärakennusoikeuden nettoarvolla. Muutos helpottaisi erityisesti täydennysrakentamiskaavojen kaavatalouden tasapainottamista ja niiden toteuttamista. Täydennysrakentamiskaavojen edellytyksenä on yhä useammin katualueen leventäminen lisärakentamisen vaatiman puuttuvan jalkakäytävän tai vieraspysäköinnin tarpeisiin, joita ilman maanomistaja ei uuden kaavan mukaista tonttiaan voi toteuttaa. Helsingissä jo nykyinsäädäntö ja korkeimman oikeuden tuore ennakkoratkaisu (KKO 2021:63) johtavat helposti lunastuskorvauksiin, jotka voivat olla moninkertaiset jalkakäytävän tai kadunlevennyksen rakentamiskustannuksiin nähden. Tätä ei voi pitää oikeudenmukaisena, koska nämä maanomistajaa pääosin hyödyttävät kustannukset maksetaan muilla kuntalaisilla.

Haitankorvaukset (24 luku)

Haitankorvauksia koskevien säännösluonnosten perusteella jää epäselväksi, missä käytännön tilanteissa kunnalla voisi olla korvausvelvollisuus. Korvaustilanteiden arvioidaan yleistyvän nykyisestä huomioiden erityisesti lakiluonnoksen 170 §:ssä ehdotettu uusi metsän käytön rajoituksia koskeva korvaussäännös sekä korvausvelvoitteiden laajentaminen määräaikaisen haitan korvaamiseen (169 § ja 170 §).

Lakiluonnoksen 170 §:n mukaan korvauksia koskevat yleiset säännöt eivät koskisi metsänkäyttöön liittyvien rajoitusten korvaamista. Säännöksen 1 momentin mukaan kiinteistön omistajalla on ”muualla tässä laissa säädetyn esitämättä” oikeus korvaukseen. Olisi esimerkiksi mahdollista, että

korvausvelvollisuus syntyisi 170 §:n perusteella, vaikka kyseiselle maanomistajalle osoitettaisiin rakennusoikeutta samassa yhteydessä (esimerkiksi rantaosayleiskaavat). Myös tässä säännöksessä tulisi olla tasapainottava elementti niihin tilanteisiin, joissa samalla kaavalla maanomistaja saa hyötyä.

Nykyisin MRL:ssa oleva lunastus- ja korvausvelvollisuutta koskeva rajausta "Tässä momentissa tarkoitettu lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea maa- ja metsätaloutta varten osoitettua aluetta vain, jos kaavassa on asetettu sen käyttöä koskevia erityisiä rajoituksia." jätettäisiin pois 169 §:stä. Lakiluonnoksessa maisematyölupaa koskevan 216 §:n 3 momentin suhde haitankorvausluvun korvaussäännöksiin ei ole selkeä yleensä eikä erityisesti korvausvelvollisen tahon osalta.

Lisäksi lakiluonnoksen 170 §:n yhteydessä ei ole tunnistettu luonnonsuojelulakiin ehdotettua uhanalaisten luontoarvojen huomioonottamisvelvoitetta. Kyseessä olisi uudenlainen sääntelyratkaisu, jossa luonnonsuojelulain vaatimukset täydentävät kaavoituksen sisältövaatimuksia. KRL:n puolella taas on epäselvää, kohdistuisiko mahdollinen korvausvastuu valtiolle vai kunnalle. Lainsäädäntöuudistusten seurauksena näyttää syntyvän tilanne, jossa kaavoihin tulisi sisällyttää nykyistä enemmän metsänkäyttöä koskevia rajoituksia niin lakiluonnoksen omien säännösten kuin muunkin lainsäädännön perusteella. Siten myös korvausvelvoitteiden voidaan arvioida kasvavan nykyisestä. On yksiselitteisesti voitava todeta, miltä osin korvausvelvollisuus kuuluisi kunnalle ja miltä osin valtiolle. Kuntaliiton näkemyksen mukaan mm. luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden vuoksi lain kaavoihin vaatimien rajoitusten korvaaminen kuuluu valtiolle. Kuntaliitto katsoo, että vastuiden jakautumisesta tulisi käydä laajempi periaatteellinen keskustelu eikä kysymystä tulisi käsitellä pienissä paloissa eri sektorilakien yhteydessä.

Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu, että korvausvelvoitteiden laajentamisella ja korvaustilanteiden yleistymisellä voi olla lainsäädännön kokonaistavoitteiden kannalta ei-toivottuja vaikutuksia esimerkiksi siten, että rahat tai lupa -periaatteen tilanteissa aiempaa useammin myönnettäisiin lupa kaavan rajoituksista poikkeamiseksi rajoituksen korvaamisen asemesta taikka jos kaavanlaatimisessa tultaisiin välttämään rajoitusten asettamista korvausvelvoitteiden vuoksi. Seurauksena voi olla, että lainsäädännön tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu.

Lisäksi haitankorvauksia koskevassa luvussa viitataan lunastuslain soveltamiseen. Tämä viittaus kattaa myös korvauksien lisäksi koskevan mahdollisen lunastuslain sääntelyn, jolloin myös kaikki luvun perusteella maksettavat korvaukset tulisivat maksettaviksi 15 %:n korotuksin. Korvaussäännöksiä sovellettaisiin myös ennen KRL:ia voimaan tulleisiin kaavoihin, mikä tarkoittaisi

sellaisia metsänkäytön rajoitusten korvaustilanteita, joita ei ole kaavoitusvaiheessa voitu ennakoida.

Yleisten alueiden suunnittelu ja rakentaminen (18 luku)

Yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen ehdotetaan sovellettavaksi nykyistä laajempia osallistamis- ja vuorovaikutusmenettelyjä. Katujen lisäksi myös puistojen ja muiden vastaavien yleisten alueiden luovuttamisesta yleiseen käyttöön tulisi jatkossa tehdä hallintopäätös. Lisäksi jatkossa säädettäisiin yleisten alueiden laatuvaatimuksista ja suunnittelusta nykyistä laajemmin. Tietomallimuodon vaatimus tulisi koskemaan jatkossa myös yleisten alueiden suunnittelua. Nämä vaatimukset ovat uusia velvoitteita kunnille. Osa ehdotetuista menettelyistä on myös omiaan lisäämään mahdollisuuksia muutoksenhauille ja siten hidastamaan alueiden toteuttamista.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota kadunpito-käsitteen poistamiseen laista. Poistoa perustellaan siirtymisellä käyttämään katujen ja yleisten alueiden toteuttaminen -käsitettä ja todetaan tämän sisältävän mainittujen alueiden suunnittelun ja rakentamisen. Perustelutekstissä suunnittelun ja rakentamisen todetaan voivan sisältää myös alueen kunnostamisen sekä muut perusparannustyöt. Vakiintuneen kadunpito-käsitteen sisältö on kuitenkin laajempi: siihen sisältyy suunnittelun ja rakentamisen lisäksi myös kunnossa- ja puhtaanapito. Kunnostaminen ei käsitteenä vastaa kunnossapitoa eikä puhtaanapito sisälly käsitteisiin, joten uudet käsitteet eivät siten kokonaisuudessaan korvaa kadunpito-käsitettä ja tämä tulisi huomioida käsitteiden määrittelyssä. Epäselvyyttä voi aiheuttaa, että vaikka kadunpito-käsitteestä luovutaan, kunnan kadunpitoapäätös-käsite kuitenkin säilyisi.

Luonnoksen 118 §:n 1 mom tekstissä *“Jos kunnan hallussa olevalla yleisellä alueella sijaitseva infrarakenne vaikeuttaa asemakaavan toteuttamista tai kadunpitoa...”* esiintyy termi kadunpito, vaikka siitä on luonnoksessa päätetty luopua. Tähän kohtaan tulisi ilmaisutavan loogisuuden ja kattavuuden vuoksi tehdä tekninen muutos, esim. muotoon *“Jos kunnan hallussa olevalla yleisellä alueella sijaitseva infrarakenne vaikeuttaa asemakaavan tai yleisen alueen toteuttamista taikka sen kunnossa- tai puhtaanapitoa...”*

Lakiluonnoksen 106 §:ssä säädettäisiin infralaitteen sijoittamisesta yleisellä alueella. Pykälässä on asetuksenantovaltuus kunnan oikeudesta pitää kartastoa tai tiedostoa johdoista ja johdonomistajan tiedontoimitusvelvoitteesta tätä tehtävää varten. On varmistettava, että siirtymäsäännöksiin turvataan tämä oikeus kunnalle ja tietojen toimitusvelvollisuus johdonomistajille pysytämällä nykyisen MRA:n säännökset voimassa, kunnes uusi kunnan nykyistä vastaavan oikeuden sisältävä asetus säädetään. Paras vaihtoehto olisi, että kunnan oikeudesta säädettäisiin suoraan laissa.

Lakiluonnoksen 107 §:ssä säädettäisiin yleisten alueiden laatuvaatimuksista ja suunnittelusta muun muassa näin: *“Aluetta toteutettaessa on mahdollisuuksien mukaan ja alueen luonne huomioon ottaen edistettävä ympäristön esteettömyyttä, liikkumisen kestävyyttä, luonnon monimuotoisuutta ja yhteiskunnan vähähiilisyyttä sekä ilmastomuutoksen hillintää ja ilmastomuutoksen aiheuttamiin muutoksiin ja riskeihin varautumista.”* On tarpeellista, että perustelujen mukaan muotoilu antaa kunnalle mahdollisuuden harkinnan jälkeen päätyä siihen, ettei jollakin alueella näitä tekijöitä voida ottaa huomioon. Samalla säännös kuitenkin Kuntaliiton näkemyksen mukaan lisää mahdollisuuksia eri intressiryhmien edustajien muutoksenhakuhalukkuudelle ja hidastanee alueiden toteutusta. Pykälään sisältyvä valtioneuvoston asetuksenantovaltuus antaa toisaalta mahdollisuuden säätää tiukkojakin vaatimuksia, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa alueen toteuttamisesta kunnalle aiheutuviin kustannuksiin.

Tontit (17 luku)

Ministeriön esityksessä KRL 102 § pykälässä säädetään tonttijakosuunnitelman laatimiskustannusten kattamisesta. Esityksen mukaan, jos tonttijakosuunnitelmaa muutetaan kiinteistönomistajan esityksestä ja muutos palvelee pääasiassa tämän yksityistä etua, kunnalla on oikeus saada kiinteistönomistajalta maksu suunnitelman muuttamisesta kunnalle aiheutuneista kustannukset. Kun esityksessä edellytetään sekä yksityisen aloitetta että muutoksen palvelevan pääasiassa tämän yksityistä etua, tonttijakosuunnitelmia jää kiinteistöjen omistajanvaihdosten yhteydessä korjaamatta, ellei kunta ryhdy siihen omalla kustannuksellaan. Säädestä tulisi tarkistaa siten, että kunnalla olisi oikeus laatia tonttijako kiinteistönomistajan kustannuksella, mikäli tonttijaon laatiminen palvelee pääasiassa tämän yksityistä etua myös ilman kiinteistönomistajan esitystä. Tonttijaon laatimisen kustannukset kohdistuisivat hyödynsaajalle veronmaksajien asemasta. Ensimmäisen tonttijaon laatimisesta ei esityksen mukaan voisi periä maksua toisin kuin nykyään (102 §).

Uutena lakitasoisena vaatimuksena olisi, että tonttijakosuunnitelma tulisi laatia tietomallimuotoisena (95 §).

Lakiluonnoksen 99 §:n 1 momentissa ehdotettua sääntöä tonttijaon kumoamisesta automaattisesti asemakaavan kumoamisen yhteydessä tulisi vielä tarkastella uudelleen, jotta haastavilta käytännön tilanteilta vältyttäisiin esimerkiksi tilanteissa, joissa asemakaava uusitaan jo rakennetulla alueella ilman, että on tarpeellista tehdä muutoksia tonttijakoon.

Hulevedet (19 luku)

Kuntaliitto huomauttaa, että hulevesien hallinnan säännösten osalta lainvalmistelun lähtökohtana oli, että hulevesisääntelyyn on tarpeen tehdä vain eräitä kuntien toivomia selvennyksiä ja tarkennuksia soveltamisen helpottamiseksi, eikä sääntely ole tässä vaiheessa laajojen periaatteellisten muutosten tarpeessa. Kuitenkin säännöksiä ja niiden perusteluja on muutettu oleellisesti. Muutosten seurauksena hulevesien hallintaa koskeva sääntely ei enää riittävästi tue kuntien edellytyksiä toimia hulevesien hallinnassa kokonaisvaltaisesti.

Kunnan hulevesimaksujen perimisen edellytyksiä on heikennetty ja hankaloitettu, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Toisaalta kuitenkin hulevesimaksujen laajempaa käyttöönottoa voidaan pitää välttämättömänä, jotta ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin kyetään vastaamaan monipuolisella ja tehokkaalla kunnan hulevesijärjestelmällä.

Säännöskohtaisia kommentteja hulevesiä koskevaan lukuun:

120 § Määritelmät

Pykälää ei ole muutettu, mutta sen perusteluja on muutettu olennaisesti 3 kohdan osalta. Perustelujen muutos muuttaa määritelmän nykyisin ymmärrettyä sisältöä ja tarkoitusta kuntien toimintaedellytyksiä heikentävään suuntaan.

Lakiehdotuksen perusteluissa ko. kohtaa on muutettu mm. siten, että hulevesijärjestelmän todetaan palvelevan välittömästi niitä rakennettuja kiinteistöjä, joiden hulevedet johdetaan järjestelmään ja välillisesti niitä rakennettuja kiinteistöjä, joiden vesiä ei johdeta järjestelmään, mutta joilla on mahdollisuus siihen liittyä. Kunnan hulevesijärjestelmän todetaan alueella palvelevan myös yleisten alueiden kiinteistöjä, kun sen avulla hallitaan yleisten alueiden kuten puistojen ja katualueiden hulevesiä.

Vaikutusalueen perusteita muutetaan oleellisesti aiemmasta perusteluissa.

Perustelun muutos em. tavalla voi johtaa vaikeisiin tulkintahaasteisiin vaikutusalueen määrittelyssä. Nykyisen lain perustelu on selkeä ja kunnan kannalta mahdollistavampi kuin nyt perusteluihin kirjattu selkeästi tulkinnanvaraisempi perustelu välillisestä hyötymisestä ja liittymisen mahdollisuudesta. Vaikka kiinteistöllä ei olisi suoraa liittymismahdollisuutta kunnan hulevesijärjestelmään, niin muiden alueiden hulevesien hallinnasta kiinteistö voi silti hyötymä. Esimerkiksi katujen ja puistojen hulevesien hallinnalla palvelaan paitsi katualueita ja puistoalueita myös muita kuin näitä yleisten alueiden kiinteistöjä. Perusteluista on siten poistettu aiemmin niissä hyvin esiintunut oleellinen perusajatus siitä, että kunnan hulevesijärjestelmän avulla

myös estetään hulevesien valumista esim. katu- tai puistoalueilta kiinteistöille. Kuntaliiton näkemyksen mukaan on olennaista, että tätä ajatusta ei poisteta määritelmän tarkoituksesta. Muutoin kunnissa vaikeutuu järjestelmän vaikutusalueen määrittely ja sen perusteleminen. Vaikutusalue on voitava määrittää kunnissa suhteellisen yksinkertaisesti aluetasolla, ei kiinteistökohtaisesti kuin vain poikkeustapauksissa. Vaikutusalueen määrittelyllä on huomattava vaikutus myös mahdollisuuteen periä hulevesimaksuja, koska kunnan maksun voi määrätä vain kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajille tai haltijoille. Kuntaliitto edellyttää tältä osin perustelujen korjaamista.

123 § Kiinteistön hulevesien johtaminen

Lakiluonnoksen 123 §:ssä ehdotettu muotoilu kiinteistön liittymisvelvollisuudesta kunnan hulevesijärjestelmään on ongelmallinen. Siitä puuttuu keskeinen periaate yleisen edun näkökulmasta: Kunnan keskitetyn hulevesijärjestelmän toteuttamisen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset eivät saisi vaarantua liittymisvelvollisuuden lievennysten tai vapautuskriteerien löyhemmän tulkinnan vuoksi. Kohtuullisuusharkinnan ei tulisi rajoittua vain yksilöön, vaan sen tulisi koskea myös yhteisöä ja yleistä etua. Perusteluista on myös poistettu 103 f §:ssä todettu selventävä seikka, että vapautukset eivät vapauta (kokonaan) hulevesimaksusta, koska kiinteistö voi silti hyötyä kunnan kokonaisjärjestelmästä. Tätä ajattelutapaa ei tulisi poistaa laista juuri yleisen edun vuoksi ja hulevesien hallinnan edistämisen mahdollistamiseksi jatkossa.

MRL:n sääntelyyn verrattuna lisättäisiin liittymisvelvollisuutta koskeva tarkennus, jonka mukaan velvollisuus kytketään kohtuullisuuden vuoksi kunnan hulevesijärjestelmän olemassaoloon kiinteistön läheisyydessä.

Pykälä on nyt esitetyssä muodossaan epäselvä ja jättää liittämismenettelyn epämääräiseksi. Kuntaliitto ehdottaa, että pykälä kirjoitettaisiin seuraavaan muotoon: *”Kiinteistön omistajan tai haltijan on johdettava kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään. Hulevesiä ei kuitenkaan ole velvollisuus johtaa kunnan hulevesijärjestelmään, jos kiinteistön hulevedet voidaan imeyttää kiinteistöllä, jos hulevedet johdetaan vesihuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoon tai jos kunnan laatiman arvioinnin perusteella kiinteistön ei ole mahdollista liittyä kunnan hulevesijärjestelmään.”*

124 § Kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän raja-kohta

Lakiluonnoksen mukaan kunnan on huolehdittava, että rajakohta määritetään kiinteistön välittömään läheisyyteen sopivaan paikkaan. Kuntaliiton näkemyksen mukaan sanamuotoon olisi lisättävä sana ”mahdollisimman” eli rajakohta tulisi määrittää mahdollisimman sopivaan paikkaan.

126 § Kunnan vastuu hulevesien hallinnan järjestämiseksi

Kuntaliitto kannattaa pykälän 1 momentin täsmennystä hulevesien hallinnan järjestämisestä. Sen sijaan ehdotettua uutta 3 momenttia Kuntaliitto pitää tarpeettomana.

128 § Kunnan hulevesisuunnitelma

Kyseessä on rajatun alueen detaljisuunnitelma, jossa ei ole tarkoitukseen pohtia kunnan koko hulevesienhallinnan kokonaisuutta. Siksi esim. ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen erillisenä mainintana teknisessä detaljisuunnittelussa voi vaikuttaa ylimitoitetulta, vaikka toki toimintaympäristön muutostekijät on aina otettava laajasti huomioon muutoinkin ko. suunnittelutason vaatimalla tavalla.

133 § Hulevesien hallinnan vuosimaksun perusteet

Kuntaliitto tunnistaa, että hulevesitaksoja tulee edelleen kehittää erilaiset tilanteet paremmin huomioon ottaviksi, mutta tätä työtä tehdään jo kunnissa eikä se Kuntaliiton näkemyksen mukaan edellytä laajoja ja olennaisia lakimuutoksia. Lakiluonnos ei vastaa nimenomaan juuri kuntien esille tuomiin haasteisiin maksujen osalta.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan on sinänsä hyvä, että maksupykälää on tarkennettu. Samalla on kuitenkin heikennetty kunnan hulevesimaksun perimisen edellytyksiä, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Tärkeimmäksi ja ratkaisevaksi näkökohdaksi on nostettu yksittäisen kiinteistön välittömän hyödyn määrä, vaikka järjestelmän toimivuutta tulisi tarkastella enemmänkin kokonaishyödyn näkökulmasta.

Muutosten perusteella vaikuttaa siltä, että kuntien ei haluta käyttävän mahdollisuuttaan periä hulevesien hallinnasta erillisiä maksuja. Hulevesimaksujen laajempi käyttöönotto on kuitenkin välttämätöntä, jotta ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin kyetään vastaamaan.

Maksupykälän 1 momentissa on suora linkitys hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen, joten sen määritelmällä (ehdotuksen 120 § 3 kohta) on suora vaikutus myös hulevesimaksun perimisen mahdollisuuteen (lähtökohtaisesti

kaikilta vaikutusalueen kiinteistöiltä). On oleellista, että lain perusteluilla ei muuteta määritelmän tarkoitusta.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi voimassa olevan lain perusteista vaatimus maksuperusteen kohtuullisuudesta ja perusteen kytkeytymisestä palvelusta saatuun hyötyyn. Lakiluonnos ottaa huomioon vain yksittäisen kiinteistön järjestelmästä saaman hyödyn ja siten poistaa laista ajatukseen kiinteistöjen yleisestä hyötymisestä kunnan kokonaisjärjestelmästä. Vaikka kiinteistöllä ei olisi liittymismahdollisuutta kunnan järjestelmään, se useimmiten silti hyötyy kunnan hulevesijärjestelmän olemassaolosta sijaitessaan vaikutusalueella. Hyöty voi ilmetä siten, että katualueilta yms. vesiä ei merkittävästi valu kiinteistöille kunnan aktiivisen hulevesien hallinnan vuoksi. Tällä on tulevaisuudessa sateiden lisääntytyä jopa suurempi merkitys kuin nykyisin. Tämän ajattelun tulisi näkyä myös maksupykälässä.

Hyötyä ei tule alkaa systemaattisesti tarkastella kiinteistökohtaisesti, vaan enemmänkin alue- ja kiinteistötyyppikohtaisesti. Yksittäisen kiinteistön saama absoluuttinen hyöty on melko mahdoton todeta ja laskea menevästi syvälle kiinteistökohtaiseen dataan. Tällöin taasen taksan laatimisen hallinnollinen kuorma kasvaisi kunnan kannalta suhteettomaksi. Vain poikkeustapauksissa tulisi pohtia järjestelmän hyötyä kiinteistö kerrallaan. Lakiluonnos ei mahdollistaisi enää järkevää taksan laadintaa.

Kuntaliitto huomauttaa, että kiinteistökohtaista arviointia ja poikkeuksellisia tilanteita varten on olemassa maksun kohtuullistamismenettelyt sekä taksaan rakennetut alennus- tai vähennyskertoimet tiettyjen edellytysten täytyessä. Taksaan tulee toki sisällyttää reunaehdot kiinteistöjen mahdollisten alennuskertoimien käyttöönotolle, ja taksan määrittelyssä pyritään ennakoimaan erilaisia tilanteita. Taksan laatiminen on jatkuva prosessi ja taksat kehittyvät käyttökokemusten myötä. Taksaa ei voida rakentaa analysoimalla kaikkia eri tason hyötyjä jokaisen kiinteistön osalta erikseen.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan lisäys omakustannushinnasta on säännösten tasolla tarpeeton ja 5 momenttia ehdotetaan poistettavaksi. Perusteluiden maininta ja 1 momentin kirjaus ovat riittäviä ohjaamaan taksan laadintaa. Termi omakustannusarvo vie harhaan ja vaikeuttaa maksun määrittämistä, koska kustannukset eivät ole vakiot vuositasolla. Taksa perustuu keskimääräisiin hulevesien hallinnan kuluihin, missä vuosivaihtelut tasaantuvat pitemmän ajan kuluessa.

Lisäksi Kuntaliitto huomauttaa, että hulevesimaksutaksan perusteiden uusimiselle varattu yhden vuoden siirtymäaika on liian lyhyt ja vaikeasti sovitettavissa yhteen kunnan talouden ohjelmoinnin kanssa. Siirtymäajan tulisi olla

merkittävästi pidempi, jotta tarvittavat selvitykset ehditään laatia ja asian käsittelemistä yhteensovittaa kunnan talouden suunnittelun kanssa.

134 § Hulevesimaksun määrääminen

Lakiluonnoksen 134 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi tavanomaisesta käytännöstä poikkeavia seikkoja hulevesilaskun kuulemismenettelystä sekä ulosottokelpoisen hulevesimaksun perinnästä oikaisuvaatimusvaiheessa. Kuntaliitto ei pidä perusteltuna tällaisten muista julkisoikeudellisista maksuista poikkeavien erikoismenettelyjen säätämistä hulevesimaksujen osalta. Siksi Kuntaliitto ehdottaa 2 momenttia poistettavaksi. Lähtökohtaisesti takson on oltava hyväksytty ja perusteltu, ja maksun suuruus perustuu aina kunnassa hyväksyttyyn taksaan. Pykälän 4 momentin mukaan saatavaa ei saa periä ulosotossa ennen kuin 3 momentissa tarkoitettu oikaisuvaatimukselle varattu aika on kulunut loppuun ja oikaisuvaatimus on ratkaistu. Kyseisen erikoisvaatimuksen tarpeellisuutta on syytä harkita. Muissa julkisoikeudellisissa maksuissa ei ole yleisesti käytössä esitettyä käytäntöä.

Lisäksi Kuntaliitto ehdottaa, että 1 momentin kohta ”maksun peruste ja perustelut” korvattaisiin ilmaisulla ”maksun peruste riittävän tarkasti yksilöitynä” ja listaan lisättäisiin myös seuraava: ”tieto viivästysseuraamuksista”.

Rakentaminen

Rakentamisen osalta esitysluonnos sisältää joitakin pienimuotoisia rakentamisen viranomaisvalvontaa sujuvoittavia muutoksia, kuten suunnittelijoiden ja työjohtajien pätevyyksien keskitetyn arvioinnin, sekä ilmastomuutoksen torjunnan kannalta tarpeellisia uusia menettelyjä, kuten rakennuksen vähähiilisyyttä koskevan uuden olennaisen teknisen vaatimuksen.

Näiden lisäksi esitykseen sisältyy kuitenkin myös lukuisia isoja ja pieniä rakentamisen viranomaisvalvontaan ja sen järjestämiseen liittyviä muutoksia, joiden yksityiskohdat ja niillä saavutettavat käytännön hyödyt jäävät esityksen valossa joiltain osin epäselviksi. Esitetyt muutokset edellyttävät kuitenkin joka tapauksessa kunnilta merkittäviä muutoksia ja toimenpiteitä ja lisäävät rakennusvalvonnan tehtäviä. Esimerkiksi rakennusvalvonnan järjestäminen kahden tasoisena, lupajärjestelmään ja luvanvaraisuuden määräytymiseen esitetyt muutokset sekä sattumanvaraisten tarkastusten käyttöönotto edellyttäisivät kunnilta muutoksia toiminnan järjestämiseen ja resursointiin sekä menettelyiden, hallintosääntöjen ja rakennusjärjestysten uudistamista. Hankkeiden vaativuuden määrittelyn, rakennuksen vähähiilisyyden arvioinnin, lupakynnyksen noston myötä lisääntyvä jälkivalvonnan tarpeen sekä uuden vastuusääntelyn voidaan katsoa osaltaan lisäävän viranomaisten tehtäviä sekä osaamisvaatimuksia. Myös rakennusluvan tietomallipohjaisuuteen liittyvät vaatimukset edellyttäisivät rakennusvalvonnan käyttämien järjestelmien

sekä prosessien uudistamista ja henkilöstön osaamisen merkittävää kehittämistä.

Rakennusvalvonnan järjestäminen

Kuntaliitto pitää kiitettävänä, että esitysluonnoksessa on tunnistettu rakennusvalvonnan merkitys kunnallisena palveluna ja osana kuntakokonaisuutta sekä asiakokonaisuuden liityntä kunnalliseen itsehallintoon. Kunnan mahdollisuutta määritellä hallintosäännössään lupia koskevaa toimivaltaa voidaan pitää kannatettavana, mutta muutoksen merkitys suhteessa rakennusvalvontaviranomaisen rooliin ja sen toimivaltaan tulisi huomioida johdonmukaisesti ja kokonaisvaltaisesti uuden lain säännöksissä. Esitysluonnoksen perusteella esimerkiksi rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsitteleminen sekä rakennustoiminnan valvonta yleisen edun näkökulmasta olisivat rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviä (264 §), vaikka lupien myöntämisestä vastaisi kunta. Vastaavasti myös esimerkiksi toimivalta luvan voimassaolon pidentämiseen työn aloittamista varten on aina rakennusvalvontaviranomaisella (238 §), vaikka sen tulisi olla kunnalla.

Esitetty kahden tason rakennusvalvontojen malli ja sen toimivuus jäävät esitysluonnoksen valossa kuitenkin varsin epäselviksi, mikä vaikeuttaa mallin ja sen käytännön sovellettavuuden arviointia. Esitysluonnoksessa ei ole huomioitu avoimia kysymyksiä liittyen esimerkiksi vaativan tasoisten rakennusvalvontojen tarjoaman lisäosaamisen saatavuuden varmistamiseen ja kustannustasoon tai päätöksentekoon liittyvään virkavastuuseen. Lakiluonnoksesta ei myöskään käy ilmi, minkälaisia hankkeita koskevat lupahakemukset tavanomaiset rakennusvalvonnat voisivat käsitellä itsenäisesti ja minkälaisissa hankkeissa lisäosaamista tulisi hankkia vaativan tasoilta rakennusvalvonnolta. Rakennushankkeen vaativuuden määräytymistä koskeva esitetty lainsäätö on hyvin yleispiirteistä, eikä asiaa koskevaa asetustason tai selventävää perustelutekstiä ole. Näin ollen ei ole mahdollista arvioida esitetyn mallin vaikutuksia tavanomaisen tasoisen rakennusvalvonnan toimintaedellytyksiin, vaativan tason rakennusvalvontojen lisääntyvään työmäärään ja järjestämisen kustannusvastuun jakautumiseen.

Esitysluonnoksesta saatavilla olevien tietojen perusteella mallia voidaan kuitenkin pitää tavoitteisiin nähden epätarkoituksenmukaisena ja tarpeettoman monimutkaisena. Esitysluonnoksen perusteella mallin soveltaminen edellyttäisi mm. rakennusvalvonnan kulloiseenkin henkilöstöön perustuvaa rakennusvalvonnan tason arviointia yksikkönä (253 § 2 mom) ja jokaisen olennaisen teknisen vaatimuksen osalta erikseen (253 § 1 mom) sekä jokaisen hankkeen vaativuuden arviointia oikean käsittelytavan määrittämiseksi. Rakennushankkeeseen ryhtyvän ja tämän asiantuntijoiden näkökulmasta malli edellyttäne käyttäytymistä vaativan tasoissa hankkeissa asiointia yhden sijaan kahden tai useamman rakennusvalvonnan kanssa.

Suhteutetun valvonnan periaatteen mukaisesti rakentamisen viranomaisvalvonnassa keskeistä on varmistaa, että rakennushankkeeseen osallistuvat suunnittelijat ja työnjohtajat täyttävät tehtävien vaativuuteen perustuvat kelpoisuusvaatimukset. Valvonnan luonteen kannalta ei ole perusteltua edellyttää lupakäsittelyä suorittavilta viranhaltijoilta suunnittelijoita vastaavien kelpoisuusvaatimusten täyttämistä.

Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki sekä kuntalaki mahdollistavat rakennusvalvontayhteistyön, rakennusvalvonnan resurssien jakamisen sekä asiantuntija-avun hankkimisen toisilta rakennusvalvonnoilta. Rakennusvalvonnan prosessien sähköistyminen sekä yleisempi rakennetun ympäristön digitalisaatio helpottavat myös yhteistyön käytännön järjestämistä. Vastaavasti nykyinen lainsäädäntö sisältää myös menettelyjä erityisen vaativien tai muutoin poikkeuksellisten rakennushankkeiden määräystenmukaisuuden varmistamiseen (esim. ulkopuolinen tarkastus). Kuntaliitto katsoo, että rakentamismääräyskokoelmaa koskevien tulkintoja yhdenmukaisuutta voitaisiin myös esitetyä mallia tehokkaammin edistää esimerkiksi tukemalla rakennusvalvontojen jo nykyisellään tekemää tulkintasuositustyötä, kehittämällä määräyksiä ja niitä koskevia ohjeita selkeämmiksi sekä ottamalla käyttöön tulkintakysymyksiin kantaa ottava alan toimijoista koostuva neuvottelukunta. Mikäli rakennusvalvonta päädyttäisiin järjestämään esitysluonnoksen mukaisella mallilla, tulisi malliin liittyvät avoimet kysymykset ratkaista, vaativan tasoisen rakennusvalvonnan edellytyksiä kohtuullistaa ja turvata riittäville siirtymäajoille kuntien mahdollisuus järjestää toimintansa uusien vaatimusten mukaiseksi.

Lisäksi kunnilla on jo nyt huoli osaavan työvoiman saatavuudesta teknisiin tehtäviin ja kelpoisuusvaatimusten noustessa tilanne ei tule helpottumaan, sama pätee maankäytön sektorilla.

Rakennustarkastajan pätevyysvaatimukset

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnokseen sisältyy kaksi päällekkäistä ja osin ristiriitaista pykälää rakennustarkastajan pätevyysvaatimuksista (252 ja 267 §). Kuntaliitto ei kannata esitettyä nykyisen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 108 §:n mukaisen siirtymäsäännöksen poistamista, vaan lainsäädännössä tulisi turvata rakennusvalvontatehtävissä toimivien ja rakennusvalvontakokemusta omaavien henkilöiden jatkaminen rakennusvalvontatehtävissä.

Emme myöskään näe tarpeellisena, että ainakaan tavanomaisen tasoisen rakennusvalvonnan rakennustarkastajan olisi osoitettava pätevyytensä ympäristöministeriön valtuuttaman toimijan antamalla todistuksella, vaan pätevyysvaatimusten täyttyminen voidaan tavanomaiseen tapaan arvioida viran täytön yhteydessä.

Rakennusvalvontatehtävissä työskentelevän henkilöstön pätevyyden arvioinnin kannalta on myös huomattava, että rakennusvalvontatehtävissä edellytettävää ja kertyvää kokemusta ei ole mahdollista arvioida suoraan esimerkiksi suunnittelijoiden kelpoisuusvaatimuksia vastaavalla tavalla, mikä tulisi huomioida erityisesti pätevyysvaatimusten sekä ympäristöministeriön valtuuttaman toimijan suorittamassa pätevyysarvioinnissa.

Rakentamisen lupajärjestelmä

Kuntien nykyistä laajempaa mahdollisuutta päättää toimenpiteiden luvanvaraisuudesta voidaan pitää kannatettavana tavoitteena, mutta esitetyn sääntelyratkaisun ja lakiin perustuvan lupakynnyksen tason voidaan katsoa aiheuttavan luvanvaraisuuteen liittyvää tarpeetonta epäselvyyttä sekä lisätyötä. Lakiluonnoksen 208 § 2 momentin mukainen määritelmä rakennuskohteista, joiden rakentaminen voi edellyttää rakentamislupaa, on erittäin laava ja tulkinnanvarainen, eikä kuntien ole mahdollista rakennusjärjestyksellään vapauttaa kuin vähäisiä kyseisen momentin perusteella luvanvaraisia toimenpiteitä. Esitetyn 208 § 1 momentin mukainen lupakynnys puolestaan asettuu nykyiseen verrattuna huomattavan korkealle, jolloin kuntien olisi käytännössä rakennusjärjestyksellään määriteltävä kuntakohtaisesti lupakynnykset momentin mukaisten rajojen alle jäävien turvallisuuden ja terveellisuuden kannalta selkeästi merkittävien rakennushankkeiden osalta. Esitysluonnoksen perusteella esimerkiksi saunan tai minkä tahansa väliaikaisen rakennuskohteen rakentamisen luvanvaraisuus jäisi kuntakohtaisesti määriteltäväksi.

Rakennus- ja toimenpideluvan yhdistämistä yhdeksi lupatyypiksi voidaan pitää lupajärjestelmää säännöstasolla yksinkertaistavana muutoksena. Muutoksen osalta olisi kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei se käytännössä johda tarpeettomasti lupakynnyksen laskuun tai nykyistä raskaampaan menettelyyn nykyisin kevyempää toimenpidelupamenettelyä edellyttävien toimenpiteiden osalta. Esimerkiksi tiettyjen katusuunnitelmaan perustuvien toimenpiteiden tulisi edelleenkin olla nykyisen lainsäädännön tapaan vapautettuja luvanvaraisuudesta (MRL 126 a § 2 mom). Erityistä merkitystä tällä voidaan katsoa olevan 208 § 1 mom. 8) kohdan perusteella luvanvaraisten hankkeiden osalta. Kuntaliitto katsoo, että tällaisten päällekkäisiä menettelyjä karsivien säännösten käyttöalaa olisi perusteltua ennemminkin laajentaa supistamisen sijaan.

Kiinnitämme lisäksi huomiota siihen, että rakennusjärjestystä koskeva siirtymäsäännös on sisällöltään epäselvä. Tarkoituksena lienee viitata esitetyn lupajärjestelmän voimaantuloon, mutta siirtymäsäännöksen viittaus varsinaiseen rakennusjärjestyksen peruspykälään ei tee tätä tarkoitusta selväksi. Lupajärjestelmään tehtävä muutos edellyttää riittävää siirtymäaikaa rakennusjärjestysten uusimiseksi.

Toteuttamisluvan edellytyksenä olisi pykäläluonnoksen mukaan se, että hanke täyttää tietyissä maankäyttö- ja rakennuslain pykälissä säädettyt ja niiden nojalla asetetut olennaiset tekniset vaatimukset ottaen huomioon rakennushankkeen vaativuus sekä rakennushankkeeseen osallistuvat suunnittelijat ja toteuttajat. Perusteluissa on tältä osin todettu, että toteutusluvan yhteydessä tutkittaisiin, onko rakennushakkeella edellytyksiä täyttää olennaiset tekniset vaatimukset. Perusteluissa esitetty ajatus on kannatettava, mutta pykälätekstiä olisi syytä muotoilla selkeämmäksi ja paremmin perusteluissa ilmaista vastaavammaksi.

Perustelujen mukaan kunnan olisi toteuttamisluvan yhteydessä otettava huomioon myös muusta lainsäädännöstä, kuten pelastuslaista, johtuvat vaatimukset toteuttamiselle. Malli, jossa toteuttamisluvan lupaharkinnassa huomioitaisiin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten luvanmyöntämisedellytysten lisäksi tarkemmin määrittelemättömät muussa lainsäädännössä asetettavat vaatimukset, on ongelmallinen. Sikäli kuin lupaharkinnassa on tarkoitus huomioida muussa lainsäädännössä asetettavien vaatimusten täyttyminen, tulisi näiden vaatimusten tai ainakin niitä koskevan lainsäädännön huomioimisesta säätää selkeästi maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Sijoittamisluvan edellytykset erityisharkinta-alueella

Kunnan harkintavallan kasvattamista arvioitaessa sijoittamisluvan edellytyksiä erityisharkinta-alueella voidaan pitää kannatettavana kehityksenä. Tämän osalta tulisi kuitenkin säilyttää nykyistä lainsäädäntöä vastaava mahdollisuus arvioida ja päättää esitetyn 212 § 1 momentin mukaisten edellytysten täyttyminen erillään 211 §:n mukaisten sijoittamisluvan edellytysten arvioinnista. Tämä mahdollistaisi 212 § 1 momentin mukaisten edellytysten täyttymisen arvioinnin sijoittamislupa- nähdessä suppeampien selvitysten ja suunnitelmien perusteella sekä asiaa koskevan päätöksenteon joustavamman järjestelyn kunnan sisällä.

Esitysluonnoksen 212 § 1 momentin 1) kohdan mukaan sijoittamislupa voidaan myöntää edellyttäen, ettei rakentaminen aiheuta vähistä suurempaa haittaa kaavoitukselle, alueen tavoitellun kehittämisen muille periaatteille tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle. Perustelutekstin mukaan alueen tavoitellun kehittämisen muu periaate voisi olla esimerkiksi strateginen suunnitelma, kuten kaupunkiseutusuunnitelma. Luonteeltaan oikeusvaikutuksettomaan kaupunkiseutusuunnitelmaan ei tulisi tällä tavoin välillisesti liittää tosiasiallisia oikeusvaikutuksia.

Esitysluonnoksen 212 § 2 momentin 3) kohdassa viitataan voimassa olevan lainsäädännön rakennuksen korjaustöiden sijasta rakennuksen korjaus- ja muutostöihin. Esitysluonnoksen perustelutekstistä ei ilmene, onko

esimerkiksi käyttötarkoituksen muutoksen kaltaiset muutostyöt tarkoitus sallia erityisharkinta-aluetta koskevien lupaedellytysten täyttymisestä riippumatta.

Rakentamisen viranomaisvalvonta

Kuntaliitto pitää kannatettavan esitysluonnokseen sisältyviä viranomaisen vastuuta selkeyttäviä pykälä- ja perustelutekstejä, kuten mainintaa siitä, ettei kunnan ole tarkoitus olla vahingonkorvausvastuussa hankkeeseen ryhtyvään nähden eikä ottaa vastuuta suunnitelmien eikä toteutuksen oikeellisuudesta. Tätä voidaan pitää hyvänä kehityksenä vastuiden selkeyden kannalta sekä erityisesti ottaen huomioon hallitusohjelman kirjaus vahingonkorvauslain julkisyhteisön korvausvastuuta koskevan sääntelyn uudistamisesta.

Kuntaliitto on kuitenkin huolissaan viranomaistehtävien ja -vastuiden kokonaiskuvasta ja kasvattamisesta. Uudet rakentamista koskevat määräykset ja menettelyt, kuten ilmastaselvitys ja siihen liittyvä rakentamisen vähähiilisyyden raja-arvo-ohjaus sekä koneluettavan tiedon käsittely, tulevat lisäämään osaltaan rakennusvalvonnan tehtäviä ja työmäärää entisestään.

Rakennusvalvonnalle ei siis tulisi säätää sen ydintehtäviin liittymättömiä kokonaan uusia tai ensisijaisesti muiden viranomaisten toimivaltaan kuuluvia valvontatehtäviä (esim. rakennus- ja purkumateriaaliselvitykseen, varastoitavien maamassojen laatuun tai rakennusten katsastamiseen liittyvät valvontatehtävät ja -vastuut). Rakennusvalvonnalle muodostuvan tehtäväkokonaisuutta olisi myöskin perusteltua arvioida kriittisesti kokonaisuutena sekä esitysluonnoksen että muusta lainsäädännöstä johtuvien tehtävien osalta. Rakennustyön aikaisen valvonnan tulisi myös vastaisuudessa perustua katselmusmenettelyyn, eikä sitä tulisi laajentaa nimenomaisella velvoitteella luonteeltaan poikkeaviin sattumanvaraisiin tarkastusmenettelyihin (266 § 1 mom).

Katsastusmenettely

Kuntaliitto vastustaa esitettyä suurten käyttäjämäärien käytössä oleviin rakennuksiin kohdistuvaa katsastusvelvoitetta. Rakennuksen omistaja vastaa nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain sekä esitysluonnoksen perusteella rakennuksen kunnossapidosta ja erityisesti julkisiin rakennuksiin kohdistuu myös muusta lainsäädännöstä erilaisia kunnossapitoon ja sen seurantaan liittyviä velvoitteita. Esitettyä julkisiin rakennuksiin painottuvaa ja jälkikäteiseen valvontaan perustuvaa katsastusmenettelyä voidaan pitää epätarkoituksenmukaisena ja tehottomana keinona edistää rakennusten kunnossapitoa. Kiinnitämme huomiota lisäksi siihen, että esitetty asiaa koskeva laintasoinen sääntely on erityisesti sen velvoittava luonne huomioiden erittäin yleispiirteistä ja suppeaa. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, mihin ja missä laajuudessa katsastusmenettely kohdistuu, minkälaiset ovat katsastuksen suorittajalle

asetettavat pätevyysvaatimukset tai mitkä rakennukset ovat katsastusmenettelyn piirissä.

Rakentamisen vastuut

Kuntaliitto kannattaa esitysluonnoksen tavoitteita rakentamiseen liittyvien vastuiden selkeyttämisestä ja kohdentamisesta lopputulosta koskevien käytännön vaikutusmahdollisuuksien mukaisesti. Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että osapuolten välisiä yksityisoikeudellisia vastuita ja vastuuaikoja koskeva sääntely on jokseenkin vierasta nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain vastuusääntelyn näkökulmasta. Siksi tulisikin kiinnittää erityistä huomiota siihen, että uudenlaiset vastuusäännökset ovat selkeitä ja johdonmukaisia suhteessa olemassa olevaan rakennushankkeen osapuolia ja näiden vastuita koskevaan sääntelyyn. Sääntelyn luonteesta johtuen tulisi lisäksi kiinnittää erityistä huomiota säännösratkaisujen vaikutusarviointiin, jotta sääntelystä ei aiheudu liiallisia kustannusvaikutuksia rakennushankkeen eri osapuolille ja esimerkiksi vastuusääntelyn urakkamuotoneutraalius voidaan varmistaa.

Päävastuullista toteuttajaa koskevan sääntelyn osalta on niin vastuiden toteutumisen kuin rakentamisen viranomaisprosessien toimivuuden näkökulmasta kiinnitettävä huomiota päävastuullisen toteuttajan vastuun selkeyden ohella myös siihen, että päävastuullinen toteuttaja on rakennushankkeessa selkeästi määritetty. Rakennustyön toteutusta koskevan vastuun ohella päävastuulliselle toteuttajalle esitetään myös erilaisia viranomaisprosessiin liittyviä toimittamis- ja läsnäolovelvoitteita, joiden kannalta vastuutahon selkeä määrittely viranomaiseen nähden on tärkeää. Erilaisten tahojen määrän lisääntyessä on sekä vastuiden että erilaisten viranomaistoimenpiteiden kohdistamisen kannalta keskeistä, että eri osapuolet ja heidän roolinsa ja vastuunsa on määritetty selkeästi ilman päällekkäisyyksiä tai katvealueita.

Muita erityisiä huomioita

Kuntaliitto kannattaa keskitettyä suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyden arviointia. Kannatettavaa on niin ikään siirtyminen ilmoitustaululla tapahtuvasta julkipanosta hallintolain mukaiseen julkiseen kuuluttamiseen päätösten tiedoksiannon osalta. Ottaen huomioon, että lain mukaiset päätökset ovat usein yksityishenkilöitä koskevia ja sisältävät runsaasti erilaisia suunnitelma- ja muita mahdollisesti henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja, tulisi esitysluonnoksessa määritellä selkeästi, mitä asiakirjoja tai tietoja viranomaisen verkkosivuilla tulisi julkisen kuulutuksen yhteydessä julkaista.

Purkamisluvan myöntämisedellytysten osalta esityksen sanamuotoa on muutettu nykyiseen maankäyttö- ja rakennuslakiin verrattuna tarkoituksenmukaisuusharkintaan viittaavaan suuntaan käyttämällä muotoilua, jonka mukaan

lupa voidaan edellytysten täyttyessä myöntää. Toisin kuin erityisharkinta-alueita koskevan sijoittamisluvan kohdalla ei tätä muutosta ole purkamislupaan liittyvien perusteluiden yhteydessä lainkaan käsitelty, joten sen merkitys ja mahdollinen tarkoitus muuttaa lupaharkinnan luonnetta jää epäselväksi. Purkamisluvan osalta epäselväksi jää myös esitetyn 218 § 2 momentin merkitys ja käyttöala ottaen huomioon, ettei sitä perusteluiden mukaan sovelleta tilanteisiin, joissa on kysymys suojelutavoitteiden vuoksi säilytettävistä kohteista.

Esitysluonnoksen rakentamista koskeviin pykäliin sisältyy lukuisia muutoksia, joiden tarkoituksenmukaisuutta ja käytännön merkitystä tulisi itse säännösten tai niiden perustelujen osalta tarkentaa. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain poikkeamispäätöstä (MRL 174 §) vastaavan pykälän poistaminen ja tarpeettomuuskriteerin poistaminen naapurille aiheutuvasta haitasta sijoittamisluvan myöntämisedellytyksistä (KRL 210 § 1 mom.). Epäselviksi jäävät myös esimerkiksi toimitettavien erityissuunnitelmien määrittely viranomaisen voidessa ainoastaan todeta niiden toimitamisen tarpeettomaksi (KRL 230 §) sekä pääsuunnittelijalle asetettavat muut kuin suunnitelmien yhteensovittamista koskevat kelpoisuusvaatimukset, joita ei enää ole linkitetty rakennushankkeen vaativimpaan suunnittelu-tehtävään (KRL 244 §). Lupa- ja valvontamaksuja koskevasta 240 §:stä on poistettu viittaus maksujen perustumisesta kunnan hyväksymään taksaan. Koska maksut tulisivat esitysluonnoksen perustelujen mukaan vastaisuudesakin perustumaan taksaan, ei pykälää ole perusteltua tältä osin muuttaa.

Lakiluonnoksen 227 §:n lausuntopyyntövelvoite museovirastolta maailmanperintökohteiden osalta on käytännön soveltamistilanteiden kannalta haastava. Lausunto on pyydettävä museoviranomaiselta, jos lupaa haetaan kohteeseen tai alueelle ... joka kuuluu *tai voi vaikuttaa* kulttuuriperintöä edustavaan maailmanperintökohteeseen. Käytännössä on vaikea määrittää, missä kaikissa tilanteissa lupahakemuksen mukainen hanke *voi vaikuttaa* maailmanperintökohteeseen. Vastaava vaatimus koskee poikkeamislupaa ja sijoittamislupaa erityisharkinta-alueella.

Lakiluonnoksen 228 §:n mukaan ELY-keskukselta tulee pyytää lausunto poikkeamisluvista ja sijoittamisluvasta erityisharkinta-alueella, ”jos lupahakemus todennäköisesti koskee ... ympäristönsuojelun kannalta merkittävää aluetta”. Kohta on uusi eikä perusteluissa asiaa ei ole selvitetty asiaa lainkaan. Lain perusteluissa tulisikin selvittää, mihin viitataan ”ympäristönsuojelun kannalta merkittävällä alueella”.

Purkamislupien kuulemisessa poistettaisiin mahdollisuus harkita kuulemisen tarpeellisuus silloin, kun naapurin kuuleminen olisi ilmeisen tarpeetonta (226 §). Tältä osin sääntely tulisi säilyttää ennallaan.

Lakiluonnoksen 208 § 2 mom perusteluihin tulisi selkeämmin nostaa, että nykyisin toimenpideluvanvaraisen kiinteistökohtainen jätevesijärjestelmän rakentaminen ja korjaaminen voisi olla mm. sellainen ympäristönäkökohtiin liittyvä toimenpide, jotka kunta rakennusjärjestyksessään voi vapauttaa luvanvaraisuudesta joko koko kunnan tai jollain sen osa-alueilla.

Lakiluonnoksen 286 § 2 mom 6 kohdan osalta Kuntaliitto on esittänyt, että osittaisen loppukatselmuksen osalta lainvoimaisuuden vaatimuksesta ympäristöluvan osalta luovuttaisiin ja että kohdan sanamuoto tulisi muuttaa muotoon: ”6) ympäristönsuojelulain mukainen lupa tai ilmoitusasiassa tehty päätös, jos sellaista tarvitaan rakennuksen käyttötarkoituksen mukaiseen toimintaan, on ~~saanut lainvoiman~~ täytäntöönpanokelpoinen.”

Kuntaliitto toteaa, että pelkkä perustelujen muutos pykälän kohdan tarkoituksesta ei ole asianmukainen ratkaisu. Perusteluissa esitetään mm., että jos lupaviranomainen on hyväksynyt ympäristönsuojelulain 199 §:n mukaisesti ympäristöluvan täytäntöönpanon vakuuden turvin, on tämä katsottava riittäväksi myös rakennusvalvontaviranomaisen kannalta. Tällöin rakennus voitaisiin hyväksyä käyttöön, vaikka toimintaan tarvittava ympäristölupapäätös ei vielä olisi lainvoimainen. Päätöksen lainvoimaisuus on oikeudellinen termi, jonka sisältöä ei voi muuttaa KRL:n perusteluissa toiseksi. Jos tarkoituksena on muuttaa säännöksen sisältöä, tulee muuttaa pykälän asianomaisen kohdan sanamuotoa siten, että osittaisessa loppukatselmuksessa on riittävä, että ympäristölupa on täytäntöönpantavissa.

Osallistuminen, viranomaisyhteistyö, vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi, muutoksenhaku

On tärkeää, että laissa säilyy jatkossakin mahdollisuus mitoittaa vuorovaikutus ja vaikutustenarviointi kulloisenkin suunnitteluprosessin tarpeiden mukaisesti. Myös tavoite luoda uusia mahdollisuuksia vuorovaikutuksen joustavalle mitoittamiselle kaavoitusprosessissa on kannatettava.

Kaavoituksen vuorovaikutteisuuteen liittyen lakiluonnoksessa ehdotetaan kaavahankkeista tiedottamisen tehostamista sekä varhaisen vaiheen osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistamista. Nämä vaatimukset muuttavat ja laajentavat nykyisiä vaatimuksia kaavoituksen vuorovaikutusmenetelyssä. Kunnan tulisi ylläpitää tietoaaineistoa kunnassa ja maakunnan liitossa vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaava-asioista, kaavoitusaloitteista sekä niiden käsittelyvaiheesta. Kunnan olisi laadittava kerran vuodessa tietoaaineistosta tiivistelmä, julkaistava se saataville tietoverkkoon ja tiedotettava siitä. Tietoaaineiston yhteydessä olisi tarjottava mahdollisuus esittää mielipide kaava-asoiden kokonaisuudesta ja kaavoitusaloitteista (63 §). Vastaava velvoite koskisi myös maakuntien liittoja. Jokaisen kaavahankkeen vireille tulosta tulisi ilmoittaa kunnallisella ilmoituksella (65 §).

Lakiluonnos sisältää ehdotuksen, jonka mukaan eräissä tapauksissa kaavan vuorovaikutuksessa voitaisiin edetä aloitusvaiheesta suoraan kaavaehdotukseen. Kuitenkin mahdollisuus toteuttaa vain aloitus- ja ehdotusvaiheen vuorovaikutus kaavoitushankkeessa aktualisoitunee käytännössä melko harvoissa tapauksissa.

ELY-keskuksen tehtäviä koskeva säännösluonnos

Kuntaliitto vastustaa ELY-keskuksen valvontatehtävän laajentamista. Kuntaliiton näkemyksen mukaan aiemman lakimuutoksen perustelut ovat edelleen ajantasaiset. MRL-uudistuksen valmistelun yhteydessä ei ole esitetty selkeitä perusteita, miksi asiaa tulisi arvioida toisin ja palata laajempaan valtion valvontaan alueiden käytön suunnittelussa. Oikeustila ja toimintaympäristö ovat samat kuin vuoden 2017 lakimuutosta säädettäessä. Muutos on ollut voimassa vasta lyhyen aikaa, eikä sen todellisia vaikutuksia ole vielä voitu arvioida. Kuntaliitto ei yhdy perustelutekstissä esitettyihin näkemyksiin ja viittaa tältä osin myös valmistelun aikana työryhmälle toimitettuun professori Rynäsen lausuntoon.

ELY-keskuksen tehtäviä muutettiin vuonna 2017 nk. KARALUSU-lakimuutoksen yhteydessä. Nyt valmistelussa on esitetty ELY-keskuksen tehtävän palauttamista ennalleen alueiden käytön suunnittelua koskevan valitusoikeuden osalta. Vuoden 2017 lakimuutoksen tarkoituksena on ollut korostaa kunnallisen päätöksenteon itsenäisyyttä. Muutoksen tarkoituksena oli, että ELY-keskusten valvonta alueidenkäytön suunnittelussa kohdistuisi lainmukaisuuteen niissä asioissa, joilla olisi vaikutuksiltaan valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä. Tarkoituksena oli, että ELY-keskuksen tehtävissä painottuisi sen rooli alueiden käytön suunnittelua ja rakennustoimen järjestämistä edistävänä asiantuntijaorganisaationa.

ELY-keskusten roolia valvonnassa ei ole tarpeen palauttaa, vaan ELY-keskusten roolin tulisi olla konsultoiva sekä eri tavoitteita yhteensovittava.

Uusi velvoite erityisestä tiedottamisesta maanomistajille

Luonnoksen ehdotus aiempaa laajemmasta erityisestä tiedottamisesta yksityiselle kiinteistönomistajalle (354 §) sivuuttaa täysin yleisen tiedottamisen keskeisen roolin kunnan toiminnassa yleisesti ja erityisesti kaavoitusmenetelyissä sekä siihen digitalisaation tuoman kehityksen. Kuntaliitto pitää säännöstä tarpeettomana.

Säännöksen mukaan erityinen tiedottaminen tulisi toteuttaa useita kertoja saman kaavahankkeen yhteydessä. Nykyinen erityinen tiedottamisvelvollisuus kaavoituksen yhteydessä koskee sellaisia kiinteistönomistajia, joilla on kotipaikka muualla kuin asianomaisessa kunnassa ja velvoite koskee

kaavaehdotusvaihetta. Erillisen tiedottamisvelvollisuuden laajentaminen ehdotetun mukaisesti ei ole perusteltua. Erityinen tiedottamismenettely muodostuisi etenkin yleispiirteisessä, laajoja alueita koskevassa kaavoituksessa hyvin työlääksi ja pitkittäisi kaavoitusprosesseja. Kirjeitse tapahtuva tiedottaminen on myös merkittävä kaavoituksen kustannuksia lisäävä tekijä. Velvoitteen merkitys menettelyjen laillisuudelle on myös epäselvä - vuorovaikutuksen monimutkaistaminen ja tähän liittyvät määrämuotoisuuden vaatimukset lisäävät tarpeettomasti menettelyvirheiden riskin ja siten lisääntyvien valitusprosessien riskin. Käytännössä lakiluonnoksen 354 §:n mukainen säännös tarkoittaisi, että jokaiselle maanomistajalle toimitettaisiin erikseen tieto kaikista kaavoista ja kaikissa vaiheissa. Vaatimus raskauttaisi kaavoitusmenettelyä tarpeettomasti huolimatta lakiluonnoksen 355 §:ään sisältyvästä helpotuksesta vaatimukseen. Jos kuitenkin tällainen säännös lakiin tulisi, sen tulisi olla kaavoitusta koskevien menettelysäännösten yhteydessä ja vaiheita, joita velvoite koskee, tulisi rajata.

Vaikutusten selvittäminen sekä selvittämisen kohdentuminen ja laajuus kaavoituksessa

On hyvä kehityssuunta, että 70 §:ssä painotetaan kaavoituksen perustumista ajantasaiseen tietoon. MRL:n sääntelyyn verrattuna säännöksessä on lisämääre "todennäköisesti" merkittävät vaikutukset. Vaikka ilmaisu perustuu SOVA-direktiivin muotoiluun, on tunnistettava, että muotoilu on käytännön arvioinnin näkökulmasta nykyistä hankalammin tulkittavissa. Aiemmissa sääntelymuutoksissa on nimenomaisesti tarkoituksena ollut selkeyttää vaikutusten arvioinnin laajuutta ja sen kohdentumista tarkoituksenmukaisesti. Lakiluonnoksen 71 §:ään on otettu sellaisenaan MRA 1 §:n maininta aikaisemmin tehtyjen selvitysten huomioon ottamisesta. Tässä ei tulisi viitata aikaisempiin selvityksiin, vaan niiden sijasta ennemmin olemassa olevan, käyttökelpoisen tietopohjan huomioon ottamiseen.

Muutoksenhaku

Lisäksi Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota siihen, että muutoksenhakua koskevien luonnosten mukaan ELY-keskuksella olisi valitusoikeus kaupunkiseutusuunnitelmasta (323 §). Kyseessä olisi oikeusvaikutukseton suunnitelma, jonka on tarkoitus tukea kaupunkiseudun kuntien yhteistä tavoitteenasetantaa ja yhteistyötä seudullisissa kysymyksissä. Valtion viranomaisen muutoksenhakuoikeus kaupunkiseutusuunnitelmasta ei ole perusteltu huomioiden kaupunkiseutusuunnitelman luonne ja oikeudellinen asema (ml. mahdolliset valitusperusteet). Lisäksi lakiluonnoksessa ehdotetaan ELY-keskukselle valitusoikeutta poikkeamisluvista ja rakentamisluvista, joihin sovelletaan erityisharkinta-aluetta koskevia säännöksiä (330 §). Kuntaliitto ei kannata ELY-keskuksen valitusoikeuden laajentamista näihin päätöksiin eikä varsinkaan ilman minkäänlaista valitusoikeuden alan rajaamista.

Lakiluonnoksen perusteella on tarkoitus luopua KRL:ssa säädetystä oikaisuvaatimusmenettelystä. Oikaisuvaatimusmenettelystä luopumista, sen perusteita tai vaikutuksia ei ole kuitenkaan lainkaan käsitelty esitysluonnoksessa tai lain valmistelujaostojen työn yhteydessä. Muutoksella voi olla vaikutusta muun muassa päätösvallan delegointiin kunnissa sekä hallintotuomioistuimien käsiteltäväksi saatettavien muutoksenhakuasioiden määrään ja laatuun. Kuntaliitto vastustaa oikaisuvaatimusmenettelystä luopumista ilman asian tarkempaa selvittämistä.

Kuntaliitto kannattaa lakiluonnoksen 322 §:n ehdotusta, jonka mukaan elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva vaatimus olisi käsiteltävä kiireellisenä. Muutoksenhaku kestää kaavoitusasioissa pitkään ja hallintotuomioistuinten resurssien lisääminen olisi keskeistä käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

Kuntakaavoituksen osalta täytäntöönpanomahdollisuutta tulisi laajentaa nykyisestä poistamalla alueellinen rajausta "kaava-alueen siltä osalta, johon valitusten tai oikaisukehotuksen ei voida katsoa kohdistuvan". Täytäntöönpanoa koskisi kuitenkin vaatimus siitä, ettei täytäntöönpano saa tehdä muutoksenhaku merkityksettömästi ja että täytäntöönpano tapahtuu sillä riskillä, että kaava voi kumoutua.

Tulisi vielä selvittää lakiluonnoksessa (335 §) ehdotetun kaavan voimaantulotavan muutoksen vaikutukset.

ELY-keskuksen oikaisukehotusmenettelyn rajaaminen sen valitusoikeuden mukaisesti on lakiin johdonmukaisuutta edistävä ehdotus (324 §). Käytännössä muutoksella olisi kuitenkin merkitystä, jos ELY-keskuksen valitusoikeus säilyisi nykyisellään. Tällä hetkellä oikaisukehotusmenettelyssä ELY-keskuksen toimivalta laajempi kuin muutoksenhaussa.

Lakiluonnoksessa esitetystä poiketen (323 §) jatkossakin tulisi säilyttää nykyistä MRL 191 §:ää vastaavat valitusoikeuden rajaukset.

Muita kommentteja

Rakennuskiellon voimaantuloa koskevaa sääntelyä muutettaessa (338 §) tulee huomioida, että rakennuskiellon voimaantulon sitominen yleiseen tiedoksi antamiseen on nykysääntelyssä keskeinen suunnittelumahdollisuuksien varmistamisen ja järjestelmän kokonaisuuden kannalta. Koska rakennuskielto on mahdollista, ja käytännössä aina tarpeen, määrätä tulemaan voimaan välittömästi, tulisi vielä todeta, mistä toimesta tai ajankohdasta lähtien sillä on sitova vaikutus.

Kunnille ja maakuntien liitoille tulee turvata oikeus lakisääteisten tehtävien kannalta välttämättömien tietojen saantiin tietotarpeen kannalta käyttökel-
poisessa muodossa. Lakiluonnoksessa ei ole säännöstä, joka turvaisi kuntien
ja maakuntien liittojen oikeuden lakisääteisten tehtävien kannalta välttämät-
tömien tietojen saamiseen. Nimenomainen tietojensaantioikeus olisi vain ve-
rohallinnolta (353 §). Tietojenluovutuksissa tulkintakäytännöt ovat kiristyneet
ja tiedon luovuttaja edellyttää usein nimenomaista säännöstä tiedonpyytäjän
tiedonsaantioikeudesta. Tällaisen nimenomaisen säännöksen tulisi sisältyä
lakiin, jotta kunnat ja maakuntien liitot pystyvät asianmukaisesti huolehti-
maan niille säädetyistä tehtävistä. Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota siihen,
että lakiluonnoksessa ei ole myöskään säännöstä, jonka perusteella kunnilla
olisi oikeus saada tietoja SYKE:ltä ja rakennetun ympäristön tietojärjestel-
mästä.

Digitalisaatio

Yleistä

Lakiluonnoksessa keskeisenä ehdotuksena on kuntien ja maakuntien liittojen
tuottamien rakennetun ympäristön tietojen tietorakenteiden yhtenäistämi-
nen ja tiedon koneluettavuus sekä prosessien sähköistäminen. Lakiluonnok-
sessa digitalisaatioon liittyvät säännösehdotukset kytkeytyvät tiiviisti eri
hankkeena kehitettävään ja toteutettavaan rakennetun ympäristön tietojär-
jestelmään (RYTJ). RYTJ:n valmisteluun liittyy useita lainsäädännöllisiä ja toi-
minnallisia kysymyksiä, joista ei ole vielä yhtenäistä näkemystä. Kuntaliiton
näkemys mukaan KRL:n säädösratkaisuja ei tulisi siten sitoa vielä epävar-
man RYTJ:iin ja sen käyttöönottoon. Kuntaliitto kannattaa digitalisaation ke-
hittämistä edelleen, mutta ei tämän hetkessä valmistelussa esitettyä kes-
kitettyä järjestelmää.

Rakennetun ympäristön digitalisaatiossa tavoitteena tulee olla toimiva yh-
teiskunta, jossa yhteen toimiva tieto virtaa oikeansuuntaisin tietovirroin alku-
peräisestä syntylähteestään.

Tiedon yhteentoimivuus

Yhteentoimivuus on erittäin kannatettavaa. Yhteentoimivuus tulee toteuttaa
nimenomaan kunnissa, joille rakennetun ympäristön lukuisat lakisääteiset
tehtävät kuten kaavoitus, rakennusvalvontatehtävät sekä katujen ja muuhun
infraan liittyvät rakentamis- ja ylläpitotehtävät kuuluvat ja joiden tehtävissä
kyseiset tiedot syntyvät.

Yhteentoimivuuden toteutuksen kustannukset tulee arvioida huolellisesti ja
järjestää tarvittava rahoitus kunnille. Yhteentoimivuuden myötä yhteiskunnan
toiminta sujuvoituu. Yhteentoimivuus mahdollistaa sen, että

standardimuotoisia tietoa voidaan käyttää eri sovelluksilla ja tietoja voidaan käyttää suoraan alkuperäisestä syntyipaikastaan, eikä tietoja tarvitse koota päällekkäisiin rekistereihin. Kaavatietojen rekisterit ovat kunnissa, joille kaa-voitustehtävä kuuluu.

Yhteentoimivuus ei tarkoita sitä, että kaikki tieto kerätään yhteen tietovarastoon. Yhteentoimivuuden tulee tarkoittaa, että standardimuotoista tietoa voidaan hyödyntää eri järjestelmillä ja yli organisaatorajojen.

Kannatettavia ovat myös standardimuotoiset rajapinnat. Kunnissa yhteentoimivuutta on viety viime vuosina eteenpäin ja tähän saakka tuotettu digitaalinen kaavatieto on suurelta osin yhteisten kuvausten mukaan tuotettua. Keskeisempänä haasteena on enemmänkin vanhojen, ennen 1990-luvun puoliväliä tuotettujen paperikaavojen hidas tulkintatyö.

Kun tieto on kunnissa yhteentoimivaa ja sitä julkaistaan standardimuotoisten rajapintojen kautta, voidaan tietoa hyödyntää rakentamis-, infrarakentamis-, -ylläpito- ja -hoitotoiminnassa suoraan alkuperäisestä syntylähteestään. Yhteentoimivuus sujuvoittaa rakentamistoimintaa myös ylikunnallisissa hankkeissa, kun vieruskunnan kaavat saadaan rajapinnasta yhteentoimivina. Kaa-voitus ja rakentamistoiminnassa tieto virtaa kunnan ja yksityisen sektorin välillä, ei ehdotetun keskitetyn järjestelmän kautta.

Yhteentoimivuus mahdollistaa myös sen, että valtion organisaatiot voivat käyttää yhteentoimivaa tietoa lakisääteisiin tehtäviinsä suoraan kuntien rajapinnasta, eikä tietojen keräilyä tai konvertointia eri muotoihin tarvita. Valtava työhukka ja päällekkäisten rekisterien kehityskustannukset säästyvät.

Kuntaliitto korostaa, että tietojen välittäminen rajapintojen kautta valtion organisaatioille tulee rajata voimassa olevan tiedonhallintalain mukaan koskemaan vain niitä tietoja, jotka valtion organisaatiot lakisääteisissä tehtävissään tarvitsevat. Tulisikin tarkemmin määritellä, mitä valtakunnallisia analyyseja suunnitelmatiedoista olisi tarpeen tehdä ja keskittää valtion organisaatioiden panos näihin kuntien kanssa päällekkäisen toiminnan ja kopioidun tiedon tallentamisen sijaan.

Tietomallimuodon ja rakenteellisen tiedon muodon vaatimus

Lakiluonnoksen mukaan kaavat ja tonttijaot tulisi jatkossa laatia tietomalleina sekä yleisen alueen suunnitelma tietomallina tai muutoin koneluettavassa ja tietosisällöltään vakioidussa muodossa. Lisäksi kunnan tulisi välittää lupapäätökset, rakennuskohteen suunnittelumalli, rakennuskohteen toteumamalli ja tiedot RYTJ:iin yhteentoimivassa ja koneluettavassa muodossa. Ympäristöministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä edellä mainituista.

Kuntaliitto toteaa, että erityislainsäädännössä edellytetty tietyn määrätyn tietomallin käyttäminen kunnan toiminnassa on uusi lakisääteinen tehtävä ja siten kunnille tulee järjestää tarvittava rahoitus rahoitusperiaatteen mukaisesti.

Tietomallimuotoisuuden vaatimusta on esitetty myös sellaisiin asioihin, joihin tietomallimuotoisuus ei luontevasti sovellu, kuten kaupunkiseutusuunnitelmaan ja maapolitiikan ohjelmaan. Näiden osalta tietomallimuodon vaatimusta ei ole sisällytetty lakiluonnokseen, vaikka näin on ilmeisesti tarkoitettu toimia. Kuntaliitto ei pidä perusteltuna tietomallimuodon vaatimuksen ulottamista kuntien strategiaan suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Lainsäädännössä tultaisiin määrittelemään tarkalla tavalla kunnan toiminnan ja päätöksenteon tekninen muoto. On huomioitava, että kunnissa kaavat ja rakennusluvut tuotetaan jo nyt digitaalisiin prosesseihin ja tallennetaan kuntien rekistereihin. Kaavoja ei kuitenkaan ole tuotettu kaikissa kunnissa täsmälleen saman tietomallin mukaisesti. Ympäristöministeriön määrittelemien tietomallien aiheuttamat muutokset kaikkien vaadittavien tietomallien osalta, tarvittavat muutokset kuntien digitaalisiin prosesseihin ja järjestelmiin sekä näistä aiheutuvat kustannukset tulisi arvioida huolellisesti ja järjestää kunnille rahoitus rahoitusperiaatteen mukaisesti.

Kunnissa rakennetun ympäristön digitalisaatiota on kehitetty viimeisen parinkymmenen vuoden ajan yhtenä kokonaisuutena. 2000-luvun alkupuolella kunnissa otettiin laajamittaisesti käyttöön kuntien 'perusrekisterit', jotka sisältävät kunnan väestö-, kaava-, kiinteistö-, osoite- ja rakennusrekisterit. Rekisterinosat integroituvat toisiinsa sekä kunnan paikkatieto-, palaute- ja julkaisujärjestelmiin sekä rakennusvalvonnan, ympäristöpalvelujen ja kuntatekniikan käytössä oleviin sähköisiin asiointipalveluihin ja edelleen kuntien päätöksenteko- ja laskutusjärjestelmiin. Tietorakenteen muutos yhteen rekisteriosaan tai järjestelmään aiheuttaa muutoksia muihinkin osiin ja järjestelmiin sekä järjestelmien välisiin integraatioihin. Tietomallien muuttuminen voi siis aiheuttaa laajamittaisen kehitystyön.

IFC-mallien käyttö rakennuslupaprosessissa on pitkällä tähtäimellä kannattavaa, sillä se antaa uudenlaisia mahdollisuuksia rakentamisen valvontaan ja lupaprosessin automatisointiin. Kuntaliitto ei yhdy lakiluonnoksessa esitettyihin tavoitteisiin, että yksityisen sektorin tuottamat rakennusten IFC-mallit sekä kuntien rakennetun ympäristön tieto-omaisuus olisivat kaikille julkisia ja maksuttomia.

Säännöskohtaisia kommentteja

Lakiluonnoksen 86 §:n mukaan Suomen ympäristökeskuksen on annettava yksilöivä tunnus kaavalle, kaupunkiseutusuunnitelmalle, yleisen alueen suunnitelmalle ja tonttijakosuunnitelmalle.

Lakiluonnoksen 92 § sisältää kääntäen kuntien ja maakuntien liittojen alueidenkäyttöön liittyvät tiedon toimittamista koskevat velvoitteet. Lakiluonnoksen mukaan Suomen ympäristökeskuksella on oikeus saada rakennetun ympäristön tietojärjestelmään viivytyksettä kunnalta ja maakunnan liitolta pysyvän tunnuksen ja muun tunnistetiedon sekä vaihetiedon kanssa:

- kaavaehdotus
- hyväksytty kaava
- lainvoimainen kaava
- kaavaselostus
- tieto rakennuskiellosta
- tieto rakentamisrajoituksesta
- tieto toimenpiderajoituksesta
- tieto erityisharkinta-alueesta
- tonttijakosuunnitelma
- yleisen alueen suunnitelma
- tieto yleisen alueen luovuttamisesta yhteiseen käyttöön
- rakennusjärjestys
- kaupunkiseutusuunnitelma
- kunnan maapoliittinen ohjelma
- kunnan maapolitiikan yhteenveto sekä
- poikkeamispäätös.

Pysyvän tunnuksen lisääminen kaikille edellä mainituille tiedoille ja tunnusten edellyttämät muutokset kuntien rekistereihin ja muihin järjestelmiin sekä automaattisten rajapintojen rakentaminen useista kuntien järjestelmistä olisi laaja hanke, jonka tarkoituksenmukaisuus ja kokonaiskustannukset tulee arvioida huolellisesti.

Yksilöivien tunnusten lisääminen kaikille edellä listatuille tiedoille on suuri ja kallis kehitystyö. Yksilöiviä tunnuksia tarvittaisiin nimenomaan siksi, että kuntien tuottamat tiedot kopioitaisiin myös valtion järjestelmään. Kunnissa on yksilöivät tunnuksot kaavoille jo nyt.

Esimerkiksi rakennuskielto ja rakentamisrajoitus ovat dokumenttipohjaisia päätöksiä kunnan asianhallintajärjestelmissä, eivätkä paikkatieto- tai tietomallipohjaista tietoa. Näiden tietojen välittäminen automaattisesti keskitettyyn järjestelmään vaatisi laajamittaisia muutoksia kuntien

asianhallintajärjestelmiin tai vaihtoehtoisesti samojen tietojen kirjaamista useampaan järjestelmään. Kuntaliitto ei pidä listan mukaisten tietojen kopiointia keskitettyyn järjestelmään tarkoituksenmukaisena, eikä kohtuukustannuksin toteutettavissa olevana. Nämä tiedot ovat saatavilla kunnista.

SYKE:n tiedonsaantioikeudet tultaisiin määrittelemään RYTJ-laissa, joten tällä hetkellä ei ole tiedossa, mitä lakisääteistä tehtävää varten tiedot kerätäisiin. Näin ollen olisi ennen aikaista säätää SYKE:lle tässä yhteydessä tiedonsaantioikeus RYTJ:iin.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä (RYTJ)

Lainsäädäntökokonaisuuteen digitalisaation teemassa kiinteästi kytkeytyvää RYTJ-lain valmistelua ei vielä ole aloitettu. RYTJ-laissa olisi tarkoitus säätää ainakin rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tarkoituksesta, sen tietosisällöstä, tietojen saantioikeuksista, tietojen luotettavuudesta ja vastuista. Kuntaliitto ei kannata tämänhetkisessä valmistelussa esitettyä keskitettyä järjestelmää. Rekisterin sijaan digitaalinen alusta on kannatettava, sillä alustan kautta tietoja voidaan hyödyntää useista eri lähteistä, suoraan alkupe-
räisten tiedon tuottajien rekistereistä. Olisi todella tärkeää, etteivät valtion organisaatiot ylläpidä kuntien kanssa päällekkäisiä rekistereitä.

Tämän hetkisessä valmistelussa esitetty RYTJ:n toteutusmalli ei ratkaisisi aitoja valtakunnallisen tiedonhallinnan ongelmia, vaan lisäisi niitä ja aiheuttaisi lisää päällekkäistä työtä kunta-valtio-akselilla. Ratkaisu ei huomioi julkishallinnon toimijoiden roolia, tehtäviä ja vastuuta, eikä kunnissa tapahtuvaa rakennetun ympäristön toimintaa, kuten kaavoitusta, rakentamista ja infrarakentamista. On huomioitava, että kaava- ja rakennuslupatiedot syntyvät kuntien tehtävissä kuntien järjestelmillä ja tallennetaan kuntien tietovarantoihin. Ratkaisu myös rikkoisi kuntien yhtenäistä rakennetun ympäristön toiminnan ja digitalisaation kokonaisuutta.

Kuntaliiton näkemys on, että kehityksen kohteena tulisi olla organisaatioiden roolit, tehtävät ja vastuut ja käytännön toiminnan huomioiva tiedonhallinta – ei yhden keskitetyn tietojärjestelmän kehittäminen, jonne kunnille kuuluvissa tehtävissä syntyvät tiedot kopioitaisiin.

Kunnan järjestelmät on suunniteltu palvelemaan kunnan tehtäviä kunnan toimintaprosessien ja palvelujen mukaisesti. Valtion järjestelmä ei tule kattamaan kunnan tehtävissä tarvittavia digitaalisia prosesseja, palvelukokonaisuuksia ja toiminnallisuuksia, joten kunta ei voi korvata järjestelmiään mahdollisesti tässä yhteydessä syntyvällä valtion järjestelmällä (RYTJ).

Kuntaliitto pitää esitettyä keskitettyä järjestelmää tiedonhallintalain ja sujuvan toiminnan vastaisena. Keskitetty järjestelmä, erityisesti RYTJ:n

alustavassa määrittelyssä ehdotettu suunnitelmatietovaranto, lisääisi päällekkäistä työtä kunta-valtio-akselilla ja aiheuttaisi käyttäjille epäselvyyttä, kun osa kuntien suunnitelmatiedoista olisi kahdessa eri paikassa. On myös huomioitava, että kaikki kaavoihin liittyvä neuvonta sekä ajantasaiset kaavaotteet tulee jatkossakin pyytää suoraan kunnista.

Koska lainsäädäntövalmistelun edetessä RYTJ:iin toimitettavien tietosisältöjen määrä on kaiken aikaa kasvanut, kustannusvaikutukset tulisi arvioida vaadittavien tietosisältöjen mukaisesti kokonaan uudelleen.

Digitalisaation edistäminen on aivan keskeinen asia, mutta esitetty ratkaisu ei ole hyväksyttävä, toteutettavissa kohtuullisin kustannuksin eikä toimiva. Sillä on nähtävissä myös selkeitä haittavaikutuksia kunnille. RYTJ:n toteutuksen periaatteet, päällekkäisyyksien poistaminen, toteutuksen uudelleenpriorisoinnit, sääntelyn määrään ja tarkkuuteen liittyvät arvioinnit, toimivien tietovirtojen määrittely, tieto-omaisuuden hallintaan, julkaisuun ja luovutuksiin liittyvät pelisäännöt kuntien järjestelmiin ja tiedontuotannon prosesseihin, yhteentoimivuuden toteutukseen sekä rajapintojen tuottamiseksi vaadittavien kustannusten huolellinen uudelleen arviointi ja korvaaminen ovat edellytyksenä kaikkia osapuolia hyödyttävän ja yhteiskunnan sujuvaa toimintaa tukevan ratkaisun aikaansaamiseksi.

Kuntien tehtävissä syntyvä tieto

Huomioitavaa on myös, että koko rakennetun ympäristön toimialan toiminta perustuu tarkkaan ja laadukkaaseen tietoon, jota tuotetaan nimenomaan kunnan tehtävissä.

Asemakaava on arvokas tietotuote, jonka kunta tuottaa kustannuksellaan. Kaavahankkeen kustannukset ovat kaikkine selvityksineen ja päätöksineen kymmenien tai satojen tuhansien eurojen hankkeita. Kunnat saavat osan digitaalisen tiedon tuotannon kustannuksista katettua tietopalveluilla saatavilla maksuilla, jolloin maksu kohdistuu niille, jotka tietopalvelua tarvitsevat ja saavat. Tiedon laadun kannalta on todella tärkeää, ettei tätä rahoituspohjaa vaaranneta. On myös huomioitava, että usein asiakas tarvitsee samalla kertaa kaavan lisäksi muitakin tietoja, kuten pohjakartan tai johtotiedot, jotka ovat tarjolla vain kunnan kautta.

Yksityisen sektorin ja kuntien tuottamaa ja omistamaa tieto-omaisuutta tulee kunnioittaa. Päätösvalta kuntien tehtävissä syntyvän tiedon hyödyntämisestä tulee säilyttää kunnilla. Muusta kuin viranomaistehtävissä tarvittavien tietojen käytöstä, luovutuksista ja julkaisusta tulee sopia asianomaisen tiedon haltijoiden kanssa erikseen.

Lähtötilanteen kuvaus

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntien digitalisaation lähtötilanne on kuvattu virheellisesti.

Esimerkiksi luvussa 2.2 on kerrottu: “Prosessit ovat tehottomia, päällekkäistä työtä tehdään paljon ja prosesseissa syntyvän tiedon hyödyntäminen on rajallista. Useissa digitalisointiin liittyvissä hankkeissa on lähdetty siitä, että nykyiset prosessit siirretään digitaaliseen muotoon. Esimerkiksi kaavakartat ovat paikkatietokantoja ja kaavat piirretään digitaalisilla työkaluilla. Prosessi kuitenkin hukkaa tietoa joka vaiheessa ja kutistuu lopulta PDF-muodosta tulostettavaksi kaavakartaksi, jonka visuaalisesti tulkittavat viivat ja tekstilyhenteet saavat lainvoiman.”

Kuntaliitto tähdentää, että kaavoituksen osalta kunnissa ei tehdä päällekkäistä työtä, vaan kukin kunta vastaa selkeästi omista kaavoistaan ja niihin liittyvistä tiedoista sekä neuvonnasta. Kuntien kaavoitusprosessi ei hukkaa tietoja missään vaiheessa. Kuntalaiset ja päättäjät lukevat kaavatietoja mieluummin PDF- tai paperitulosteilta selosteineen kuin tietomalleja. PDF-muoto on siis kaavan lopullisesta tietosisällöstä tehtävä tuloste. Kuntien kaavatiedot tallentuvat prosessissa kuntien paikkatietokantoihin ja rekisteihin koneluettavina ja niitä julkaistaan jo nyt laajasti rajapintojen kautta.

Perustelutekstin mukaan “Tiedon rakenteiden ja tallennuksen muodot määritellään kuitenkin organisaatiolähtöisesti.”

Kuntien kaavatietojen rakenne noudattelee YM:n kaavamääräyssuositusta, kaavojen sisältö ja merkinnät ovat hyvin pitkälle samat, mutta kuntien erilaisuudesta johtuva erilaisuus ja toiminnan tarvitsema jousto näkyy kaavoissakin. Samoja ohjelmistotoimittajia hyödyntävät kunnat tuottavat täsmälleen samanlaista tietoa jo nyt, muotoja ei määritellä siis organisaatiokohtaisesti.

Perustelutekstissä kerrotaan lähtökohdista seuraavaa: “Keskeinen haaste rakennetun ympäristön tiedonhallinnassa on se, että kaavoitusta koskevat tietoineistot eivät ole yhtenäisiä.”

Edellä mainittuun viitaten, keskeinen haaste ei ole kaavojen erilaisuus. Keskeinen haaste on ennen 1990-luvun puoliväliä toteutettujen paperikaavojen valtava lukumäärä, joiden tulkinta on vuosien työ. Esimerkiksi Espoossa käytettiin 2000-luvun alussa 7 kalenterivuotta, noin 14 htv kaavojen digitointiin ajantasa-asemakaavaksi. Epäyhtenäisyyden haaste on havaittavissa enemmänkin infratietojen osalta kuin kaavojen osalta. Samoin rakennustietojen epäyhtenäiset tulkinnat erityisesti vanhempien tietojen osalta, ovat keskeinen haaste. Kaavojen julkaisu samanlaisella visuaalisella ilmeellä on

loppukäyttäjien kannalta selkeyttävä uudistus ja on toteutettavissa ilman lakiuudistustakin.

Perustelutekstissä mainitaan myös: “Lisäksi aina ei ole tietoa siitä, mitä tietoaaineistoja on olemassa, koska kunnat eivät ole kattavasti laatineet metatietoja aineistoistaan.”

Kuntaliitto huomauttaa, että juuri kunnissa on tietoa siitä, mitä tietoaaineistoja on olemassa. Kaavatietoja on julkaistu laajasti kuntien internetissä toimivissa tietopalveluissa kaikkien nähtävillä sekä kuntien internet-sivuilla selvityksiin ja perusteluineen. Asiakkaan tulee asioida aina suoraan asianomaisen kunnan kaavoituksen kanssa. Metatietojen ylläpito on aikaa vaativa työ ja vaadittaisiin erityisesti silloin, jos kaavat kopioitaisiin toisen organisaation palveluun. Usein metatieto ei korvaa asiantuntevaa, henkilökohtaista palvelua.

Edelleen perusteluiden 2.2 kohdassa kerrotaan: “Rakennetun ympäristön tiedonhallinnassa otetaan merkittävä harppaus digitalisaatiossa tulevina vuosina, kun päällekkäisestä tiedon tuottamisesta ja tallentamisesta pyritään vaihteittain luopumaan ja saattamaan yhteentoimiva tieto tehokkaaseen käyttöön.”

Kuntaliitto toteaa, että tavoite on kannatettava. Kuitenkin ehdotetaan ratkaisuksi kuntien tehtävissä syntyvien tietojen kopioimista toiseen paikkaan. Päällekkäisen tiedon tallentamisesta luopumisen tavoite ei täyty esitetyllä ratkaisulla.

Kokonaisuutena Kuntaliitto toteaa, että kuntien digitalisaatio on paljon pidemmällä kuin lähtökohdiksi on esitetty. Kunnissa koko rakennetun ympäristön toiminta on samaa kokonaisuutta ja palvelee kunnan toimintaprosesseja. Rajapintoja on jo avattu laajasti. Yhteentoimimattomuuden haasteet kohdistuvat erityisesti vanhoihin tietoihin, joiden osalta tarvittaisiin perusparannustyötä, joka tulisi tehdä nimenomaan kuntien järjestelmillä kuntien alkuperäisiin tietovarantoihin.

Vaikutukset

Kuntaliiton näkemyksen mukaan vaikutusten arvioinnissa esitetyt uusien tietomallien käyttöönotosta ja tietojärjestelmien välisten rajapintojen rakentamisesta johtuvat kustannukset eivät ole ajan tasalla lakiluonnoksessa. Arviot perustuvat aiemmin tehtyihin arvioihin, jolloin toimenpiteiden laajuus oli huomattavasti suppeampi kuin nyt lakiluonnoksessa esitetty.

Esimerkiksi Tulevaisuuden maankäyttöpäätökset -hankkeessa on todettu: Uudistusten toteuttaminen vaatii kunnilta suuria taloudellisia panoksia. Arvion mukaan OGC-standardin mukaisten rajapintojen toteuttaminen kuntien

järjestelmien ja valtakunnallisen rekisterin välille maksaa yhteensä noin 1–2 miljoonaa euroa ja kuntien tietojärjestelmien kehittämisen ja päivittämisen kokonaiskustannukset ovat noin 4,5–4,75 miljoonaa euroa vuodessa eli yhteensä noin 18–19 miljoonaa euroa. Arvioissa ei ole ollut arvioitavana koko lakiehdotuksessa lueteltua tietosisältöä, joten edellä mainittuihin lukuihin ei voida suoraan nojata. Lakiluonnoksen tietosisällöllä kaikkine ID-tunnuksineen ja vaihetietoineen, käsittäen myös asianhallintajärjestelmissä olevia päätös-tietoja, uusien rajapintojen kustannukset olisivat Kuntaliiton arvion mukaan edellä esitettyyn nähden huomattavasti suuremmat.

Perusteluissa (s. 163) on arvioitu taloudellisia vaikutuksia seuraavasti: “Kunnille syntyisi taloudellisia hyötyjä alueidenkäytön suunnittelun eri vaiheissa sekä tietojen toimittamisessa viranomaisille ja muille ulkopuolisille käyttäjille. Säästöjen on arvioitu olevan jatkossa noin 4 miljoonaa euroa vuodessa. Kunnille uudistuksesta koituvat arvioidut taloudelliset hyödyt syntyvät mahdollisuudesta vähentää henkilötöitä. Tämä mahdollistuu pääasiassa automaattisen tiedonsiirron myötä siten, että kussakin prosessissa syntyvä aineisto on eri viranomaistahojen saatavilla rajapintojen kautta oikeanlaisena. Nykyisin tietoja kerätään ja toimitetaan eri viranomaisille eri muotoisina tiedostoina tai jopa paperilla. Osa tiedoista siirtyy tosin jo nyt osin automaattisesti mutta epäyhtenäisesti. Tällä hetkellä tietojen toimittamiseen eri viranomaisille on arvioitu kuluvan vuosittain aikaa yli 180 000 asukkaan kunnilta keskimäärin 400–1 900 h, yli 20 000 asukkaan kunnilta noin 230 h ja 10 000–20 000 asukkaan kunnilta noin 100 h. Kunnilta saatujen toimituksiin kuuluvien työaikatietojen perusteella on arvioitu, että kaikkien kuntien osalta säästöt siitä, ettei niiden tarvitse toimittaa kaava-, kiinteistö- ja rakennustietoja erikseen eri muodoissa eri viranomaisille, on vuodessa noin 0,6–1 M€. Tulevaisuudessa viranomaiset saisivat tarvitsemansa alueidenkäytön tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja erillisiin tietopyyntöihin ja -luovutuksiin sekä tiedon käsittelyihin liittyvä henkilötöiden tarve vähenisi.”

Kuntaliitto esittää eriävän näkemyksen edellä mainituista säästöarvioista sekä mahdollisuudesta vähentää henkilötöitä. Digitalisaation toteutus ja digitalisaatiota edeltävänä aikana tuotettujen kaavojen tulkinta ja digitointi työllistää kaavoittajia vuosiksi eteenpäin varsinaisen kaavoitustehtävän ohessa. Kuntien kaavoitusyksiköt toimivat jo tällä hetkellä pienin resurssein, eikä henkilöitä voida vähentää. Kaavoittajista on tällä hetkellä valtakunnallinen pula. Kuntien tuottamien ja kuntien vastuulla olevien kaavojen kopiointi keskitettyyn järjestelmään ja tietojen hajaantuminen kahteen eri paikkaan toisi lisää päällekkäistä työtä ja epäselvyyttä paitsi kuntien työhön, myös asiakkaille. Kaavat ovat rakenteeltaan ja sisällöltään laajoja ja monimuotoisia tietomalleja, joten teknisestikin niiden hallinnointi on vaativa työ ja on vielä epäselvää, millaisia haasteita tietojen välittämiseen ehdotettuun RYTJ:hin liittyisi. On myös huomioitava, että kaiken kaavoihin liittyvän neuvonnan,

määräysten tarkat perustelut jne. voi saada ainoastaan asianomaisesta kunnasta. Kaavojen osalta SYKE ei voi toimia kuntien asiantuntemuksen ja kuntien tietotuotteen välittäjänä. Asemakaava on tarkka, oikeusvaikutteinen asiakirja, johon liittyvä paras asiantuntemus löytyy kunnasta. Mikäli SYKE välittäisi kuntien kaavatietoja rajapintojen kautta, tulisi myös vastaanottavalla organisaatiolla olla valmius tietojen lukuun. Huomioitavaa myös on, että kaava toimitetaan tiedon tarvitsijoille usein kunnan muiden tietoineistojen tai perustelujen kanssa, joita RYTJ ei tulisi sisältämään.

Huomioitavaa on, että käytännössä digitalisaation hyötyjen realisoituminen ja RYTJ edellyttäisivät myös vanhojen tietojen digitointia ja konvertointia yhteentoimivaan muotoon, vaikka käsiteltävissä oleva lakiluonnos koskeekin vain lain voimaantulon jälkeen tuotettuja tietoja. Näin ollen tosiasiallisen kustannukset kunnille tulevat olemaan arvioissa esitettyjä merkittävästi suuremmat.

Muut havainnot lakiluonnoksesta

Asetuksenantovaltuudet

Asetuksella yleisesti säädettäviksi ei voida jättää sellaisia kysymyksiä, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa merkittävästi kuntien resurssien mitoittamiseen ja mahdollisuuksiin järjestää hallintonsa ja toimintansa.

Esimerkiksi kaupunkiseutusuunnitelmasääntelyyn liittyen kaupunkiseutu määriteltäisiin asetuksella - käytännössä kunnan lakisääteinen velvollisuus kaupunkiseututasoiseen suunnitteluun perustuisi asetukseen. Laissa tai asetuksella ei tule määritellä kaupunkiseutuja.

Lisäksi rakentamisen alan kysymyksissä tavanomaisen rakennusvalvonnan mahdollisuus valvoa hanketta määrittäyty rakennushankkeen vaativuuden perusteella (265 §), tarkemmat määrittelyt tehdään asetustasolla. Asetustasolla sääntelyllä on siten merkittävä vaikutus kuntien mahdollisuuksiin järjestää viranomaistoimintansa. Toinen kuntien toiminnan järjestämiseen liittyvä asetuksenantovaltuus on rakennustarkastajan kelpoisuusvaatimusta ja kelpoisuuden ylläpitämistä koskeva asetustasoiseksi ajateltu sääntely.

Lisäksi Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota asetuksenantovaltuuksien avoimuuteen. Asetuksenantovaltuudet ovat avoimia mm. seuraavissa kysymyksissä: tietomallien sisältö ja koneluettava tietorakenne, kaavan tietosisällön esitystapa, rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavien tietojen sisältö ja toimittaminen, yleisen alueen suunnitelman sisältö ja selostus, yleisen alueen suunnitelman esitystapa, rakennushankkeen vaativuus, katsastusmenettely.

Lisäksi Kuntaliitto esittää näkemyksensä, että ainakin seuraavien kysymysten osalta asetuksenantovaltuuksien tarpeellisuutta harkitaan uudelleen: kaupunkiseutusuunnitelmaan liittyvä selostus, yleisen alueen laatuvaatimuksia koskevat ehdot, maapolitiikan seurannassa ja yhteenvedossa esitettävät tiedot ja niiden esittämistapa, haitankorvauksia koskevien tietojen rekisteröinti.

Jotta lainsäädäntökokonaisuuden arvioiminen olisi mahdollista, tulisi lainvalmistelun rinnalla olla mahdollisuus tutustua ja esittää kommentteja myös asetustasoiseen sääntelyn luonnosteltuun sisältöön, erityisesti tämä koskee uutta asetuksentasoista sääntelyä.

Eri lakiuudistusten muodostama kokonaisuus tulee tunnistaa ja ottaa arvioinneissa huomioon

Kuntaliitto haluaa tuoda esille samaan aikaan valmisteltavana olevien lainsäädäntöuudistusten keskinäissuhteet ja toimivuuden kokonaisuutena. Eri lakien ja niiden mukaisten menettelyjen tulee toimia myös kokonaisuutena. Näin ollen eri lakien valmistelussa tulee myös arvioida näiden lakiehdotusten yhteisvaikutuksia.

Oikeusministeriössä on parhaillaan valmisteltavana lunastuslain uudistaminen. Lausuntokierroksella oleva lakiluonnos sisältää ehdotuksen 15 %:n lisästä lunastuskorvaukseen. Lunastuslakiin ehdotetut muutokset, erityisesti yhdessä KRL:n säännösluonnosten kanssa, tarkoittavat kuntien kannalta merkittävää kustannusten kasvamista ja menettelyjen vaikeutumista ja hidastumista nykyisenkaltaisen vapaaehtoisen maanhankinnan muuttuessa käytännössä mahdottomaksi. Lunastuslain puolella ei tule tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaikeuttaisivat KRL:n puolella kuntien vastuulle säädettyjen tehtävien, kuten maapolitiikan hoitamisen ja yhdyskuntarakenteen eheyden vahvistamisen hoitamista.

Ympäristöministeriössä on parhaillaan valmisteltavana luonnonsuojelulainsäädännön uudistaminen. Luonnonsuojelulain muutoksilla on vaikutusta myös muiden lakien mukaisiin menettelyihin. Luonnonsuojelulain valmistelussa on esitetty muun muassa muiden lakien mukaisia menettelyitä (esim. lupa-asiat, kaavoitus) koskevaa uhanalaisten luontotyyppien ja lajien huomiointamisvelvoitetta ja ekologisen kompensaation käyttöönottamista luonnonsuojelupoikkeamisten edellytykseksi.

Kommentit HE-luonnokseen sisältyviin muihin lakimuutoksiin

Ehdotus ympäristönsuojelulain 11, 12 ja 13 §:n muuttamisesta

Ympäristönsuojelulain 11 ja 12 § esitetään muutettavaksi mm. maakuntakaavan oikeusvaikutteisen osan huomioon ottamisen osalta. Tällä tarkoitettaneen KRL:n luonnoksen 18 §:n 2 momentissa esitettyjä asioita. Jos maakuntakaavan rooli tältä osin muuttuu, valmistelun yhteydessä tulee ympäristönsuojelulain 11 ja 12 §:ään ehdotettua viittausta tarkastella uudelleen.

Ehdotus maa-aineslain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Maa-aineslain 3 §:ssä ainesten ottamisen rajoitukset kohdassa esitetään pykälään lisättäväksi mm. maakuntakaavan oikeusvaikutteisen osan vaikutuksesta lupaharkintaan. Kohta on uusi ja rajoittaa maa-ainesten ottoa joissain tilanteissa. Pykälän perusteluissa ei ole avattu tilanteita, joissa maakuntakaavan oikeusvaikutteinen osa voisi vaikuttaa ainesten ottamiseen. Jos maakuntakaavan rooli tältä osin muuttuu, valmistelun yhteydessä tulee maa-aineslain 3 §:ään ehdotettua viittausta tarkastella uudelleen.

Ehdotus pelastuslain muuttamisesta

Pelastuslain 105 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimivalta väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden laiminlyöntien valvontaan ja hallintopakon käyttöön näissä asioissa säädettäisiin rakentamisluvan myöntävälle viranomaiselle. Muutosta on perusteltu kyseisen lainkohdan selkeyttämisellä sekä sillä, että pelastusviranomainen ei valvo väestönsuojan rakentamisvelvoitteen toteutumista. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, ettei väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden laiminlyöntitilanteisiin liittyvä toimivalta ole nykyisen lainsäädännön perusteella epäselvä, vaan toimivalta pelastuslain 105 § 1 mom 9 kohdan mukaisissa asioissa on kyseisen pykälän mukaan yksiselitteisesti alueen pelastusviranomaisella. Kuntaliitto vastustaa kyseisen pelastuslakiin perustuvan valvontatehtävän siirtämistä rakentamisluvan myöntävälle viranomaiselle ilman laajempaa asian arviointia ja valmistelua.

Ehdotus uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta

Kuntaliitto on edellä esittänyt, että sijoittamislupaharkinta erityisharkinnan osalta tulisi olla mahdollista jatkossakin erillisenä rakentamislupaharkinnasta. Tämä ratkaisu olisi välttämätön myös uusiutuvan energian menettelylain säännösten näkökulmasta.

Allekirjoitukset

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Reina
varatoimitusjohtaja

Miira Riipinen
Yhdyskunta ja ympäristö
-yksikön johtaja

Jakelu Kuntaliiton kirjaamo